



สุนทรียภาพของการแปรงรูป

โดย

นางสาวอรุณกมล ทองมอญ



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

สุนทรียภาพของการแปลงรูป



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

AN AESTHETICS OF TRANSFORMATION



A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Fine Arts (VISUAL ARTS)
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2020
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	สุนทรียภาพของการแปลงรูป
โดย	อรุณกมล ทองมอญ
สาขาวิชา	ทัศนศิลป์ แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฤทัยรัตน์ คำศรีจันทร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

.....คนบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์วิริยญา ดวงรัตน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทัยรัตน์ คำศรีจันทร์)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

(ศาสตราจารย์ปรีชา เกาทอง)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ศาสตราจารย์ปริญญา ต้นดีสุข)

61004209 : ทักษะศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : การรีไซเคิล, ความเป็นอุตสาหกรรม, การพับกระดาษ, ความเป็นมนุษย์

นางสาว อรุณกมล ทองมอญ: สุนทรียภาพของการแปลงรูป อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฤทัยรัตน์ คำศรีจันทร์

การสร้างสรรคผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “สุนทรียภาพของการแปลงรูป” มีความมุ่งหมายเพื่อประยุกต์ใช้เศษวัสดุจากขยะอุตสาหกรรมด้วยการสร้างสรรคผลงานศิลปะประเภทสื่อผสม 3 มิติ จากวัสดุเดิมที่มีความหมายอย่างหนึ่งไปสู่รูปทรงนามธรรมที่ใสสะอาดทางวัตถุที่แตกต่างไปจากหน้าที่เดิมมีการทดลองศึกษาประกอบสร้างเศษวัสดุจากขยะ (recycle) ให้กลายเป็นงานศิลปะด้วยวิธีการพับกระดาษ (origami) โดยใช้ความรู้ด้านศิลปะกับคณิตศาสตร์เป็นแนวทางในกระบวนการสร้างสรรคผลงานจากเศษชิ้นส่วนวัสดุที่หมดอายุการใช้งาน

ผู้สร้างสรรคได้นำชิ้นส่วนจากขยะรีไซเคิลมาทดลองประกอบสร้างเป็นผลงานศิลปะ คนทั่วไปอาจมองว่าเป็นสิ่งสกปรก ไร้ค่า ผู้สร้างสรรคกลับเห็นความงามจากลักษณะพิเศษของวัตถุที่บ่งบอกถึงความเป็นอุตสาหกรรม จึงนำขยะกลับมาสร้างคุณค่าด้วยการศึกษาหลักการจัดการขยะรีไซเคิล หาแรงบันดาลใจจากศิลปินที่มีอิทธิพลในการสร้างสรรคและทฤษฎีในการสร้างรูปทรงต่างๆ โดยใช้วิธีการพับกระดาษเป็นเครื่องมือในการต่อเติมรูปทรงของเศษวัสดุ โดยใช้ความรู้ด้านคณิตศาสตร์เพื่อหาความเป็นไปได้ของการเชื่อมวัสดุต่างชนิดกันอย่างสมเหตุสมผลด้านโครงสร้าง การลวงของมิติทางกายภาพ เป็นการทำความเข้าใจด้วยแรงมือที่แผ่วไว้ซึ่งความเอาใจใส่และความละเอียดอ่อน มีความอ่อนแอทั้งกับวัตถุทางอุตสาหกรรมที่ถูกผลิตซ้ำด้วยเครื่องมือ แม้ว่าจำนวนผลผลิตของมนุษย์จะไม่ได้ปริมาณมากเท่าระบบอุตสาหกรรม แต่คุณค่าและควมมีชีวิตที่เกิดจากความเป็มนุษย์ย่อมมีตัวตนเหนือกว่าสิ่งทีมาจากระบบอุตสาหกรรม

จากการสำรวจและศึกษาดูงานโบราณวัตถุในพิพิธภัณฑ์ทำให้ได้เห็นคุณค่าในเชิงอนุรักษ์ ลักษณะการจัดวาง รวมไปถึงวิธีการนำเสนอที่ทำให้วัตถุเดิมเกิดคุณค่าได้ด้วยบริบทที่เปลี่ยนไป ทำให้วัตถุนั้นแสดงควมหมายในตัวเองอย่างสูงสุด ดูเป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การรักษา เช่นเดียวกับผลงานที่สร้างสรรคขึ้นเพื่อยกระดับควมหมายของผลผลิตจากแรงงานมนุษย์ เป็นการบันทึก บอกเล่าประสบการณ์มีซึ่งควมหมายต่างจากวัตถุเดิม นำมาสร้างสรรคและนำเสนอผลงานในบริบทของพิพิธภัณฑ์ที่มีความอ่อนแอทั้งกับที่มาของวัตถุเดิม ท้ายที่สุดแล้วผลงานสร้างสรรคได้แสดงให้เห็นถึงความสมดุลระหว่างระบบอุตสาหกรรมกับควมเป็มนุษย์ เพราะผลงานแต่ละชิ้นถูกสร้างสรรคให้มีความเป็อันหนึ่งอันเดียวกัน แสดงให้เห็นคุณค่าและควมสำคัญของทั้งสองสิ่งควบคู่ไปด้วยกัน

61004209 : Major (VISUAL ARTS)

Keyword : recycling, industry, folded papers, humanity

MISS AROONKAMON THONGMORN : AN AESTHETICS OF TRANSFORMATION

THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR DOCTOR RUTHAIRAT KUMSRICHAN

The creation of this thesis under the name “Aesthetic of transformation” aims to apply wasted materials from industry by creating 3-dimensional mixed media art pieces from the original material to abstract form that gives it a different meaning from the past. For this, an experiment of construct and recycle wasted materials and transform them into artwork combined with origami technique by using both mathematics and art as a method of creation.

The creator experiments by constructing artworks from recycled materials, people might see them as dirty, trashy, and worthless but the creator sees beauty from their industrial characteristics, therefore the revaluation is the main focus by studying the principle of recycle management, inspired by other artists and theory to create variations of form. Origami is a tool to add creativity on materials. The knowledge of mathematics gives possibilities to bridge each material in terms of structure, and delusion of dimension, reasonably, which shows delicacy, contradicting with the repeatedly made by industrial materials that humans are not capable to produce like machines but the value and liveliness from human beings is above the industrial system.

From survey and study artifacts in the museum, value in conservation is shown. The installation and the presentation of the exhibition give value in a different context and make the objects shine with their own meaning, worth to be protected. Same as art that is created to uplift the meaning of products from human labor which is a story telling with different meanings by installing and presenting in the context of a museum that contradicts the original materials. In the end, the work portrays the balance between industry and humanity because each work of art has been created with unity, showing value and their importance both together.

กิตติกรรมประกาศ

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด "สุนทรียภาพของการแปลงรูป" สำเร็จลุล่วงได้เพราะได้รับความกรุณาจากบิดา มารดาที่อบรมสั่งสอน คอยสนับสนุนทั้งกำลังร่างกายและทรัพย์ให้ได้ศึกษาเล่าเรียนมาจนถึงบัดนี้

ขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทัยรัตน์ คำศรีจันทร์ และคณาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอน ชี้แนะแนวทางในการพัฒนาผลงานศิลปะตลอดการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณกองทุนสนับสนุนการวิจัย นวัตกรรมและการสร้างสรรค์ คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณครุบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาในทุกศาสตร์ทุกแขนงที่ได้อบรมบ่มเพาะสติปัญญา ให้ผู้สร้างสรรค์ได้มีความรู้ ความสามารถในการดำรงชีวิตและประสบความสำเร็จในการศึกษา

ขอบคุณเพื่อน พี่ น้องและบุคคลต่างๆ ที่ได้ให้คำแนะนำและความช่วยเหลือตลอดการทำวิทยานิพนธ์ชุดนี้

ขอให้ความสุขและประโยชน์ต่างๆ จงบังเกิดแก่ผู้มีพระคุณของข้าพเจ้าทั้งหลายตลอดไป



อรุณกมล ทองมอญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญรูปภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์.....	1
3. สมมติฐานการสร้างสรรค์.....	2
4. แนวความคิดในการสร้างสรรค์.....	2
5. ขอบเขตของการศึกษา.....	2
6. วิธีการศึกษา.....	3
บทที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์.....	4
1. ข้อมูลทฤษฎีอ้างอิงที่เกี่ยวข้อง.....	4
1.1 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี.....	4
1.2 ทฤษฎีจินตภาพ.....	6
1.3 ศิลปะคินซิง.....	6
2. ข้อมูลเชิงประจักษ์.....	8
2.1 การปฏิบัติอุตสาหกรรมครั้งที่สี่.....	8
2.2 ขยะรีไซเคิล.....	9
2.2.1 ประเภทพลาสติก.....	10

2.2.2 ประเภทกระดาษ.....	10
2.2.3 ประเภทแก้ว.....	10
2.2.4 ประเภทโลหะ.....	11
2.3 กระดาษ.....	12
2.4 ศิลปะการพับกระดาษ.....	14
3. ข้อมูลผลงานสร้างสรรค์จากศิลปินกรณีสึกษา.....	20
3.1 ผลงานศิลปิน โนบุโอะ เซกินะ (Nobuo Sekine) กลุ่มศิลปินโมโนฮา (Mono-ha).....	20
3.2 ผลงานศิลปินแคโรไลน์ วูลาร์ด (Caroline Woolard).....	22
3.3 ผลงานศิลปิน พอล แจ็คสัน (Paul Jackson).....	25
3.4 ผลงานศิลปิน ไทวิชิต พึ่งเกษมสมบูรณ์.....	27
บทที่ 3 ขั้นตอนและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน.....	30
1. ขั้นตอนการสังเคราะห์ข้อมูล.....	31
1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่สำรวจและสังเกตการณ์.....	31
1.2 แผนผังความคิดจากการลงพื้นที่สำรวจโรงคัดแยกขยะ.....	35
1.3 แผนผังความคิดการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกระบวนการรีไซเคิลกับการ สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ.....	37
1.4 การลงพื้นที่สังเกตการณ์พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร.....	38
2. การออกแบบกระบวนการสร้างในทางทัศนศิลป์.....	39
3. กระบวนการสร้างสรรค์.....	39
3.1 กระบวนการสร้างพื้นผิวบนกระดาษ.....	40
3.2 กระบวนการสร้างสรรค์ระยะที่ 1.....	41
3.3 กระบวนการสร้างสรรค์ระยะที่ 2.....	44
3.4 การจัดวางและติดตั้งผลงาน.....	48
3.5 ทัศนธาตุที่เกิดจากกระบวนการสร้างสรรค์.....	49

บทที่ 4 การสร้างสรรค์และการพัฒนาผลงานวิทยานิพนธ์.....	50
วิเคราะห์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1	50
วิเคราะห์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2	52
วิเคราะห์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3	54
วิเคราะห์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 4	56
วิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1.....	58
วิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	60
วิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3.....	64
บทที่ 5 สรุป.....	68
รายการอ้างอิง.....	69
ประวัติผู้เขียน	72



สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ภาพศิลปะในการซ่อมแซมเครื่องปั้นดินเผาด้วยครั่งทอง.....	7
ภาพที่ 2 ภาพเหรียญโปรยทานริบบิ้น.....	16
ภาพที่ 3 ภาพทองหยวนจากการพับกระดาษทอง.....	18
ภาพที่ 4 ภาพผลงานศิลปะปั้นโนบุเอะ เซกิเะ “Phase-Mother Earth”.....	20
ภาพที่ 5 ภาพผลงานศิลปะปั้นแคโรไล วูลาร์ต “Carried on Both Sides”.....	22
ภาพที่ 6 ภาพผลงานศิลปะปั้นพอล แจ็กสัน.....	25
ภาพที่ 7 ภาพผลงานศิลปะปั้นไทวจิต พิงเกษมสมบูรณ์ “กัณฑ์กอมตะ”.....	27
ภาพที่ 8 ภาพรายละเอียดผลงาน “กัณฑ์กอมตะ”.....	27
ภาพที่ 9 ภาพชิ้นส่วนวัตถุที่หมดอายุการใช้งานบริเวณบ้าน.....	32
ภาพที่ 10 ภาพกองเศษเหล็กบริเวณโรงคัดแยกขยะ.....	33
ภาพที่ 11 ภาพรายละเอียดกองเศษเหล็ก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอะไหล่เครื่องยนต์.....	33
ภาพที่ 12 ภาพการบีบอัดขยะประเภทเหล็ก เพื่อการขนส่งไปยังโรงหลอม.....	34
ภาพที่ 13 ภาพการบีบอัดขยะประเภทกระดาษ.....	34
ภาพที่ 14 ภาพการบีบอัดขยะประเภทอลูมิเนียม.....	34
ภาพที่ 15 ภาพแผนผังความคิดการเลือกวัสดุมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ.....	36
ภาพที่ 16 ภาพแผนผังความคิดการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกระบวนการรีไซเคิลกับการ สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ.....	37
ภาพที่ 17 ภาพการจักวางโบราณวัตถุ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร กรุงเทพมหานคร.....	38
ภาพที่ 18 ภาพขั้นตอนการทำพื้นผิวบนกระดาษ.....	40
ภาพที่ 19 ภาพส่วนหนึ่งของสีของกระดาษที่ใช้ในการสร้างสรรค์.....	41
ภาพที่ 20 ภาพแสดงขั้นตอนกระบวนการการสร้างสรรค์ทางเทคนิคระยะที่ 1 ขั้นที่ 1.....	42

ภาพที่ 21 ภาพแสดงขั้นตอนกระบวนการการสร้างสรรค์ทางเทคนิคระยะที่ 1 ชั้นที่ 2.....	43
ภาพที่ 22 ภาพแสดงขั้นตอนกระบวนการการสร้างสรรค์ทางเทคนิคระยะที่ 2	44
ภาพที่ 23 ภาพแสดงขั้นตอนกระบวนการการสร้างสรรค์ทางเทคนิคระยะที่ 2	45
ภาพที่ 24 ภาพแสดงขั้นตอนกระบวนการการสร้างสรรค์ทางเทคนิคระยะที่ 2	47
ภาพที่ 25 ภาพแสดงขั้นตอนกระบวนการการสร้างสรรค์ทางเทคนิคระยะที่ 2	47
ภาพที่ 26 ภาพการจัดวางและติดตั้งผลงานระยะที่ 1	48
ภาพที่ 27 ภาพการจัดวางและติดตั้งผลงานระยะที่ 2.....	48
ภาพที่ 28 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1.....	50
ภาพที่ 29 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1.....	51
ภาพที่ 30 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	52
ภาพที่ 31 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	53
ภาพที่ 32 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	53
ภาพที่ 33 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3.....	54
ภาพที่ 34 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3.....	55
ภาพที่ 35 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3.....	55
ภาพที่ 36 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 4.....	56
ภาพที่ 37 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 4.....	57
ภาพที่ 38 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 4.....	57
ภาพที่ 39 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1.....	58
ภาพที่ 40 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1	59
ภาพที่ 41 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1	59
ภาพที่ 42 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	60
ภาพที่ 43 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	61
ภาพที่ 44 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2.....	62

ภาพที่ 45 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3.....	64
ภาพที่ 46 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3.....	64
ภาพที่ 47 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3.....	65



บทที่ 1 บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันวัสดุสิ่งของมากมายล้วนเป็นผลผลิตจากอุตสาหกรรม เมื่อหมดอายุการใช้งานหรือชำรุดเสียหายก็กลายเป็นขยะจำนวนมากและถูกคัดแยกประเภทไปสู่กระบวนการรีไซเคิล ในการแปรสภาพให้กลายเป็นผลผลิตทางอุตสาหกรรมต่อไป จึงได้เล็งเห็นความสำคัญของกระบวนการนำกลับมาใช้ใหม่ เพราะสิ่งของที่ผ่านการใช้งานมาแล้วทำให้เห็นช่วงเวลาที่ตัววัตถุเคยถูกใช้งาน ฉะนั้นเราจึงควรให้ความสำคัญกับการนำกลับมาใช้ใหม่ก่อนโดยพยายามนำกลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุด เราสามารถรีไซเคิล (Reuse) ด้วยตัวเองง่ายๆ เช่น การนำขวดน้ำแบบเกลลอนมาใส่น้ำยาซักผ้าต่างๆ หรือตัดส่วนที่มีที่จับมาใช้ตัดอาหารสัตว์หรือเมล็ดพืช กระจกเหล็กหรืออะลูมิเนียมสามารถนำมาประดิษฐ์กล่องใส่ดินสอหรือนำไปใช้เป็นกระถางปลูกต้นไม้ได้ เป็นต้น ซึ่งเป็นการนำวัสดุเหล่านั้นมาสร้างประโยชน์ โดยไม่ผ่านกระบวนการที่ต้องใช้พลังงานสูงเหมือนการรีไซเคิล

ผู้สร้างสรรค์เคยทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ รู้สึกคุ้นเคยกับวัสดุอะไหล่ เครื่องยนต์และเครื่องมือที่ใช้ในการประกอบสร้างสินค้าที่เป็นผลผลิตของโรงงาน ผลผลิตแต่ละชิ้นเกิดจากแรงงานของมนุษย์ที่ถูกควบคุมด้วยระบบกลไกการผลิตทางอุตสาหกรรม ทำให้เกิดความรู้สึกถึงการถูกลดบทบาทในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ จึงรู้สึกสะท้อนใจในความเป็นระบบระเบียบและความรวดเร็วในการประกอบกิจการของเครื่องจักรที่มีอำนาจเหนือกว่า เครื่องจักรค่อยๆ กลืนกินความเป็นมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นเพียงผู้รับใช้เครื่องจักรที่ต้องปรับท่วงทำนอง จังหวะของชีวิตและการทำงานให้สอดคล้องกับการประกอบกิจการของเครื่องจักรเท่านั้น

อย่างไรก็ดี ผู้สร้างสรรค์มีความประทับใจในลักษณะพิเศษของเศษวัสดุ ที่บ่งบอกถึงความเป็นอุตสาหกรรม เช่น ลักษณะโครงสร้าง ความหยาบ ความเกรอะกรัง ตัวเลข หรือรหัสที่เป็นภาษาทางอุตสาหกรรมที่กำกับอยู่บนวัตถุ เป็นต้น คนทั่วไปอาจมองว่าเป็นสิ่งสกปรก ไร้ค่า แต่ผู้สร้างสรรค์กลับเห็นความงามบางอย่างจากลักษณะพิเศษที่กล่าวมา จึงได้ใช้เทคนิคการพับกระดาษ การพับสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและการพับกระดาษในพิธีต่างๆ ที่ได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากต่างประเทศ เช่น จีนและญี่ปุ่น เป็นเครื่องมือในการแปลงรูปของเศษวัสดุเหล่านั้นเป็นงานศิลปะสื่อผสม จากรูปทรงของวัตถุที่บิดเบี้ยว แตกหักหรือผุพังตามสภาพการใช้งานมาจินตนาการสร้างสรรค์เติมเต็มวัตถุนั้นให้สมบูรณ์ สร้างความสมดุลเกิดเป็นสุนทรียภาพใหม่ในภาษาของศิลปะ

2. วัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์

2.1 เพื่อประยุกต์ใช้ชิ้นส่วนจากขยะ ด้วยการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสมที่แสดงถึงคุณค่าของวัตถุเดิมที่มีความหมายและหน้าที่ในทางอุตสาหกรรม ไปสู่รูปทรงนามธรรมที่ให้สาระทางศิลปะที่ประณีต มีสุนทรียะ ซึ่งต่างไปจากหน้าที่เดิม

2.2 เพื่อทดลองศึกษาแนวทางการสร้างสรรค์ ในการนำชิ้นส่วนจากขยะรีไซเคิล ด้วยการทดลอง ประกอบสร้างเศษวัสดุ ให้สามารถนำกลับมาสร้างคุณค่า ด้วยวิธีการพับกระดาษ เชื่อมโยงความแตกต่างของ วัสดุให้เกิดความกลมกลืน

2.3 เพื่อทดลองสร้างสรรค์วิธีการพัสานวัสดุธรรมชาติจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย ในการนำมาประยุกต์ใช้กับวิธีการพัสกระดาษที่ได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากญี่ปุ่น จีนและประเทศทางฝั่งตะวันตก

3. สมมติฐานการสร้างสรรค์

3.1 ได้การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้วยการประกอบสร้างเศษชิ้นส่วนจากวัสดุอุตสาหกรรมที่ เกิดคุณค่าทางสุนทรีย์

3.2 ได้องค์ความรู้ทางศิลปะที่บูรณาการความรู้ด้านลักษณะกายภาพ ความหมายเชิงเนื้อหาของวัสดุและวัตถุที่สามารถอธิบายแนวทาง วิธีการประยุกต์ใช้ให้เข้ากับเทคนิคในการสร้างคุณค่าและความหมายใหม่จากตัววัตถุเดิม

3.3 ได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่แสดงให้เห็นถึงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ด้วยกระบวนการและรูปแบบการพัสกระดาษที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละวัฒนธรรม

4. แนวความคิดในการสร้างสรรค์

ขยะและเศษวัสดุที่ชำรุดเสียหาย ดูเกรอะกรัง ไร้ค่า เมื่อถูกดัดแปลงสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการทางศิลปะ เติมเต็มส่วนที่ขาดหายไปด้วยจินตนาการ ความมีชีวิต จิตวิญญาณและความละเอียดประณีต จนกลายเป็นวัตถุใหม่ที่มีรูปร่างและคุณสมบัติที่เปลี่ยนแปลงไป การแปลงชิ้นส่วนทางอุตสาหกรรมให้กลายเป็นงานศิลปะคือวิธีการพยายามเรียกคืนความเป็นมนุษย์ ไม่ปล่อยให้ระบบอุตสาหกรรมมีอำนาจเหนือกว่าและได้นำผลงานมาจัดวางในบริบทใหม่เสมือนศิลปวัตถุโบราณในพิพิธภัณฑ์ ผลงานบางชิ้นดูเป็นสิ่งของที่เหมือนใช้งานได้จริง บางชิ้นมีรูปร่างคล้ายสิ่งมีชีวิต ผลงานแต่ละชิ้นสะท้อนให้เห็นถึงอะไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผัสสะประสบการณ์ของแต่ละคน

5. ขอบเขตของการศึกษา

5.1 ศึกษาวิวัฒนาการ การประยุกต์ใช้วัสดุสิ่งของที่มนุษย์สร้างขึ้น การเปลี่ยนแปลงของสังคม อาชีพ ฯลฯ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน บริเวณพื้นที่อยู่อาศัยตั้งแต่วัยเด็กและพื้นที่อาศัยปัจจุบัน

5.2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และวัตถุสิ่งของเครื่องใช้ เครื่องไม้เครื่องมือหรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สิ่งของเหลือใช้จากอดีตสู่ปัจจุบัน เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

5.3 ศึกษาแหล่งข้อมูลจากการสำรวจพื้นที่คัดแยกขยะ ซึ่งเป็นแหล่งรวมปลายทางของวัตถุและวัสดุแต่ละประเภทในการแปรสภาพไปเป็นสิ่งใหม่ด้วยกระบวนการรีไซเคิล

5.4 ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการหรือการคัดแยกขยะรีไซเคิลเพื่อใช้ในการคิดวิเคราะห์ที่มาของการสร้างสรรค์

5.5 ศึกษาการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสม ศิลปะการจัดวางโดยศึกษารูปแบบและแนวคิดจากผลงานของศิลปินกรณีสึกษา เพื่อนำมาวิเคราะห์และพัฒนาให้มีความสอดคล้องในการสร้างสรรค์

5.6 เทคนิควิธีการและรูปแบบการพับกระดาษ ทั้งแบบภูมิปัญญาดั้งเดิมของไทยและแบบสมัยใหม่จากต่างประเทศ

5.7 ศึกษาการจัดวาง นำเสนอผลงานสร้างสรรค์ในบริบทของพิพิธภัณฑ์ ในเชิงให้คุณค่ากับวัตถุที่ผ่านการใช้งานในปัจจุบัน ซึ่งถูกนำมาสร้างสรรค์ผ่านงานศิลปะให้สามารถบอกเล่าเรื่องราวผ่านประสบการณ์ของผู้สร้างสรรค์ได้

6. วิธีการศึกษา

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุและวัสดุที่นำมาสร้างสรรค์ การจำแนกประเภท หน้าที่การใช้งาน รวมถึงสภาพหลังการใช้งานที่มีบทบาทกับมนุษย์

2. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมจริงจากแหล่งที่มาของวัตถุสิ่งของที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์เพื่อสังเกตลักษณะทางกายภาพจริง ด้วยการบันทึกเป็นภาพถ่าย การจดบันทึกเชิงปริมาณ เป็นการนำข้อมูลมาใช้ในการประมวลผลความคิดสร้างสรรค์

3. ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการนำประสบการณ์จริงมาประยุกต์ใช้ร่วมกับจินตนาการ ศึกษาหาวิธีการเชื่อมโยงระหว่างความเป็นวัตถุและวัสดุ ให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืนในผลงานศิลปะจากรูปแบบผลงานของศิลปินและหนังสือที่กล่าวถึงทฤษฎีต่างๆ

4. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางด้านเทคนิควิธีการพับกระดาษ จากหนังสือหรืออินเทอร์เน็ต

5. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบในการสร้างความหมายใหม่ให้กับเศษชิ้นส่วนวัสดุไร้ค่า จากขยะรีไซเคิลและวิธีการสร้างสรรค์รูปทรงของวัตถุที่ไม่สมบูรณ์ด้วยเทคนิคสื่อผสมจากผลงานศิลปินกรณีศึกษา

6. ศึกษารูปแบบการจัดวาง วิธีการนำเสนอผลงานโดยการลงพื้นที่สำรวจพิพิธภัณฑ์ประเภทต่างๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมแก่การนำมาเป็นแนวทางในการจัดวางผลงานสร้างสรรค์

บทที่ 2

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์จำเป็นต้องมีการศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูล การประมวลผล แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ถึงความสอดคล้องหรือแตกต่าง เพื่อสรุปผลข้อมูลที่ได้ไปเป็นฐานข้อมูลการสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถแยกข้อมูลออกเป็น 3 ประเภทได้แก่ ข้อมูลทฤษฎีอ้างอิงที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลเชิงประจักษ์ และ ข้อมูลผลงานสร้างสรรค์จากศิลปินกรณศึกษา ดังนี้

1. ข้อมูลทฤษฎีอ้างอิงที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี
 - 1.2 ทฤษฎีจินตภาพ
 - 1.3 ศิลปะคินซิงิ (Kintsugi)
2. ข้อมูลเชิงประจักษ์
 - 2.1 การปฏิบัติอุตสาหกรรมครั้งที่สี่
 - 2.2 ชยะรีไซเคิล
 - 2.3 กระจดาช
 - 2.4 ศิลปะการพับกระจดาช
 - 2.4.1 โอริงามิ
 - 2.4.2 การพับสานพื้นเมือง
 - 2.4.3 การพับกระจดาชมงคลในพิธีจีน
 - 2.5 รูปแบบการจัดวางโบราณวัตถุในพิพิธภัณฑ์
3. ข้อมูลผลงานสร้างสรรค์จากศิลปินกรณศึกษา
 - 1.3 ผลงานศิลปิน โนบุโอะ เซกินะ (Nobuo Sekine) กลุ่มศิลปินโมโนฮา (Mono-ha)
 - 1.4 ผลงานศิลปิน แคโรไลน์ วูลลาร์ด (Caroline Woolard)
 - 3.3 ผลงานศิลปิน พอล แจ็คสัน (Paul Jackson)
 - 3.4 ผลงานศิลปิน ไทวจิต พิงเกษมสมบูรณ์

1. ข้อมูลทฤษฎีอ้างอิงที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงได้มีการศึกษาทฤษฎีทางสังคมและทฤษฎีทางศิลปะที่เกี่ยวข้องได้แก่ ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ทฤษฎีการสร้างจินตภาพและศิลปะคินซิงิเพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน

1.1 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

“วิลเลียม อ็อกเบอร์น (W.F.Ogburn) ผู้เสนอทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีหรือทฤษฎีความล้ำหลังทางวัฒนธรรม เขาแบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 2 ประเภทได้แก่

- 1.1.1 วัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ (material culture) อันประกอบด้วยเทคนิควิทยาต่างๆ

1.1.2 วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ (non-material culture) ซึ่งได้แก่พวกธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อและค่านิยมต่างๆ

ในวัฒนธรรมสองประเภทนี้ออกเบอร์นให้ความสำคัญแก่วัฒนธรรมทางด้านวัตถุ ในฐานะที่เป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในด้านอื่นๆ โดยเขา เสนอว่าแหล่งสำคัญของความเจริญก้าวหน้าทางวัฒนธรรมอยู่ที่การประดิษฐ์ทางวัตถุ (material inventions) เช่น เครื่องมือ อาวุธ และกระบวนการทางเทคนิคต่างๆ ส่วน วัฒนธรรมที่เหลือที่เหลืออื่นๆ นอกจากนี่คือ วัฒนธรรมที่จะต้องปรับตัว เพื่อให้ สอดคล้องหรือกลมกลืนไปกับพื้นฐานทางวัตถุ ออกเบอร์นมองเห็นว่าพวกวัฒนธรรมที่ ไม่ใช่วัตถุจะมีการปรับตัวได้ช้ากว่าวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ พัฒนาการประดิษฐ์กรรมทาง เทคนิควิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น โทรศัพท์ รถยนต์ คอมพิวเตอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้า ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมทางด้านอื่นๆ มากมายทั้งธรรมเนียม ประเพณี รวมไปถึงปรัชญาในการดำเนินชีวิต ส่งผลให้เกิดสภาวะการปรับตัวไม่ทันของ สังคมที่มีอยู่อย่างกว้างขวางมาก

ความจริงที่ว่าในปัจจุบันเทคนิควิทยามีอำนาจมากเหลือเกินในการทำให้เกิดการ ปรับตัวไม่ทันทางวัฒนธรรมและความสับสนวุ่นวาย ไม่ได้เป็นการปฏิเสธว่าตัวแปรอื่นๆ อย่างเช่น ประดิษฐ์กรรมทางสังคม หรือการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร ไม่ทำให้เกิด การปรับตัวไม่ทันกัน โดยความเป็นจริงแล้วการปรับตัวไม่ทันของการเปลี่ยนแปลงทาง สังคม ซึ่งเกิดขึ้นจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคนิควิทยานั้น เป็นเพียงกรณีพิเศษกรณี หนึ่งของปรากฏการณ์ทั่วไปของอัตราการเปลี่ยนแปลงที่ไม่เท่าเทียมกัน ของส่วนของ วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกันเท่านั้น”¹

“ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้มีพลังงานที่สังคมนำมาใช้ได้มากขึ้นยอมทำ ให้สามารถผลิตสินค้าได้มากขึ้น สามารถเลี้ยงจำนวนประชากรได้มากขึ้นซึ่งนำไปสู่การ เปลี่ยนแปลงโครงสร้างอุดมการณ์ ภาษา เทคโนโลยีก็จัดเป็นกรอบซึ่งขีดวงจำกัดวิธีที่ สังคมจะนำมาใช้แก้ปัญหาต่างๆ สังคมที่มีระดับการใช้เทคโนโลยีต่ำยอมไม่สามารถใช้ วิธีการอย่างเดียวกันกับสังคมที่มีเทคโนโลยีสูง เครื่องมือยอมเป็นตัวกำหนดวิธีแก้ปัญหา และวิธีแก้ปัญหาที่ต้องอาศัยเครื่องมือทันสมัยยอมนำไปใช้สังคมที่ขาดเครื่องมือเหล่านั้น ไม่ได้”²

การประดิษฐ์คิดค้นเครื่องมือ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ นั้นก่อให้เกิดการพัฒนา ทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น จนเกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมจากวัฒนธรรมที่ก้าวหน้ากว่าเข้ามามีอิทธิพลต่ออีกวัฒนธรรมหนึ่ง ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนการดำรงชีวิต การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เกิดจากความก้าวหน้าทาง เทคโนโลยีที่มีอำนาจในการขับเคลื่อนสังคมเศรษฐกิจทำให้เกิดผลผลิตสินค้าในปริมาณมากขึ้น จึงมี การนำเข้าและส่งออกสินค้าระหว่างประเทศอย่างรวดเร็ว ซึ่งทำให้เกิดความล่าช้าทางวัฒนธรรมใน

¹ สนิท สมัครการ, การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาการของสังคม, (กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริม เอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร, 2538), 45.

² จูเชียว หางบอบซำ, การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทย, accessed 19 ธันวาคม 2563, https://www.baanjomyut.com/library_3/thai_social_and_cultural_change/03_4.html.

สังคมที่มีเทคโนโลยีต่ำกว่า วัฒนธรรมที่เป็นวัตถุนิยมสามารถปรับตัวเพื่อเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันได้ง่าย โดยการคิดค้นเทคโนโลยีใหม่ๆ ทำให้เกิดการพัฒนาเคลื่อนไปข้างหน้าได้อย่างไม่มีวันหยุด ดังนั้นวัตถุจึงเป็นสิ่งที่สามารถยืนยันถึงความเป็นปัจจุบัน หรือความเป็นยุคสมัยนั้นๆ ได้ชัดเจนกว่าวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ

1.2 ทฤษฎีจินตภาพ

“แมทลิน (Matlin) กล่าวว่า จินตภาพ หมายถึง ภาพแทนในใจของสิ่งต่างๆ ที่ไม่ได้เกิดขึ้นจริง จินตภาพสามารถที่จะแทนเหตุการณ์หรือวัตถุที่เราเคยมีประสบการณ์มาก่อนและสามารถที่จะแทนเหตุการณ์หรือสิ่งของต่างๆ คนเรามีจินตภาพและปฏิบัติการตอบสนองไม่เหมือนกัน เพราะประสบการณ์การใช้จินตภาพและประสบการณ์ของการตอบสนองแตกต่างกัน ตามประสบการณ์และสภาพแวดล้อมหลายอย่าง จินตภาพมีทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว ในจินตนาการสามารถหมุนภาพที่นึกคิด ได้มีการทดลองวิจัยโดย Sheppard and Metzler (1968) ให้กลุ่มตัวอย่างดูภาพและนึกถึงภาพการหมุนว่าภาพต่อไปจะเป็นอย่างไรจำนวนถึง 1,600 คู่ สังเกตพบว่าจำนวนเวลาของการตอบคำถามขึ้นอยู่กับลักษณะของการหมุน เช่น องศาของการหมุนและความซับซ้อนของภาพด้วยและยังพบว่าประสบการณ์ของคนที่ตอบก็มีส่วนด้วย คนที่มีประสบการณ์มาก่อนก็จะทายได้ถูกต้องและรวดเร็วกว่า อายุหรือวุฒิภาวะก็มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจได้รวดเร็วหรือช้าแตกต่างกัน”³

มีคำกล่าวของอัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ (Albert Einstein) ที่ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ในหนังสือพิมพ์ Saturday Evening Post ในปีพ.ศ. 2472 ว่า “ฉันมีความเป็นศิลปินเพียงพอ ที่จะวาดลวดลายอย่างอิสระไปตามแต่ที่จินตนาการจะพาไป จินตนาการนั้นสำคัญกว่าความรู้ ความรู้เป็นสิ่งที่ถูกจำกัด แต่จินตนาการนั้นเป็นสิ่งที่กว้างใหญ่จนโอบล้อมโลกทั้งใบ” จากคำกล่าวนี้จะเห็นได้ว่า ไอน์สไตน์มีความเชื่อมั่นในความเป็นศิลปินของตนเองมากพอ ที่จะสร้างสรรค์ผลงานตามภาพที่เกิดขึ้นจากจินตนาการของเขา “จินตนาการสำคัญกว่าความรู้” หมายถึงว่าเราไม่จำเป็นต้องเรียนมากก็ได้ เพราะทุกสิ่งนั้นไม่สามารถวัดได้อย่างตายตัว หรือมีความไม่แน่นอน “ความรู้เป็นสิ่งจำกัด” หมายถึงก่อนที่ความรู้จะเป็นสิ่งที่จำกัด คนๆ นั้นจะต้องมีความรู้และความเข้าใจในสิ่งนั้นก่อน ฉะนั้นจินตนาการจึงเป็นสิ่งที่ไม่มีขีดจำกัด

การนำทฤษฎีจินตภาพ มาปรับใช้ในการคิดสร้างภาพในจินตนาการ ก่อนที่จะสร้างสรรค์ออกมาเป็นผลงานศิลปะโดยมีพื้นฐานมาจากการได้สัมผัส และรับรู้สภาพแวดล้อมที่มีอยู่จริง จนเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ เกิดการค้นคว้า ทดลองสร้างสรรค์งานศิลปะด้วยจินตนาการ แต่ก็ขึ้นอยู่กับสภาพการรับรู้ แรงบันดาลใจ และประสบการณ์ของแต่ละคนที่แตกต่างกัน

1.3 ศิลปะคินซึจิ

“ในประเทศญี่ปุ่นมีการใช้เทคนิค “Kintsugi” อ่านว่า “คินสึจิ” คือการผิกรเครื่องปั้นดินเผาที่แตกหักด้วยทองคำ เป็นการซ่อมแซมด้วยทองคำที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตและปลดปล่อยคนออกจากความเศร้าได้ไม่ยาก ปกติแล้ว

³ Novabizz, ความหมายของจินตภาพ, accessed 18 ธันวาคม 2563, <https://www.novabizz.com/NovaAce/Intelligence>.

จะนำไปใช้ซ่อมแซมของใช้แตกหัก เช่น จาน ชาม ถ้วย แจกันที่เป็นเซรามิกและเจ้าของต้องการรักษาให้ใช้งานได้เหมือนเดิม จึงใช้ครั่งทองมาอุดรอยแตกบิ่นของภาชนะนั้นๆ คินสึจิจึงคือเทคนิคซ่อมแซมเซรามิกที่พัฒนามาแล้วกว่า 400 ปี จุดเด่นของคินสึจิจึงคือรอยแตกหัก บาดแผลของเครื่องถ้วยคือส่วนหนึ่งของการออกแบบ บางครั้งกระบวนการในการซ่อมสิ่งของที่แตกหักผุพัง ก็สามารถสรรค์สร้างสิ่งใหม่ที่สวยงามไม่เหมือนใครและยืดหยุ่นมากกว่าที่เคยได้ คินสึจิจึงเป็นศิลปะในการซ่อมแซมเครื่องปั้นดินเผาด้วยครั่งทอง เป็นการใช้ครั่งผสมกับผงทองคำ ผงเงินหรือผงทองคำขาวมาผสมกับน้ำของภาชนะนั้นๆ “Kintsugi” มาจากคำว่า “Kin” ที่แปลว่าทองคำและคำว่า “tsugi” ที่แปลว่า ผืนผ้า รวมกัน กลายเป็นการซ่อมแซมเครื่องปั้นดินเผาด้วยครั่ง เรซินและผงทอง รวมทั้งกาวที่ทำจากยางรัก (Rhus) ”⁴



ภาพที่ 1 ภาพศิลปะในการซ่อมแซมเครื่องปั้นดินเผาด้วยครั่งทอง
ที่มารูปภาพ : “คินสึจิจึง” เรียนรู้วิธีตั้งตัวเองจากความล้มเหลวสู่ความสำเร็จสไตล์ญี่ปุ่น, (ออนไลน์), เข้าถึงเมื่อ 16 มีนาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <https://brandinside.asia/how-to-heel-yourself-from-failure-to-success-by-kintsugi-principle/>

ผู้สร้างสรรค์ตระหนักในความสำคัญของสภาพชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบัน จากวัตถุประสงค์ที่เป็นพิเศษวัตถุประสงค์ที่บ่งบอกถึงความเป็นยุคสมัยแสดงให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ตลอดในช่วงอายุของตนจนถึงปัจจุบัน จากประสบการณ์ที่เคยได้ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ จึงเกิดความสะเทือนใจ เมื่อตนเองได้เปลี่ยนมาอยู่ในบริบทของแรงงาน ในแต่ละวันต้องเผชิญหน้ากับวัตถุ เครื่องมือและระบบกลไกของโรงงานทำให้สูญเสียความเป็นตัวเอง เมื่อได้ออกจากสถานะของแรงงานจึงได้เข้าใจว่าเมื่อต้องเผชิญหน้ากับสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อตนเอง การปรับตัวให้สอดคล้องกับวิถีใหม่เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ผ่านพ้นหรือบรรลุเป้าหมายต่อสถานการณ์นั้น จึงได้นำประสบการณ์ที่ได้รับมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยใช้การพับกระดาษเป็นกระบวนการที่แสดงความเป็นมนุษย์ จึงได้นำปรัชญาคินสึจิจึงมาปรับใช้ในกระบวนการสร้างสรรค์คือการพับกระดาษ โดย

⁴ Parichat Chk, คินสึจิจึง เรียนรู้วิธีตั้งตัวเองจากความล้มเหลวสู่ความสำเร็จสไตล์ญี่ปุ่น, accessed 16 มีนาคม 2564, <https://brandinside.asia/how-to-heel-yourself-from-failure-to-success-by-kintsugi-principle/>.

การจินตนาการต่อเติม ซ่อมแซมเศษชิ้นส่วนวัสดุอะไหล่เครื่องยนต์และเครื่องมือเครื่องใช้ที่แตกหัก บิดเบี้ยวและผุพัง ตามสภาพการใช้งานเพื่อสร้างรูปทรงและความหมายใหม่เป็นผลงานศิลปะสื่อผสม เป็นการเยียวยาจิตใจจากประสบการณ์ที่เคยได้รับ

2. ข้อมูลเชิงประจักษ์

2.1 การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่สี่

“การเปลี่ยนแปลงของโลกนั้นเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา นับตั้งแต่ในยุคสมัยดึกดำบรรพ์ที่เป็นยุคหิน จากนั้นเริ่มค่อยๆ เปลี่ยนแปลงเข้ามาสู่ยุคอุตสาหกรรมที่ผู้คนรู้จักการเลี้ยงสัตว์และปลูกพืชกินเอง จึงเกิดการตอบสนองจากจำนวนผู้คนที่เพิ่มมากขึ้นทำให้การผลิตสินค้าในแต่ละครั้งทำได้มากกว่าเดิมหลายเท่า การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งใหม่มีชื่อเรียกว่า ยุคการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Industry 4.0) เป็นสิ่งหนึ่งที่จะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมาย จนถึงการผลิตของอุตสาหกรรม การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่สี่ ที่กำลังจะเกิดขึ้นนี้จะมีมีการนำการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต เข้ามามีส่วนช่วยในการผลิตสินค้า นับว่าเป็นข้อดีเพราะสามารถเข้าถึงความต้องการของผู้บริโภคแต่ละรายเข้าไปสู่การผลิตสินค้าได้โดยตรง ซึ่งอธิบายอย่างง่าย ๆ ว่า การผลิตสินค้าของโรงงานในยุค 3.0 สามารถผลิตสินค้าของแบบเดียวกันจำนวนมากในเวลาไม่นาน แต่สำหรับโรงงานในยุค 4.0 จะสามารถผลิตสินค้าได้หลากหลายรูปแบบแต่ต่างกัน ตามความต้องการของผู้บริโภคแต่ละราย การเปลี่ยนแปลงโลกเข้าสู่ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่สี่นี้ จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก เพราะความต้องใช้สินค้าที่มีความแตกต่างกัน จะทำให้เกิดการเชื่อมโยงของระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อเข้าสู่ความต้องการของผู้คนได้อย่างแท้จริง”⁵

“การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่สี่มีศักยภาพเชิงบวก ทั้งการขยายการเติบโตทางเศรษฐกิจและบรรเทาปัญหาสำคัญระดับโลกที่เราเผชิญร่วมกัน อย่างไรก็ตามเราจำเป็นต้องตระหนักและจัดการผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้น โดยเฉพาะด้านความไม่เท่าเทียม การจ้างงานและตลาดแรงงาน ถึงแม้เทคโนโลยีจะส่งผลกระทบทางบวกที่มีศักยภาพต้องการเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ก็จำเป็นต้องชี้ให้เห็นถึงผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นต่อตลาดแรงงาน ความหวังเกรงว่าเทคโนโลยีจะส่งผลกระทบต่องานไม่ใช่เรื่องใหม่เมื่อ ปี.ศ.1931 นักเศรษฐศาสตร์ จอห์น เมย์นาร์ด เคย์นส์ ได้กล่าวเตือนไว้เรื่องของการว่างงานเนื่องจากเทคโนโลยีที่แพร่หลาย “เนื่องจากการค้นพบวิธีต่างๆ ที่จะประหยัดการใช้แรงงานนั้นเร็วกว่าการหาวิธีใหม่ๆ ในการใช้แรงงาน” คำเตือนนี้เคยถูกล้มล้างไปแล้วว่าไม่ถูกต้อง แต่จะเกิดอะไรขึ้นหากครั้งนี้นับถูก ตลอดระยะเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมาการถกเถียง เพราะมีหลักฐานของการใช้คอมพิวเตอร์ทำงานแทนมนุษย์จำนวนมาก ที่เห็นชัดสุดคือบรรณารักษ์ พนักงานคิดเงินและพนักงานรับโทรศัพท์ เหตุผลต่างๆ ที่อธิบายว่าทำไมการปฏิวัติเทคโนโลยีครั้งใหม่จะสร้างความผันผวนวุ่นวายกว่าการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งก่อนๆ ได้แก่ความเร็ว (ทุกสิ่งเกิดขึ้นในจังหวะก้าวเร็วกว่าเดิม

⁵ บริษัท ไทยเจริญเทค จำกัด, ปฏิวัติโลกอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 ความสำคัญของการปฏิวัติโลกยุคใหม่, accessed 26 ธันวาคม 2563, <https://www.chi.co.th/article/article-966/>.

มาก) ความกว้างและความลึก (มีการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผันจำนวนมากเกิดขึ้นพร้อมกัน) และการกลายเปลี่ยนทั้งระบบ

หากพิจารณาปัจจัยขับเคลื่อนเหล่านี้จะพบความแน่นอนหนึ่งประการ นั่นคือ เทคโนโลยีใหม่ๆ จะเปลี่ยนธรรมชาติของการทำงานในทุกอุตสาหกรรมและทุกอาชีพไปอย่างพลิกฝ่ามือ ส่วนความไม่แน่นอนที่สำคัญจะเป็นเรื่องว่าด้วยขอบเขตของการนำจักรกลอัตโนมัติมาแทนที่แรงงานว่าจะใช้เวลานานเท่าไร หรือทำได้มากน้อยเพียงใด การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่สี่มีศักยภาพที่จะทำให้มนุษย์กลายเป็นหุ่นยนต์ ดังนั้นเราต้องรักษาข้อดีดั้งเดิมของความหมายของการเป็นมนุษย์ ทั้งงาน ชุมชน ครอบครัว ตัวตนหรือเราอาจใช้การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่สี่ เพื่อยกระดับมนุษยชาติสู่สำนักทางศีลธรรมและความคิดร่วมกันแบบใหม่บนพื้นฐานของการรับรู้ร่วมกันถึงจุดหมายปลายทาง”⁶

การปฏิวัติอุตสาหกรรม มีผลกระทบต่อทุกองค์ประกอบของมนุษยชาติ มีทั้งผลดีและผลเสียที่ตามมา มีการคิดค้นวัสดุใหม่เกิดขึ้นมาแทนที่วัสดุเก่า การใช้เทคโนโลยี กลไกเครื่องจักรแทนแรงงานมนุษย์ เพื่อตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจและการตระหนักถึงทรัพยากรบางอย่างที่มีอยู่จำกัด การปฏิวัติอุตสาหกรรมมีอิทธิพลในการขับเคลื่อนทุกๆ อุตสาหกรรม ในอีกแง่มุมหนึ่งคือ การที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาททางสังคมมากขึ้นก็ส่งผลให้มนุษย์ถูกบทบาท อำนาจหน้าที่การทำงานและการมีตัวตนลงเช่นกัน การดำเนินชีวิต วัฒนธรรมและอารยธรรมบางอย่างอาจหายไป สิ่งสำคัญคือการรักษาสมดุลของความเป็นมนุษย์ที่จะไม่ให้อำนาจของนวัตกรรมและวัตถุนิยมกลืนกินความมีชีวิต ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การรักษามนุษยธรรมและความดีงามต่อมนุษย์ด้วยกัน

2.2 ขยะรีไซเคิล

“ขยะที่เป็นผลผลิตจากอุตสาหกรรม ซึ่งมีความสัมพันธ์กับชีวิตของมนุษย์ วัสดุบางชนิดสามารถนำกลับมาผลิตซ้ำได้ใหม่อีกครั้งหรือมากกว่า 1 ครั้ง แล้วแต่ชนิดของวัสดุ โดยจะถูกนำกลับเข้าสู่โรงงานขยะ เพื่อคัดแยกประเภท แปรสภาพ และผลิตซ้ำเป็นผลผลิตใหม่อีกครั้ง ด้วยกระบวนการรีไซเคิล ซึ่งหลายคน เข้าใจว่าเป็นวิถีเดียวในการลดการใช้ทรัพยากรในการผลิตสิ่งใหม่ ขยะจากโรงงานอุตสาหกรรม เป็นอีกแหล่งที่มีการทิ้งขยะจำนวนมาก เศษวัสดุจากอุตสาหกรรมมากมาย ยังคงมีคุณสมบัติที่ดี เพียงแต่มีอายุการใช้งานที่สั้น หรือการชำรุดเพียงเล็กน้อย ฯลฯ การรู้จักการจัดการและคัดแยก จึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญมากสำหรับการรีไซเคิล”⁷

“ผู้ประกอบการอาชีพเก็บและรับซื้อของเก่าที่เป็นกลไกที่สำคัญในการคัดแยกขยะ ซึ่งในการคัดแยกขยะผู้ประกอบการอาชีพนี้จะต้องทราบว่าขยะประเภทใดบ้างที่เป็นความต้องการของตลาดรีไซเคิล ซึ่งมี 4 ประเภทได้แก่

⁶ ขวาบ เคลาส์, การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่สี่, (กรุงเทพฯ: อมรินทร์ฮาวทู อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2561), 26.

⁷ สิงห์อินทราซูโต, reuse, the art of reclaim, (กรุงเทพฯ: บริษัทพงษ์วรินทร์การพิมพ์ จำกัด, 2552), 19.

2.2.1 ประเภทพลาสติก

ขยะประเภทพลาสติกมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะสินค้าและบรรจุภัณฑ์ต่างๆ ส่วนมากทำมาจากพลาสติก เช่น ขวดนม กระจองยา ขวดอาหาร เป็นต้น เนื่องจากคุณสมบัติที่เหมาะสมของพลาสติกซึ่งมีน้ำหนักเบา สีสนสวยงาม ไม่เป็นสนิม ทนทาน และมีหลายประเภทจึงทำให้สามารถนำพลาสติกมาใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย ถึงแม้ว่าพลาสติกไม่สามารถย่อยสลายได้โดยธรรมชาติ ดังนั้นจึงทำให้ยากต่อการกำจัด โดยการฝังกลบ แต่การกำจัดขยะพลาสติกโดยการฝังกลบไม่ใช่วิธีการที่ถูกต้อง เนื่องจากขยะพลาสติกสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้เกือบทุกประเภท พลาสติกที่สามารถรีไซเคิลได้ ได้แก่ พลาสติกชนิดยูเรีย เมลามีน อีพอกซี นอกนั้นสามารถรีไซเคิลได้หมดแต่บางครั้งยังมีข้อจำกัดอีกหลายเรื่องที่ไม่สามารถนำพลาสติกทุกชนิดมารีไซเคิลได้ เช่น ด้านความต้องการของโรงงาน หรือพลาสติกบางประเภทมีน้ำหนักเบาและเก็บรวบรวมได้ยากจึงไม่เป็นที่นิยมนำมารีไซเคิล เช่น ถุงพลาสติก เป็นต้น การคัดแยกพลาสติกออกตามประเภท อาจจะสังเกตประเภทของพลาสติกจากเครื่องหมายที่ก้นบรรจุภัณฑ์ก็ได้ เพราะบางที่จะมีเครื่องหมายรีไซเคิลพร้อมทั้งตัวเลขระบุประเภทของพลาสติก หรืออาจนำพลาสติกมาแช่น้ำเพื่อแยกประเภทพลาสติก เพราะพลาสติกแต่ละประเภทมีความหนาแน่นไม่เท่ากัน

2.2.2 ประเภทกระดาษ

ขยะมูลฝอยจากบ้านเรือนและสำนักงานจะมีกระดาษเป็นองค์ประกอบที่สำคัญตัวหนึ่ง เนื่องจากในชีวิตประจำวันของเราจะต้องเกี่ยวข้องกับกระดาษ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ กระดาษคอมพิวเตอร์ กระจกดาษ กระดาษลัง เป็นต้น กระดาษเหล่านี้สามารถนำกลับมารีไซเคิลได้ กระดาษที่ไม่สามารถนำกลับมารีไซเคิลได้ เช่น กระดาษห่อของขวัญ กระดาษกล่องแอมป์เปิด เพราะกระดาษประเภทนี้มีเยื่อเซลลูโลสน้อยมากไม่เหมาะที่จะนำมารีไซเคิลอีก กระดาษแต่ละประเภทมีราคาซื้อขายไม่เท่ากัน ที่สำคัญกระดาษที่นำมาขายจะต้องไม่เปื้อนคราบน้ำมันต่างๆ

กระดาษที่รับซื้อจากบ้านเรือนหรือแหล่งต่างๆ จะถูกส่งไปยังโรงงานผลิตกระดาษ เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบผสมในการผลิตกระดาษประเภทต่างๆ กระดาษมีหลายชนิดและหลายคุณภาพ กระดาษขาวสำหรับเขียนหรือกระดาษคอมพิวเตอร์จะเป็นกระดาษที่มีคุณภาพสูง จึงถูกนำมาแปรรูปเป็นกระดาษสมุดและหนังสือ ส่วนหนังสือพิมพ์และกระดาษกล่องจะมีคุณภาพต่ำ จึงถูกนำมาแปรรูปเป็นกระดาษกล่องบรรจุเครื่องดื่ม กระดาษห่อของขวัญ กล่องกระดาษแข็ง การรีไซเคิลกระดาษจะเริ่มด้วยกำจัดหมึกออก และตีกระดาษให้เปื่อยยุ่ยเป็นเยื่อกระดาษและเติมเยื่อกระดาษใหม่เข้าไป ซึ่งสัดส่วนเยื่อกระดาษรีไซเคิลกับเยื่อกระดาษใหม่ขึ้นอยู่กับประเภทของกระดาษที่จะผลิตแล้วจะเข้าสู่กระบวนการผลิตกระดาษต่อไป

2.2.3 ประเภทแก้ว

แก้วเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากทรายโดยมีหินปูนและโซดาไฟเป็นส่วนผสมโดยนำมาหลอมและขึ้นรูปเป็นภาชนะต่างๆ เช่น แก้วน้ำ ขวดอาหารและเครื่องดื่ม ฯลฯ แก้วเป็นวัสดุที่ไม่สามารถย่อยสลายได้ ขวดแก้วทุกประเภทสามารถนำมารีไซเคิลได้ การนำแก้วไปรีไซเคิล แบ่งเป็นสองประเภทคือ ขวดแก้วดี และขวดแก้วแตก

ขวดแก้วดี ขวดแก้วที่ไม่แตกจะถูกนำมาคัดแยกตามสีและประเภทที่บรรจุสินค้า ขวดแก้วเหล่านี้หากไม่แตกบิ่นเสียหายจะถูกส่งกลับเข้าโรงงานเพื่อนำไปล้างและฆ่าเชื้อโรคและนำกลับมาบรรจุสินค้าใหม่ซ้ำอีกอย่างน้อยถึง 30 ครั้ง โดยผู้ผลิตสินค้าเดิม

ขวดแก้วแตกหรือเศษแก้ว ขวดที่แตกชำรุดเสียหายจะถูกนำมาคัดแยกสี คือ ขวดแก้วขาว ขวดแก้วสีชา ขวดแก้วสีเขียว เมื่อแยกสีแล้วจะถูกส่งเข้าโรงงานหลอมแก้ว เพื่อทุบให้แตกละเอียด ล้างทำความสะอาดด้วยสารเคมีและหลอมละลาย เพื่อเป่าเป็นขวดใหม่

2.2.4 ประเภทโลหะ

โลหะหลากหลายชนิดสามารถนำมารีไซเคิลได้โดยการนำมาหลอมและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่นๆ สามารถแบ่งโลหะออกได้ 3 กลุ่มใหญ่ คือ

2.2.4.1 โลหะประเภทเหล็ก เหล็กสามารถนำมารีไซเคิลได้ทุกชนิด สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ เหล็กหล่อ เหล็กหนา และเหล็กบาง ราคาซื้อขายจะต่างกันตามประเภทของเหล็ก ซึ่งพ่อค้ารับซื้อของเก่าจะทำการตัดเหล็กตามขนาดต่างๆ ตามที่ทางโรงงานกำหนดเพื่อสะดวกในการเข้าเตาหลอมและการขนส่ง

2.2.4.2 โลหะประเภทอะลูมิเนียม แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ อะลูมิเนียมหนา เช่น อะไหล่เครื่องยนต์ ลูกสูบ อะลูมิเนียม อัลลอย ฯลฯ อะลูมิเนียมบาง เช่น หม้อ กะละมังซักผ้า กระจังรถจักรยาน ฯลฯ กระจังอะลูมิเนียมสามารถนำกลับมารีไซเคิลได้หลายครั้งไม่มีการจำกัดจำนวนครั้งของการผลิต เมื่อกระจังอะลูมิเนียมถูกส่งเข้าโรงงานแล้วจะถูกบดเป็นชิ้นเล็กๆ แล้วหลอมให้เป็นแท่งแข็ง จากนั้นนำไปรีดให้เป็นแผ่นบางเพื่อส่งต่อไปยังโรงงานผลิตกระจังเพื่อผลิตกระจังใหม่

2.2.4.3 โลหะประเภททองเหลือง ทองแดงและสแตนเลส โดยทองเหลืองสามารถนำมากลับมาหลอมทำสายไฟได้ใหม่ โดยทำเป็นพระ รัชชิ่ง อุปกรณ์สุขภัณฑ์ต่างๆ ส่วนทองแดงนำกลับมาหลอมทำสายไฟได้ใหม่

ปัจจัยสำคัญในการรีไซเคิลวัสดุประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโลหะ พลาสติก กระดาษ แก้ว ก็คือจะต้องแยกประเภทของขยะรีไซเคิลแต่ละชนิดออกจากกันไม่ให้เป็นกันและทำความสะอาดวัสดุก่อนที่จะนำไปขาย ถ้าเป็นกระจังก็ควรทำการอัดเพื่อลดปริมาตรของขยะก่อนที่นำไปขาย”⁸

“จะเห็นได้ว่าการรีไซเคิลจะต้องผ่านกระบวนการที่ต้องใช้พลังงานสูง ซึ่งต่างจากการรีไซเคิลที่ไม่ต้องผ่านกระบวนการด้านการใช้พลังงาน การรีไซเคิลจึงไม่ใช่แค่การนำสิ่งของที่หลายคนเห็นว่าเป็นขยะกลับมาใช้แล้วช่วยลดปริมาณขยะเท่านั้นแต่เป็นกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบที่ต้องใช้ทั้งความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาผนวกเข้ากับศิลปะเพื่อสร้างสรรค์งานจากชิ้นส่วนหรือเศษวัสดุที่ใช้งานได้จริง หากมองให้ละเอียดแล้วชิ้นส่วนเหล่านั้น ยังอยู่ในสภาพเดิมจากที่ถูกทิ้ง และที่สำคัญการนำกลับมาใช้ต้องไม่สร้างขยะที่เป็นปัญหาให้แก่สิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น”⁹

⁸ มหานครสีเขียว, ความรู้เกี่ยวกับการจัดการและการใช้ประโยชน์จากขยะรีไซเคิล, accessed 16 มีนาคม 2564, <http://bangkokgreencity.bangkok.go.th/Knowledge-Based/Article/GarbageByCommunity/>.

⁹ สิ่งอื่นที่เรารู้จัก, reuse, the art of reclaim, 29.

การรีไซเคิล คือการนำของที่ใช้แล้วหรือหมดอายุการใช้งานแล้วกลับมาใช้ใหม่ โดยการปรับใช้กับวัสดุอื่นเพื่อการใช้งานในรูปแบบใหม่โดยมุ่งเน้นไปที่ประโยชน์ใช้สอย เป็นการลดปริมาณขยะ และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ผ่านความคิดและกระบวนการสร้างสรรค์ในทางศิลปะ เช่น การออกแบบเฟอร์นิเจอร์ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ทั้งนี้เพื่อความสวยงามหรือเพื่อการใช้งานในรูปแบบใหม่ ส่วนผลงานนิทรรศการที่สร้างสรรค์ขึ้นนี้ยังสามารถเห็นโครงสร้างเดิมของวัสดุหรือวัตถุนั้นได้เพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะกายภาพและแก่นแท้ของวัตถุนั้นๆ ให้สามารถบอกเล่าเรื่องราวด้วยตัวเอง เพราะวัตถุแต่ละชิ้นมีที่มาที่ไป วัตถุที่ผ่านการใช้งานจนเกิดร่องรอย ผุพัง แตกหัก การกร่อนหรือคราบสนิม รวมไปถึงบาร์โค้ดรหัสสินค้า ชื่อประเทศนำเข้าที่สลักลงบนวัตถุทำให้ได้เห็นการเดินทางของวัตถุรวมไปถึงเศรษฐกิจในปัจจุบัน สิ่งเหล่านี้คือความจริงที่ปรากฏบนตัววัตถุด้วย การประกอบสร้างชิ้นส่วนวัสดุอุตสาหกรรมจากขยะรีไซเคิลให้กลายเป็นผลงานศิลปะสื่อผสมที่แสดงนัยยะและสุนทรียภาพทางวัตถุซึ่งแตกต่างไปจากคุณสมบัติเดิม

2.3 กระดาษ

“เรื่องราวของกระดาษเริ่มขึ้นในจีนเมื่อหลายปีก่อนและยังคงดำเนินอยู่ความสำคัญของกีด้านในด้านการเมืองเศรษฐกิจและวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ไม่อาจมองข้ามได้ผู้คนยังคงเขียนบทสวดตามธรรมเนียมบนกระดาษแล้วนำไปเผา ยังคงเล่นว่ากระดาษแบบดั้งเดิมและยังคงใช้กระดาษที่ตัดแบบดั้งเดิมตกแต่งแทนบูชา เราใช้กระดาษกันมาราว 2,000 ปีแล้วสิ่งที่ตอนแรกถือเป็นวัตถุหายากล้ำค่าในจีนแพร่กระจายออกไปเรื่อยๆ จนกระทั่งศตวรรษที่ 19 เครื่องผลิตกระดาษเข้ามาแทนที่การผลิตด้วยมือ การรวมขั้นตอนการผลิตไว้ในโรงงานขนาดใหญ่และเปลี่ยนจากการใช้วัตถุดิบรีไซเคิล ไปใช้เยื่อไม้เพื่อตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นของประเทศต่อสินค้าอุปโภคบริโภคในบรรจุภัณฑ์ ยุครุ่งโรจน์ของกระดาษก็เริ่มขึ้น ทุกวันนี้พนักงานสำนักงานในโลกตะวันตกใช้กระดาษเฉลี่ยปีละกว่า 10,000 แผ่น ถ้าไม่มีกระดาษก็ต้องมีใครสักคนคิดค้นมันขึ้นมาอยู่ดี กระดาษคือสุดยอดวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้นทั้งราคาถูก เบา ทนทาน และสามารถพับ ตัด งอ ปิด เคลือบเงา สาน ตลอดจนทำให้มีคุณสมบัติกันน้ำเพื่อให้ใช้ได้เกือบทุกรูปแบบ ในโอริงามีหรือศิลปะการพับกระดาษ เราเรียนรู้การสร้างฐานเป็นอันดับแรก ไม่ว่าจะเป็นการสร้างฐานของนกหรือฐานของกบ และจากฐานนี้เราจะสร้างรูปทรงและแบบใดๆ ก็ได้เหมือนสร้างโลกจากรอยพับกับรอยยับอันเรียบง่าย ในทำนองเดียวกันกระดาษก็เป็นฐานและรากฐานของเหตุการณ์ต่างๆ ในประวัติศาสตร์มนุษย์ ทั้งเศรษฐกิจ ศิลปะ สงครามและความพยายามสร้างสันติภาพล้วนเกิดขึ้นผ่านกระดาษ

ปัจจุบันพัฒนาการด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะการเริ่มใช้อีเมลและเครือข่ายอินเทอร์เน็ต กลับทำให้คนใช้กระดาษมากขึ้นแทนที่จะลดลง การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีไม่ได้เข้ามาแทนที่การใช้กระดาษ แต่เปลี่ยนลักษณะการใช้กระดาษ ถึงอย่างไรเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาการด้านเทคโนโลยีทั้งหลาย ก็ดูเหมือนนำไปสู่เครื่องมือลักษณะเหมือนกระดาษ ซึ่งนอกจากเข้าถึงข้อมูล ส่งต่อและอ่านแล้ว ยังใช้งานในลักษณะอื่นๆ ได้เหมือนกระดาษด้วย กระดาษยังคงวนเวียนอยู่รอบตัวเรา มนุษย์เป็นพวกคลั่งกระดาษและนิยมใช้กระดาษเป็นพื้นฐานของทุกสิ่ง ต่อให้ไม่มีกระดาษหรือกระดาษกลายเป็นสิ่งไม่จำเป็นหรือไม่ได้อยู่จริง เราก็จะยังจินตนาการมันขึ้นมา ยังให้

ความสำคัญกับมันและยังหวังให้มันมีอยู่ ขณะเดียวกันบรรดาโรงงานขนาดยักษ์ เครื่องจักรยังคงทำงานต่อไป ขึ้นไม้สับยังคงแช่อยู่ในสารละลายที่มีฤทธิ์เป็นด่างและสูตรเยื่อกระดาษลับเฉพาะก็ยังคงต้องการสารประกอบทางเคมี แต่งเติมลงไปกว่า 30 ชนิด กระดาษไม่ใช่ผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ไม่ใช่สิ่งทีมาจากความคิดล้วนๆ แต่มันคือผลผลิตของ 2,000 ปีแห่งการทาบ จุ่ม และตากแห้งที่ทำต่อเนื่องกันมา เป็นสิ่งยืนยันถึงความเพียรพยายามและอัจฉริยภาพของมนุษย์ เป็นปาฏิหาริย์อันเกิดจากความซับซ้อนยากจะเข้าใจ”¹⁰

“จากจุดเริ่มต้นของกระดาษจนถึงปัจจุบัน จะเห็นการเดินทางของกระดาษที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับเรื่องราวในประวัติศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม นำไปสู่ยุครุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ กระดาษเคยเป็นสิ่งล้ำค่าเพราะคิดค้นและผลิตด้วยแรงมือ จนกระทั่งมีเครื่องจักรเข้ามาแทนที่ ทำให้สามารถผลิตกระดาษในปริมาณมากขึ้น กระดาษไม่ใช่สิ่งหายากอีกต่อไปและได้กลายเป็นปัจจัยหนึ่งในการดำรงชีวิต สำหรับในประเทศไทยกระบวนการผลิตกระดาษ 1 ตัน ต้องใช้ต้นไม้มากถึง 17 ตัน ใช้กระแสไฟฟ้ามากถึง 4,100 กิโลวัตต์ต่อชั่วโมง ใช้น้ำถึง 31,500 ลิตร และปล่อยคลอรีนที่ใช้ในการฟอกกระดาษเป็นของเสียกว่า 7 กิโลกรัม นั่นหมายความว่า ในการสนองตอบความต้องการใช้กระดาษของคนไทยให้เพียงพอ เราต้องตัดต้นไม้ถึงปีละประมาณ 55 ล้านต้น สำหรับการผลิตกระแสไฟฟ้า 1 กิโลวัตต์ต่อชั่วโมง จะปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ 0.71 กิโลกรัมและต้นไม้ 1 ต้นดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ได้ปีละ 15 กิโลกรัม ทุกวันนี้คนไทยใช้กระดาษเฉลี่ยคนละ 60 กิโลกรัมต่อปีและมีอัตราเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยทั่วประเทศมีความต้องการกระดาษทุกชนิดรวมกันประมาณ 3.25 ล้านตันต่อปี ในขณะที่มีกำลังผลิต 4 ล้านตันต่อปี”¹¹

กระดาษเป็นวัสดุที่ใช้แล้วสามารถนำไปรีไซเคิลได้ก็จริง ซึ่งกระดาษละชนิดจะมีคุณสมบัติและคุณภาพที่ต่ำลง ปัจจุบันกระดาษถูกนำไปพัฒนาเพื่อให้มีคุณสมบัติที่คงทนต่อการใช้งานในรูปแบบต่างๆ โดยการผสมสารเคมีหรือการเคลือบสารลงไปบนกระดาษเพื่อให้กระดาษนั้นมีคุณสมบัติที่คงทนต่อการใช้งานได้หลายรูปแบบ ซึ่งเห็นได้จากชนิดของกระดาษที่มีหลากหลายมากมายนับไม่ถ้วน กระดาษบางชนิดจึงไม่สามารถรีไซเคิลเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เมื่อทรัพยากรกลายเป็นสิ่งที่มีจำกัดจึงได้มีการหันมาให้ความสนใจการรีไซเคิลหรือการใช้ซ้ำมากขึ้น เช่น การใช้กระดาษทั้งสองหน้าหรือการนำกระดาษไปประยุกต์ใช้สร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อประโยชน์ใช้สอย สิ่งประดิษฐ์อื่นๆ เพื่อความสวยงาม สามารถสร้างกิจกรรมและอาชีพ ดังนั้นผู้สร้างสรรค์จึงได้เล็งแว่นตาดูจากกระดาษในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เพราะกระดาษนั้นเป็นสิ่งยืนยันการมีอยู่ของมวลมนุษย์ เป็นวัตถุที่มนุษย์คิดค้นขึ้น กระดาษทำหน้าที่ดูดซับรวบรวมข้อมูลหลักฐานในประวัติศาสตร์ไว้มากมาย อีกทั้งยังมีคุณสมบัติทางกายภาพที่สามารถเปลี่ยนรูปร่าง ด้วยการพับ ม้วน บิด ขยำ ฉีก โดยไม่ต้องใช้เครื่องมือใดๆ และสามารถทำให้กลายเป็นสิ่งอื่นหรือประยุกต์เข้ากับสิ่งอื่นได้ง่าย

¹⁰ เอียน แซนซัม, ประวัติศาสตร์กระดาษโลก, (กรุงเทพฯ: โอเพนเวิลด์ส พับลิชชิง เฮาส์, 2558), 15.

¹¹ Senorita.dialy, รู้หรือไม่ เราใช้กระดาษปีละเท่าไร, accessed 27 ธันวาคม 2563, <https://www.thaihealth.or.th/Content/20091>.

2.4 ศิลปะการพับกระดาษ

2.4.1 โอริงามิ (Origami)

“Origami” เป็นภาษาญี่ปุ่น มีความหมายมาจากคำว่า “Ori” แปลว่า การพับ และ “Gami” แปลว่า กระดาษ โอริงามิเป็นศิลปะดั้งเดิมในประเทศญี่ปุ่นนักประวัติศาสตร์เชื่อว่าการพับกระดาษน่าจะเกิดขึ้นเพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา หรือห่อสิ่งของและพับเพื่อใช้แสดงฐานะอันสูงส่ง ในอดีตการพับกระดาษเป็นเคล็ดวิชาที่จะถ่ายทอดกันเฉพาะในเหล่าตระกูลชั้นสูงหรือตระกูลซามูไรบางตระกูลเท่านั้น จากหลักฐานบทกวีของอิฮาระ ไชกาคุ ทำให้ได้ข้อสันนิษฐานถึงการมีอยู่จริงของศิลปะการพับกระดาษ โดยแพร่หลายในตระกูลซามูไรที่นิยมพับกระดาษเป็นรูปผีเสื้อประดับขวดเหล้าสาเก เพื่อใช้ในพิธีกรรมหรือพิธีเฉลิมฉลองอันเป็นมงคล จึงเชื่อกันว่าศิลปะการพับกระดาษถูกถ่ายทอดอย่างลับๆ ในตระกูลซามูไรชั้นสูงจากรุ่นสู่รุ่นตั้งแต่สมัยเอโดะเรื่อยมา โอริงามิดำรงอยู่ท่ามกลางความลึกลับมาอีกยาวนานหลายยุคสมัยของญี่ปุ่น หลังสิ้นสุดยุคซามูไร โอริงามิก็ถูกบุกเบิกโดยนักพับกระดาษยากจนคนหนึ่งคือ อากิระ โยชิซาวะ (Akira Yoshizawa) งานของเขาแหวกแนวโอริงามิที่เคยมีมาในประวัติศาสตร์ เป็นงานศิลปะขั้นสูงที่ยากจะลอกเลียนแบบ โมเดลของเขาไม่ได้เน้นความสมจริง แต่เน้นการแสดงออกถึงชีวิตที่สัมผัสได้จริง”¹²

“กลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 มีหลักสูตรระดับชั้นอนุบาลเกิดขึ้นในประเทศเยอรมนี ซึ่งบรรจุการพับกระดาษไว้เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาจิตใจและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กๆ แนวคิดนี้เป็นของ เฟรดเดอริค ฟร็อบเอล (Friedrich Froebel) ริเริ่มโรงเรียนอนุบาลแห่งแรกของโลก เฟรดเดอริคแบ่งการพับกระดาษเป็น 3 หมวดด้วยกันคือ แบบพับเกี่ยวกับชีวิต (folds of life) แบบพับแสดงความงดงาม (folds of beauty) และแบบพับแห่งความจริง (folds of truth) โดยแบบภาพแห่งชีวิตเป็นการพับกระดาษรูปสัตว์ต่างๆ แบบภาพแสดงความงดงาม เป็นการพับให้มีรูปแบบสวยงามเน้นความสมมาตรและให้เด็กๆ ได้ชื่นชมความงามของศิลปะ ส่วนแบบพับแห่งความจริงเป็นการบูรณาการระหว่างการพับกระดาษกับคณิตศาสตร์ซึ่งมักเป็นรูปเรขาคณิตเป็นส่วนใหญ่”¹³

“การพับกระดาษในยุคสมัยใหม่คือการพับกระดาษที่ไม่ยึดติดกับความเชื่อเก่าๆ และพร้อมที่จะกระโดดรับแนวความคิดใหม่ๆ จนถึงขั้นที่จะพับเป็นอะไรก็ได้ตามใจนึก มันถือกำเนิดขึ้นเมื่อประมาณ 30 ปีที่ผ่านมาเอง นักพับกระดาษเริ่มรู้ว่าเขาไม่จำเป็นต้องเริ่มด้วยการพับครึ่งตามแบบฉบับของ โอริงามิแบบคลาสสิกอีกแล้วผลที่ได้คือ โมเดลที่แปลกใหม่ ตระการตาและเหนือจินตนาการ มีการศึกษาโอริงามิอย่างจริงจังทั้งในเชิงคณิตศาสตร์และวิศวกรรมกลศาสตร์ การพับกระดาษสามารถถอดสมการพหุนาม อธิบายตรีโกณมิติและหาค่ารากที่สองของจำนวนจริงได้ ทั้งยังใช้ในการพับแผนที่พับถุงลมนิรภัย บรรจุระเบิดที่สำเร็จรูป แม้กระทั่งเป็นต้นแบบให้กับการพับแผงเซลล์แสงอาทิตย์ของดาวเทียมที่ส่งขึ้นไปสู่อวกาศ ทุกวันนี้ นักพับกระดาษบางคนได้คิดค้น

¹² J-Study Center, Akira Yoshizawa อากิระ โยชิซาวะ บิดาแห่งโอริงามิสมัยใหม่, accessed 27 ธันวาคม 2563, <https://www.studyatoz.com/article.php?id=2030>.

¹³ บัญชา ธนบุญสมบัติ และ เอกสิทธิ์ เข้มงวด, โอริงามิ เล่ม 2 การพับ...อัจฉริยะ, (กรุงเทพฯ สารคดี, 2554), 20.

โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการออกแบบ โอริงามิของพวกเขา จนเราสามารถพูดได้ว่า
ขอบเขตของโอริงามิไม่มีขีดจำกัดอีกแล้ว”¹⁴

“โอริงามิเป็นงานฝีมือที่ใช้กระดาษพับเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพของกระดาษให้
เป็นรูปทรงสามมิติ ขึ้นอยู่กับความคิดและการจินตนาการของผู้ประดิษฐ์ ทั้งนี้ยังช่วย
บำบัดและเสริมสร้างทักษะการใช้กล้ามเนื้อสำหรับผู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับกล้ามเนื้อ
อ่อนแรง ปัจจุบันการพับกระดาษถูกนำมาใช้เป็นกิจกรรมบำบัดในคนที่มีความเครียด
หรือผู้ป่วยจิตเวช เช่นโรคความจำสั้น สมาธิสั้น โรคซึมเศร้า ฯลฯ”¹⁵

รูปแบบและกระบวนการวิธีการพับกระดาษนั้นมีจุดเริ่มต้นจากประเทศญี่ปุ่นที่นิยมเรียกกันเป็น
ภาษาญี่ปุ่นว่า “โอริงามิ” หรือ “โอริกามิ” ซึ่งเกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นเพื่อประกอบพิธีกรรมทาง
ศาสนา ในเวลาต่อมาจึงได้มีการนำมาใช้ในชีวิตประจำวันโดยการห่อสิ่งของและการห่อบรรจุอาหาร
การเฉลิมฉลองในเทศกาล ประเพณี พิธีมงคลต่างๆ วัฒนธรรมการพับกระดาษจึงแพร่ขยายออกไป
เรื่อยๆ จนเป็นที่รู้จักไปทั่วโลกและได้มีการพัฒนากระบวนการ รูปแบบเพื่อให้สอดคล้องต่อการ
ดำเนินชีวิตเพื่อประโยชน์ใช้สอยในแต่ละยุคสมัย ปัจจุบันนี้การพับกระดาษยังคงเป็นที่นิยมและ
นำมาใช้ในชีวิตประจำวัน การศึกษาด้านพัฒนาการของเด็กเล็ก ด้านการแพทย์ในการรักษาผู้ป่วย
วงการอุตสาหกรรมการผลิตแทบทุกประเภทในการบรรจุผลิตภัณฑ์ รวมไปถึงคณิตศาสตร์
วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์และอวกาศในการคิดค้นแผงโซลาร์เซลล์บนยานอวกาศ ทั้งนี้จะเห็นได้
ว่าการพับกระดาษมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตและถูกนำมาประยุกต์ใช้เพื่อความก้าวหน้าทางวิทยาการ
ต่างๆ ของมนุษย์มาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน

โรเบิร์ต ฮาร์บิน (Robert Harbin) ได้กล่าวไว้ว่า “โอริงามิ มิได้มีจุดมุ่งหมายให้เป็นศิลปะ
แบบเรียบง่าย สำหรับผู้เชี่ยวชาญแล้วมันคือความท้าทายต่อสายตา สมอง และนิ้ว เป็นการบำบัด
กายและใจที่แสนวิเศษ” จากคำกล่าวนี้จะเห็นได้ว่า โอริงามิที่ใครๆ เข้าใจว่าเป็นเรื่องพื้นฐานที่ใครๆ
ก็ทำได้ แต่สำหรับผู้พับกระดาษจนเกิดความชำนาญแล้วนั้น ถือเป็นความท้าทายอย่างหนึ่ง เพราะ
ในกระบวนการที่ซับซ้อนจะต้องใช้สมาธิเชื่อมโยงประสาทสัมผัสทางร่างกาย ซึ่งต้องปฏิบัติตาม
กระบวนการที่เป็นขั้นเป็นตอนจากการจดจำ สายตาจะต้องจดจ่อไปที่มือทั้งสองข้างกว่าจะพับ
ออกมาเป็นรูปร่างที่สมบูรณ์ “การบำบัดกายและใจที่แสนวิเศษ” หมายถึง โอริงามิเป็นศิลปะที่ต้อง
ใช้ทั้งร่างกายและประสาทสัมผัส โดยในการประสานกันให้เป็นหนึ่งเดียว นอกจากจะช่วยให้เกิด
สมาธิอยู่กับสิ่งที่ทำแล้ว ยังช่วยให้กล้ามเนื้อเกิดการเคลื่อนไหวอย่างคล่องแคล่ว เมื่อพับจนสำเร็จ
จะเกิดความภาคภูมิใจและความเชื่อมั่นในตนเองขึ้น

¹⁴ J-Study Center, Akira Yoshizawa อากิระ โยชิซาวะ บิดาแห่งโอริงามิสมัยใหม่. accessed 27 ธันวาคม 2563, <https://www.studyatoz.com/article.php?id=2030>

¹⁵ Nyan' Azu, การพับกระดาษ (Origami), accessed 3 พฤศจิกายน 2563, <https://www.marumura.com/origami/>.

2.4.2 การพับสานพื้นเมือง

“งานพับสานเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์นำวัสดุธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาสรรสร้างเป็นเครื่องเรือน เครื่องใช้ ของเล่น เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น เครื่องเรือน เครื่องใช้ จำพวกตะกร้าใส่ของ หวดนึ่ง อุปกรณ์จับปลา ของเล่นพื้นบ้าน เช่น ปลายเตพียน ตะกร้อ นก กบ เป็นต้น การละเล่นนั้นจัดเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน ความคิดสร้างสรรค์และมีจินตนาการ วัสดุที่ใช้ในการพับสานนั้น ใช้เป็นวัสดุธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น ใบลาน ใบมะพร้าว ใบตาล หรืออาจจะเป็นใบไม้ อื่นๆ เช่น ใบเตยหอม ลำเจียก กก เศรษฐีเรือนใน เป็นต้น”¹⁶



ภาพที่ 2 ภาพเหรียญโปรยทานรับขึ้น

ที่มารูปภาพ : วิธีพับเหรียญโปรยทานแบบง่าย BY PPP CHANNEL, (ออนไลน์), เข้าถึงเมื่อ 19 ธันวาคม 2563. เข้าถึงได้จาก

https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=oWvcL0Jrk0o&ab_channel

“การพับสานเป็นภูมิปัญญาของไทยที่เกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยในการดำรงชีวิต เช่น การสานภาชนะใส่อาหาร เครื่องมือเครื่องใช้ในทำมาหากิน และการหาอาหาร ของเล่น นอกจากนี้การพับสานยังมีบทบาททางศาสนา พิธีกรรมตามความเชื่อและประเพณีไทย เช่น การพับใบตองในวันลอยกระทงหรือพิธีบายศรีสู่ขวัญ การพับเหรียญโปรยทานในงานบวช การโปรยทานก่อนเข้าโบสถ์ของภาค เป็นการแสดงว่าต่อจากนี้ไปภาคได้สละสมบัติทุกอย่างแล้ว เพื่อดำเนินชีวิตตามแบบอย่างองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นอกจากนี้ยังมีการโปรยทานสำหรับงานศพอีกด้วย โดยส่วนใหญ่การโปรยทานนี้จะประดิษฐ์เหรียญโปรยโดยใช้สีรับขึ้นที่ใช้ส่วนมากเป็นสีขาว สีดำ โดยการโปรยทานเพื่อเป็นการซื้อทาง ให้ดวงวิญญาณผ่านไปไม่ได้ติดขัด

¹⁶ เศรษฐมนตร์ กาญจนกุล, พับสานงานพื้นเมือง, (กรุงเทพฯ: เศรษฐศิลป์, 2553), 10-12.

แขกที่ไปร่วมงานที่เก็บเหรียญได้ จะนำไปทำบุญต่อเพื่ออุทิศบุญกุศลให้ผู้ล่วงลับและก็จะ
ได้บุญกุศลนี้ไปด้วย”¹⁷

งานพับसानเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตและกิจกรรมของคนรุ่นก่อน เป็นการปฏิบัติที่สืบ
ต่อกันมาเพื่อสร้างความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว รวมไปถึงชุมชนในวงกว้างให้เกิดการพึ่งพาอาศัย
ซึ่งกันและกัน ผู้สร้างสรรค์เองก็ได้เติบโต ได้เห็นและได้สัมผัสกับวัฒนธรรมที่กล่าวมา จึงได้เรียนรู้
หลักการพับसानดั้งเดิมจากภูมิปัญญาเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ
จากการศึกษาหลักการพับसानเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการสร้างสรรค์ พบว่ามีข้อจำกัดใน
เรื่องของโครงสร้างที่นำมาประกอบสร้างเข้ากับวัตถุ เนื่องจากรูปทรงที่ได้จากการพับसानไม่ค่อย
สัมพันธ์กับรูปทรงเรขาคณิตซึ่งเป็นลักษณะโครงสร้างของวัตถุที่นำมาสร้างสรรค์

2.4.3 การพับกระดาษมงคลในพิธีจีน

“ในวันสำคัญของจีนจะเห็นว่าคนจีนและคนไทยเชื้อสายจีนนั้นนิยมเผากระดาษเงิน
กระดาษทอง ไหว้เจ้า เพราะพวกเขาเชื่อกันว่าเมื่อตายไปแล้วจะไปยังอีกภพโลกหนึ่ง
เรียกว่า “อิมก้ง” ดังนั้นลูกหลานจึงต้องส่งเงินทองไปให้ เพื่อแสดงความกตัญญูด้วยการ
ไหว้เจ้าแล้วเผากระดาษเงินกระดาษทองไปให้ และการไหว้เจ้ายังเป็นสิริมงคลแก่
ลูกหลาน ให้มีความสุขความเจริญ ซึ่งกระดาษเงินกระดาษทองบางแบบใช้ไหว้เจ้า บาง
แบบใช้ไหว้บรรพบุรุษ กระดาษไหว้เจ้าก็มีหลายรูปหลายความหมายแตกต่างกันไป
กระดาษเงินกระดาษทองแต่ละแบบมีดังนี้

กอลี้ หรือ จี้จู้ย เป็นกระดาษเงินกระดาษทองชิ้นใหญ่ มีกระดาษแดงตัดเป็นลาย
ตัวหนังสือว่า “เผ่งอัน” เป็นคำอวยพร แปลว่า โชคดีดีใช้สำหรับไหว้เจ้าที่ ไหว้เทพดา
ฟ้าดิน

กิมเต้า หรือ จั้งเต้าหรือถั่งเงินถั่งทอง ใช้ไหว้เจ้าที่ ไหว้เทพดาฟ้าดิน เพื่อให้
ครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุข ร่ำรวยเงินทอง

กิมจั่ว หรือ จั้งจั่ว หมายถึงกระดาษเงินกระดาษทอง เวลาจะไหว้สารทจีนจะทำเป็น
ชุด ก่อนไหว้ลูกหลานจึงนำมาพับเป็นรูปดอกไม้ ใช้ไหว้ได้ทุกอย่าง

ค้อซี คือกระดาษทอง ก่อนใช้ให้พับเป็นรูปร่างก่อน เช่น พับเป็นเรือ เรียกว่า
“เคี้ยวเท่าซี” เชื่อกันว่าการพับเรือ จะได้มูลค่าสูงกว่าการพับอย่างอื่นใช้ไหว้ได้ทุกอย่าง
รวมทั้งไหว้คนตาย โดยเฉพาะพิธีทำงตัก ลูกหลานต้องพับค้อซี ให้มากที่สุด

กิมเตี้ยว คือแห่งทอง ใช้ไหว้บรรพบุรุษ ไหว้คนตาย

อ่วงแซจิว ใช้เผาเป็นใบเบิกทาง ไปสวรรค์สำหรับผู้ตาย

ตัวกิม เป็นกระดาษเงินกระดาษทองที่ญาติสนิทนำไปไหว้ผู้ตายการเผากระดาษเงิน
กระดาษทองจะต้องทิ้งไว้สักพัก เพื่อให้ทุกคนได้เส้นไหว้เสร็จ ก็จะทำการ “เหยียม” หรือ
จบเหนือศีรษะ ระหว่างนี้ให้ทำการอธิฐานขอพรไปด้วย แล้วจึงนำไปเผา เมื่อไฟมอดแล้ว
จึงไหว้ลา เป็นการเสร็จพิธี”¹⁸

¹⁷ TNEWS, เผยที่มา “การโปรยทาน” ในงานบวช คติธรรมแฝง แถมได้อานิสงส์แรงอย่างที่คาดไม่ถึง,
accessed 27 ธันวาคม 2563, <https://www.tnews.co.th/variety/331458/>.

¹⁸ BRIGHT TODAY, ทำความรู้จัก “กระดาษเงินกระดาษทอง” ความหมาย ทำไมคนจีนถึงต้องใช้ไหว้เจ้า,
accessed 27 ธันวาคม 2563, <https://www.brighttv.co.th/news/social/>.



ภาพที่ 3 ภาพทองหยองจากการพับกระดาษทอง

ที่มารูปภาพ : **ทำความเข้าใจกระดาษไหว้เจ้าและวิธีการพับกระดาษเงิน กระดาษทอง อย่างถูกวิธี**, (ออนไลน์), เข้าถึงเมื่อ 19 ธันวาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.baanlaesuan.com/94218/diy/easy-tips/chinesenewyear-paper>

“ก่อนที่จะทำการเผากระดาษเงินกระดาษทองนั้น จะต้องนำขึ้นไหว้พร้อมอาหารคาวหวาน ทิ้งไว้สักพักรอให้ทุกคนได้เซ่นไหว้กันเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงทำการ “เหยยม” หรือการลาของไหว้โดยการยกของไหว้ขึ้นจบเหนือศีรษะ จากนั้นค่อยนำกระดาษเงินกระดาษทองไปเผาไฟ เมื่อเผาจนไหมอดแล้วก็ไหว้ลาเพื่อเป็นการเสร็จสิ้นพิธีกรรม ในปัจจุบันนอกจากกระดาษเงินกระดาษทองที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ผู้ประกอบการธุรกิจกระดาษไหว้เจ้าก็ได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เข้ากับยุคสมัยมากขึ้น โดยผลิตกระดาษให้ออกมาในรูปแบบเสื้อผ้า รองเท้า แหวน สร้อยคอ นาฬิกา บ้านหุรุ รถยนต์หุรุ บัตรเครดิต หรือแม้แต่โทรศัพท์มือถือ เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าและตอบสนองความต้องการของโลกยุคปัจจุบัน แต่ยังคงมีคนไหว้เจ้า ไหว้บรรพบุรุษส่วนน้อยที่ยังคงยึดถือประเพณีกระดาษไหว้แบบดั้งเดิมอยู่เช่นกัน”¹⁹

จะเห็นได้ว่ากระดาษไหว้เจ้านั้นเป็นอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากคนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมาหลายชั่วอายุคน ทำให้มีการปฏิบัติสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ทั้งอาการการกิน การใช้ภาษาและวันสำคัญต่างๆ ตามความเชื่อ เช่น วันตรุษจีน วันสารทจีน วันเซ็งเม้ง วันไหว้พระจันทร์ เป็นต้น แม้ว่าปัจจุบันมีกระดาษไหว้เจ้าสำเร็จรูปจำหน่าย เป็นการอำนวยความสะดวกให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ก็ยังมีการพับกระดาษเงินกระดาษทองหลงเหลืออยู่ เมื่อวันสำคัญเหล่านี้มาถึงชาวไทยเชื้อสายจีนแต่ละตระกูลจะมารวมตัวกัน เพื่อทำอาหาร พับกระดาษเงินกระดาษทอง เพื่อเผาไปให้แก่บรรพบุรุษร่วมกัน เป็นการรำลึกและแสดงความกตัญญูอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้สร้างสรรค์เองก็

¹⁹ นภัสรณ์ เหลืองศักดิ์ศรี, **ประเพณีการไหว้ในเทศกาลตรุษจีน: ที่มา ความหมาย และการเปลี่ยนแปลง**, accessed 20 ธันวาคม 2563, file:///C:/Users/User/Downloads/211904-Article%20Text-668043-1-10-20190826.pdf.

คุ้นเคยและได้ปฏิบัติกิจกรรมเหล่านี้ตั้งแต่ยังเด็ก จึงได้นำหลักการพับกระดาษเงินกระดาษทองมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

2.4.4 รูปแบบการจัดวางโบราณวัตถุในพิพิธภัณฑ์

“พิพิธภัณฑ์ เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรที่เปิดเป็นสถานที่สาธารณะและเป็นสถาบันถาวรที่ให้บริการแก่สังคมและมีส่วนในการพัฒนาสังคม มีหน้าที่รวบรวม สงวนรักษา ค้นคว้าวิจัย เผยแพร่ความรู้และจัดแสดง วัตถุอันเป็นหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ ทั้งนี้เพื่อจุดประสงค์ทางการค้นคว้า การศึกษาและความเพลิดเพลินใจ คำจำกัดความข้างต้นได้แจ้งหน้าที่หลักๆ ของพิพิธภัณฑ์ไว้ 5 ประการคือ รวบรวม สงวนรักษา ค้นคว้าวิจัย เผยแพร่ความรู้ จัดแสดงวัตถุ”²⁰

“การจัดตั้งวัตถุแสดง (Exhibition) ต้องจัดแสดงโดยให้ประชาชนได้รับประโยชน์ เพราะพิพิธภัณฑ์อยู่โดยการอุปถัมภ์ของประชาชนไม่ใช่จัดตามที่ภัณฑารักษ์จะพอใจ ประเด็นสำคัญในการจัดจึงได้แก่ปัญหาพื้นฐานในเรื่องระบบการจัดประเภทหนึ่ง ซึ่งปัญหาระบบการจัดเป็นประเด็นที่ต้องคิดก่อนทั้งสองระบบนี้ต้องสัมพันธ์กันไปตามชนิดของพิพิธภัณฑ์นั้นๆ ระบบการจัดวัตถุแสดง (Systemic of exhibition) สามารถแบ่งเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. การตั้งวัตถุเพื่อความงาม (The Esthetic presentation) ต้องมีความงามทั้งตัววัตถุเองและองค์ประกอบแห่งการสอง เหตุนี้การพิจารณา วัตถุก่อนจะวางลงไปตายตัว ต้องให้มีความเหมาะสมกับการจัดแสดงให้ได้ความงามทั้งการจัด ภายในตู้และนอกตู้ตามชนิดของวัตถุ

2. การตั้งวัตถุเพื่อความเพลิดเพลิน (Romantic presentation) ต้องจัดวัตถุให้สวยงาม ประทับใจที่สุด เทคนิคของวิธีนี้ต้องมีห้องแสดงเฉพาะหรือมีเนื้อที่พอควรไม่ต้องให้สว่างมากเกินไป เพราะบรรยากาศที่สลัวอ่อนไหวจะประทับใจพวกนี้มากที่สุด

3. การตั้งวัตถุเพื่อการค้นหา (Intellectual presentation) พวกนี้ขอเพียงให้วางวัตถุดี เห็นชัด สัมพันธ์กับการค้นคว้า จึงควรจัดวางวัตถุแต่ละชนิด ที่สัมพันธ์กับการค้นคว้าไว้ด้วยกัน ถ้าเป็นวัตถุขนาดใหญ่ที่ดูโชว์ มักทำความลำบากกับองค์ประกอบในการจัดมาก พวกวัตถุขนาดใหญ่จึงมักมุ่งแสดงความงามเป็นสำคัญ และถ้าจัดวางให้มีเรื่องราวต่อเนื่องกันไป ก็จะทำให้ผู้ชมสามารถผูกเรื่องราวให้ตามกันได้

4. การตั้งวัตถุตามแบบธรรมชาติ (Natural exhibition) มักทำในพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาต้องสร้างบรรยากาศให้เห็นเป็นเรื่องธรรมชาติจริงๆ นับแต่การให้แสงสว่างการออกแบบที่ตั้งวัตถุ หรือพันธุ์ไม้ที่ใช้ประกอบ อาจมีการอัดเสียงธรรมชาติร่วมด้วย การจัดจึงต้องระมัดระวัง ในการวางวัตถุมากที่สุด

5. การตั้งวัตถุตามอริยาบทของสัตว์ (Habitant group) ต้องจัดให้เห็นการทำหน้าที่ของสัตว์ต่างๆ อยู่ในอริยาบทที่เหมือนกับในธรรมชาติมากที่สุด เป็นการแสดงให้เห็นความเป็นอยู่ของสัตว์ หรือของสัตว์ธรรมชาติที่แท้จริง วิธีนี้เหมาะมากกับพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา

²⁰ พิพิธภัณฑ์แห่งชาติอินทบุรี, ความหมายสากลของพิพิธภัณฑ์, accessed 19 ธันวาคม 2563, <http://www.finearts.go.th/inburimuseum/parameters/km/item>.

6. การตั้งวัตถุตามความจริง (Realistic presentation) คือนำวัตถุมาตั้งแสดงให้ เป็นไปในสภาพที่สภาพที่เป็นจริง หรือในอริยาบท ที่ค้นพบเข้าอย่างไร ก็มาตั้งให้อยู่ เท่านั้นมักแสดงกับวัตถุชิ้นสำคัญๆ ชิ้นเดียวหรือถ้ามีที่ทางแสดงมากพอ ก็เอามาแสดง เป็นกลุ่ม ก็จะประทับใจได้ดี”²¹

การจัดนิทรรศการแสดงผลงานวัตถุในพิพิธภัณฑ์นอกจากจะมีหน้าที่เก็บรักษา สะสมวัตถุที่มีความสำคัญต่อชาติแล้ว ยังมีหน้าที่เผยแพร่ความรู้ด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และโบราณคดี พื้นที่ การจัดแสดงและโบราณวัตถุ จึงจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์และเหมาะสมในการจัดแสดงนิทรรศการ จากข้อมูลเบื้องต้น ทำให้ได้เห็นความสำคัญของการจัดวางตำแหน่งของวัตถุในรูปแบบต่างๆ ที่มี ลักษณะแตกต่างกัน ภายนอกของวัตถุและสิ่งแวดล้อม มีผลต่อการรับรู้ทางสุนทรียภาพและความรู้สึก จึงได้นำหลักการในเชิงให้คุณค่าของวัตถุ มาประยุกต์ใช้ในติดตั้งและจัดวางผลงานสร้างสรรค์ ที่มี ความย้อนแย้งกัน ในการนำเศษวัสดุและวัตถุจากขยะอุตสาหกรรมที่ไร้ค่า แต่สามารถบ่งบอกเรื่องราว ทางเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ สร้างสรรค์ชิ้นใหม่ในภาษาของศิลปะ

3. ข้อมูลผลงานสร้างสรรค์จากศิลปินกรณศึกษา

วิทยานิพนธ์ชุดนี้เป็นผลงานศิลปะสื่อผสม จึงมีการใช้วัสดุและวัตถุเป็นหลักในการสร้างสรรค์ เพื่อเชื่อมโยงประเด็นเนื้อหา ประสบการณ์ให้สัมพันธ์กับกระบวนการสร้างสรรค์ จึงได้มีการศึกษาหา ข้อมูลและแรงบันดาลใจจากผลงานของศิลปินที่สนใจ มีความเกี่ยวข้องกับผลงานผู้สร้างสรรค์มาเป็น กรณศึกษา โดยนำมาวิเคราะห์ทั้งทางด้านเนื้อหา เทคนิควิธีการและด้านรูปแบบ เพื่อเป็นแนวทางใน การพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.1 ผลงานศิลปิน โนบุโอะ เซกินะ (Nobuo Sekine) กลุ่มศิลปินโมโนฮา (Mono-ha)



ภาพที่ 4 ภาพผลงานศิลปินโนบุโอะ เซกินะ “Phase-Mother Earth”

ที่มารูปภาพ : *Requiem for the Sun: The Art of Mono-Ha*, (ออนไลน์),

เข้าถึงเมื่อ 25 ธันวาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://dailyartfair.com/exhibition/764/>

²¹ Kchaiy, การออกแบบพิพิธภัณฑ์, accessed 19 ธันวาคม 2563, <https://home.kku.ac.th/kchaiy/361-461-Museology/design-mu.html>.

โนบุโอะและเพื่อนศิลปินลีอุฟาน (Lee Ufan) ได้ก่อตั้งกลุ่มศิลปินโมโนฮะขึ้น คำว่า “Mono-ha” เดิมมาจากความคิดเห็นที่เสื่อมเสียของนักข่าว เกี่ยวกับการขาดการแทรกแซงทางศิลปะในรูปปั้นโมโนฮะ “Mono-ha” ซึ่งแปลคร่าวๆ ว่า “School of Things” เป็นขบวนการทางศิลปะร่วมสมัยในโตเกียว ที่พัฒนาขึ้นในช่วงปลายทศวรรษที่ ค.ศ. 1960 และคงอยู่จนถึงต้นปีค.ศ. 1970 โมโนฮะมีเป้าหมายเพื่อกำจัดสิ่งที่หลงเหลืออยู่ของสมัยใหม่และสำรวจงานศิลปะใหม่ ทำให้เกิดวิสัยทัศน์ที่ตรงไปตรงมาของโลกที่ไม่เปิดเผยตัวตน ผลงานมุ่งเน้นไปที่การนำเสนอแก่นแท้ของวัสดุที่ใช้ การพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างวัสดุธรรมชาติกับอุตสาหกรรมเช่น หิน ไม้ เชือก เหล็ก น้ำมัน แก้ว และยาง เป็นต้น เพื่อสำรวจความเป็นไปได้ของการจับคู่ ติความความสัมพันธ์ระหว่างวัสดุเหล่านี้ ความเชื่อมโยงกับสถานการณ์ สถานที่และสาเหตุ ในการให้ความสนใจกับวัสดุ ทั้งยังต่อต้านลัทธิฟอร์มัลลิสต์ (formalist practices) ศิลปินโมโนฮะปฏิเสธแนวคิดของตะวันตก เกี่ยวกับการเป็นตัวแทนและยังละทิ้งทัศนคติต่อต้านศิลปะของกูไต (Gutai) ของญี่ปุ่น²²

ผลงานศิลปินกลุ่มนี้จะมีลักษณะเป็นผลงานประติมากรรมแลนด์อาร์ต (Land art) และศิลปะการจัดวาง (Installation art) เป็นหลัก โดยการนำเอาวัสดุธรรมชาติและวัสดุอุตสาหกรรมมาประกอบสร้างเข้าด้วยกัน ในรูปแบบที่เรียบง่ายและไม่จีรัง ผลงานชุด “Phase-Mother Earth” ของโนบุโอะ สร้างขึ้นในปี ค.ศ. 1968 มุ่งเน้นประเด็นการใช้พื้นที่ในการสร้างสรรค์ บอกเล่าเรื่องราวอันเป็นความจริงของโลกกับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ ประสบการณ์และเวลาไว้ด้วยกัน ศิลปินเริ่มสร้างผลงานด้วยการขุดรูบนพื้นดินเป็นทรงกระบอกขนาดใหญ่และนำดินที่ขุดขึ้นมาขึ้น ประกอบเข้ากับซีเมนต์ให้เป็นรูปทรงเดียวกัน โดยมีความสูง 2.7 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลาง 2.2 เมตร เพื่อสะท้อนหลักปรัชญาตะวันออกเกี่ยวกับความเที่ยงแท้ของผืนดินที่ไม่ว่าจะถูกแปรเปลี่ยนรูปทรงไปอย่างไร ก็ยังคงความเป็นผืนดินที่แข็งแกร่งอยู่เสมอ ผลงานชิ้นนี้เป็นเสมือนการทดลองของศิลปินที่ขุดเอาดินบนโลกขึ้นมาก่อนจะประกอบสร้างใหม่ ในลักษณะเดียวกันเพื่อสื่อถึงการกลับด้านของโลกนั่นเอง ศิลปินได้นำผลงานชุดนี้ไปจัดแสดงเป็นส่วนหนึ่งของนิทรรศการประติมากรรมร่วมสมัยที่สวนสุขุมะริคิว ประจำเมืองโกเบ และได้รับความสนใจอย่างมากในฐานะศิลปะหลังสงครามของประเทศญี่ปุ่น²³

ผลงานศิลปิน เป็นผลงานประติมากรรม แลนด์อาร์ตที่มีการติดตั้งผลงานสัมพันธ์กับพื้นที่อย่างตรงไปตรงมา เป็นการแสดงถึงสถานการณ์ปัจจุบันที่สร้างขึ้นใหม่ จากการก่อดินขึ้นด้วยการผสมปูนซีเมนต์ เป็นรูปทรงกระบอกที่มีความหนักแน่น ที่มีความปะทะกันกับหลุมดิน ศิลปินใช้วัสดุจากธรรมชาติคือดิน ที่มีคุณสมบัติตรงข้ามกันกับปูนซีเมนต์ซึ่งเป็นส่วนผสมในการก่อสร้างสิ่งต่างๆ เป็นการแสดงออกถึงแก่นแท้ของสสาร

²² Agustin Arteaga, TERMS MONO-HA, accessed 23 ธันวาคม 2563, <https://collections.dma.org/essay/b4JwMWLy>.

²³ UOB, โลกที่กลับด้าน -Phase-Mother Earth, accessed 24 ธันวาคม 2563, <https://m.facebook.com/uob.th/photos/a.1057072967794521/1696264790541999/?type=3>.

วิเคราะห์ผลงาน

ด้านเนื้อหา

ผลงานของศิลปินนำเสนอเนื้อหาในเชิงปรัชญา ที่สะท้อนความเที่ยงแท้ของธรรมชาติอย่างตรงไปตรงมาของโลกที่กลับด้าน โดยมีพื้นดินแทนเนื้อหาเรื่องราว เชื่อมโยงความสัมพันธ์เหตุการณ์ปัจจุบันกับสิ่งที่สร้างขึ้นใหม่กับพื้นที่นั้น จึงได้นำการใช้วัสดุที่แทนการบอกเล่าเรื่องราวในการสร้างสรรค์ผลงานเช่นกัน

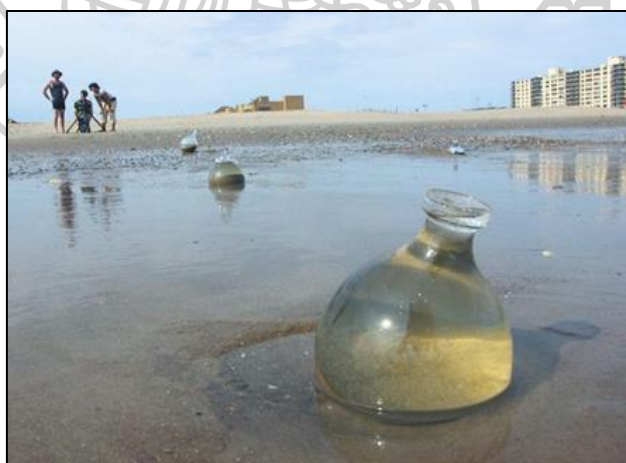
ด้านเทคนิควิธีการ

ศิลปินใช้เทคนิคที่มีความสัมพันธ์กับวัสดุที่นำมาสร้างสรรค์ คือใช้วิธีการเรียบง่ายจากการขุดดินขึ้นมาและได้นำดินที่ขุดขึ้นมาผสมกับปูนซีเมนต์ เพื่อก่อรูปทรงขึ้นใหม่เป็นรูปทรงกระบอกที่บิดันตามรูปทรงของหลุมที่ขุดขึ้น แสดงการเชื่อมโยงกระบวนการของศิลปินที่เกิดขึ้นใหม่ ซึ่งมีความย้อนแย้งกันจึงได้นำเทคนิคของการเผชิญหน้ากันของวัสดุที่มีลักษณะทางกายภาพและคุณสมบัติแตกต่างกัน มาประกอบสร้างขึ้นใหม่ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อสร้างนัยยะความหมายใหม่เป็นผลงานศิลปะ

ด้านรูปแบบ

ผลงานศิลปินเป็นรูปแบบประติมากรรมแลนด์อาร์ต ที่มีความสัมพันธ์กับพื้นที่และเหตุการณ์ปัจจุบัน เห็นได้จากการก่อดินขึ้นใหม่และติดตั้งใกล้ๆ กับหลุมดินที่ขุด เป็นการเผชิญหน้ากันระหว่างสองสิ่งที่ตรงไปตรงมา ซึ่งผู้สร้างสรรค์ได้นำเสนอรูปแบบผลงานสร้างสรรค์ในรูปแบบของพิพิธภัณฑน์ในเชิงให้คุณค่าผลงานสร้างสรรค์ ที่สร้างจากเศษชิ้นส่วนวัสดุที่ไร้ค่า ซึ่งมีความย้อนแย้งกันทางบริบท

3.2 ผลงานศิลปินแคโรไล วูลลาร์ด (Caroline Woolard)



ภาพที่ 5 ภาพผลงานศิลปินแคโรไล วูลลาร์ด “Carried on Both Sides”

ที่มารูปภาพ : Caroline Woolard’s Floating Possibility with Glass Faculty Helen Lee, (ออนไลน์), เข้าถึงเมื่อ 23 ธันวาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://art.wisc.edu/2017/07/25/caroline-woolards-floating-possibility-glass-faculty-helen-lee/>

“แคโรไล วูลลาร์ด (Caroline Woolard) นักจัดการและศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานแบบสหศาสตร์ เป็นการนำเอาแนวคิดและวิธีการทางศิลปะเข้าไปผนวกกับเรื่องของเศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การเมือง เป็นผู้ก่อตั้ง Barter Network ที่ยังเขียนหนังสือให้ความรู้เกี่ยวกับการลงทุน และสนใจศาสตร์การออกแบบอีกด้วย ซึ่งเนื้อหาหรือแนวคิดที่ศิลปินให้ความสนใจเป็นพิเศษและมักพูดถึงคือเศรษฐกิจสมานฉันท์ (solidarity economy) เนื่องจากศิลปินมองเห็นหนทางและความเป็นไปได้ของศิลปะที่เป็นเครื่องมือต่อการขับเคลื่อนและปฏิวัติสังคมที่เป็นอยู่โดยอิงจากการเคลื่อนไหวทางสังคม (social movement)”²⁴

ผลงานของศิลปินมักมีลักษณะเป็นโครงการ (project) ที่มีการร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ และระยะเวลาที่มีความยาวนานจากจุดเริ่มต้น ผ่านกระบวนการค้นคว้าวิจัย (research) และอาจจะจบโครงการด้วยการนำเสนอเป็นผลงานศิลปะ กิจกรรม หรือรูปแบบของหนังสือ อย่างเช่นผลงานที่นำมายกตัวอย่าง ชื่อว่า “Carried on Both Sides” เป็นผลงานที่มีการทำงานร่วมกันระหว่าง Helen Lee, Alexander Rosenberg, Laika Volkova และแคโรไล เป็นผลงานที่เปิดเผยให้เห็นถึงประวัติศาสตร์อันยาวนานของสัญลักษณ์ “@” ศิลปินได้สร้างภาพแทนไถในยุคโรมันหรือแอมโพร่า (amphorae) ด้วยเทคนิคเป่าแก้ว เมื่อตัวผลงานถูกสร้างขึ้น ศิลปินได้นำมันไปถ่ายทำเป็นภาพเคลื่อนไหว และเมื่อนำชิ้นส่วนทั้งหมดไปอยู่ในนิทรรศการ ศิลปินได้สร้างเสาแบบกรีกโบราณด้วยวิธีการแกะไม้ ทั้งยังมีส่วนประกอบอื่นๆ เช่นคำและตัวอักษรที่ฝังลงไปในตัว

สิ่งที่น่าสนใจสำหรับผลงานชุดนี้คือการศึกษาด้านโบราณวัตถุ เพื่อหาจุดเชื่อมโยงของอดีตและปัจจุบัน ถึงแม้ว่าตัวผลงานจะมีการถอดแบบแอมโพร่าในยุคโรมัน แต่การนำเอาวัตถุที่มีอยู่แล้วมาตัด แต่ง ต่อ เดิม ได้เสริมสร้างความหมายของศิลปะวัตถุได้มากขึ้น จากที่กล่าวไปข้างต้นถึงการผนวกความรู้ของศาสตร์อื่นๆ จึงทำให้ผลงานชุดนี้มีการแตกประเด็นออกไปอย่างหลากหลาย ภาพแทนของแอมโพร่าที่ถูกสร้างขึ้นโดยศิลปิน ได้บอกเล่าเรื่องราวทางเศรษฐกิจและความเชื่อมโยงทางการค้าที่มีทะเลเป็นตัวส่งผ่านทั้งเงินทอง และวัฒนธรรม ไถที่บรรจุน้ำมันและไวน์ในอดีตได้สร้างเครือข่ายและเส้นทางการค้าได้ถูกหยิบยกมาใช้เป็นสัญลักษณ์ในปัจจุบันคือ “@” ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่ใช้ในการกล่าวถึงคนที่เราต้องการในโลกอินเทอร์เน็ตเช่นใน E-mail หรือใน Facebook เองต่างก็ใช้ @ เป็นคีย์ลัด ที่มาของสัญลักษณ์ดังกล่าวถูกบันทึกครั้งแรกในปีคริสต์ศักราช 1536 ในจดหมายของพ่อค้าชาวฟลอเรนซ์ ใช้เป็นสัญลักษณ์สำหรับบอกหน่วยของไวน์ที่บรรจุอยู่ในไหดินเผาเรียกว่าแอมโพร่า²⁵

การที่ศิลปินค้นพบความเชื่อมโยงในแง่ของเวลา (อดีต ปัจจุบัน อนาคต) ผ่านสัญลักษณ์ในโลกออนไลน์ ซึ่งเป็นตัวสัญลักษณ์ที่ผู้คนใช้กันในชีวิตประจำวันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กลับมีสิ่งที่ยึดโยงความหมายของมันไว้กับอดีต ไถแอมโพร่าใช้เพื่อลำเลียงน้ำมันโอลีฟและไวน์ ในอีกแง่หนึ่งคือหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมผ่านศิลปะวัตถุ ไม่ใช่เพียงสินค้า แต่มันยังเป็นหมุดหมายทางเศรษฐกิจที่แสดงให้เห็นถึงความรุ่งเรืองอำนาจของนครรัฐอีกด้วยและเครื่องหมาย @ ก็มี

²⁴ Caroline Woolard, *Biography*, accessed 10 ธันวาคม 2563, <http://carolinewoolard.com>.

²⁵ William F. Allman, *The Accidental History of @ symbol*, accessed 17 ธันวาคม 2563, <https://www.smithsonianmag.com/science-nature/the-accidental-history-of-the-symbol-18054936/>.

นัยยะสำคัญในแง่นี้เช่นกัน การติดต่อและแลกเปลี่ยน คือปัจจัยที่ทำให้ผลงานชิ้นนี้ควรแก่การศึกษา และมีส่วนเกี่ยวข้องกับผลงานของผู้สร้างสรรค์เป็นอย่างมาก

เห็นได้ชัดเจนนว่า การสร้างความหมายและประเด็นทางสังคมให้กับอดีตของวัตถุชิ้นนั้นๆ สามารถสร้างเรื่องราวได้มากมาย ซึ่งใช้ประวัติศาสตร์ของวัตถุเป็นเครื่องมือ อีกทั้งเมื่อศึกษาไปถึงบริบทที่ห้อมล้อมตัววัตถุชิ้นนั้นไว้ ยังสามารถทำให้มองเห็นความเป็นไปได้ในการนำมาเปรียบเทียบและพูดถึงประเด็นทางสังคมในปัจจุบัน โดยประเด็นนั้นๆ สามารถกลายไปสู่แนวคิดทางสังคมอื่นๆ ได้มากเท่าที่ประวัติศาสตร์ของวัตถุจะนำไป เพราะสิ่งที่ปัจจุบันมักเชื่อมโยงกับอดีตไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง

วิเคราะห์ผลงาน

ด้านเนื้อหา

ศิลปินนำเสนอเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ โดยใช้ศิลปวัตถุคือไหแอมโพร่าในยุคโรมัน ที่บอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์การค้าเส้นทางทะเล เชื่อมโยงกับปัจจุบันโดยการใช้กระบวนการสร้างสรรค์และการใช้เนื้อหาในเชิงสัญลักษณ์ด้วย “@” จึงได้นำหลักการการใช้วัตถุและวัสดุที่มีเนื้อหาเรื่องราวมาประยุกต์ใช้ ด้วยการนำวัสดุจากอุตสาหกรรมจากขยะรีไซเคิล เช่น เศษชิ้นส่วนจากอะไหล่รถยนต์ กระจาด ขี้เหล็ก ฯลฯ ที่บ่งบอกถึงความเป็นยุคอุตสาหกรรมผนวกเข้ากับประสบการณ์ ด้วยกระบวนการสร้างสรรค์

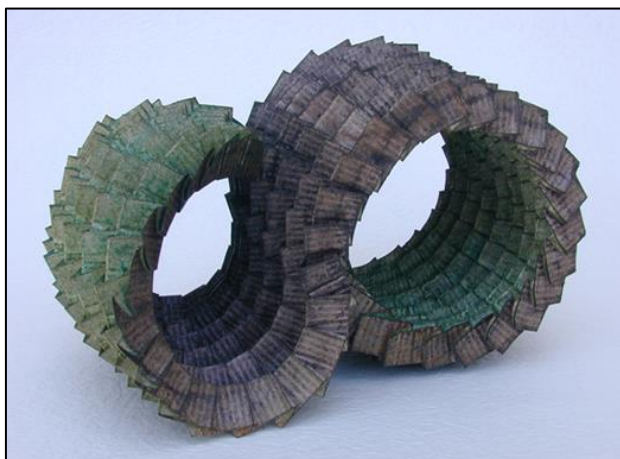
ด้านเทคนิควิธีการ

ศิลปินใช้เทคนิคการเป่าแก้วในการสร้างสรรค์ โดยการถอดแบบจากไหแอมโพร่าชิ้นใหม่ซึ่งมีดัดแปลง การต่อเติม และป้อนอักษรลงไปบนแก้ว และนำไปลอยในทะเลซึ่งเป็นเส้นทางการค้าในประวัติศาสตร์ หลังจากนั้นจึงบันทึกวิดีโอ ในส่วนผลงานของผู้สร้างสรรค์นั้นมีความคล้ายกับศิลปินในด้านการสร้างสรรค์ชิ้นใหม่ โดยการเชื่อมโยงวัตถุอุตสาหกรรมกับประสบการณ์การทำงานในโรงงานของตนเอง ซึ่งแตกต่างทางด้านเทคนิค

ด้านรูปแบบ

ผลงานชุดนี้ของศิลปินมีลักษณะเป็นโครงการ ที่ร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญทางด้านและนำเสนอผลงานในรูปแบบวิดีโออาร์ต ศิลปินได้นำชิ้นส่วนผลงานจริงทั้งหมดไปจัดแสดงในนิทรรศการด้วย เป็นการนำเสนอผลงานที่ทำให้มีหลายมิติ การตีความได้หลายแง่มุม

3.3 ผลงานศิลปิน พอล แจ็คสัน (Paul Jackson)



ภาพที่ 6 ภาพผลงานศิลปินพอล แจ็คสัน

ที่มารูปภาพ : **Organic**, (ออนไลน์), เข้าถึงเมื่อ 21 ธันวาคม 2563.

เข้าถึงได้จาก<http://www.origami-artist.com/artwork/organic/>

“พอลศึกษาที่มหาวิทยาลัย Slade School of Art ในกรุงลอนดอน ในชั้นปีสุดท้ายของการศึกษาเขาได้นำผลงานบางส่วนพร้อมกับพับสิ่งต่างๆ มากมาย สัตว์ สิ่งก่อสร้าง อาคาร วัตถุ และรูปทรงเรขาคณิต ให้กับอาจารย์ของเขา แต่เขากลับได้รับคำดูถูกว่าสิ่งที่เขาทำไม่ใช่งานศิลปะ เหตุการณ์ในครั้งนั้นได้เปลี่ยนชีวิตของเขา เพราะหลังจากนั้นเขาได้กลายเป็นศิลปินพับกระดาษ พอลได้ค้นพบวิธีการพับกระดาษแบบใหม่ โดยการเรียนรู้วิธีการพับเชิงมุมจากสิ่งที่อยู่รอบตัวและธรรมชาติ เช่น การวิเคราะห์การพับปีกของนก เมื่อปีกกลับเข้าสู่ร่างกาย เป็นชิ้นส่วนที่สวยงามและซับซ้อนมาก เส้นโครงสร้างที่ซับซ้อนของผิวหนังข้าง รอยย่นของผิวหนังสุนัข อีกทั้งสถาปัตยกรรม สิ่งก่อสร้าง เช่น การซ้อนทับของกำแพงอิฐ ลอนคลื่นแผ่นสังกะสี ชั้นบันได และยังรวมไปถึงการพับส่วนผสมในการนวดแป้งเค้กอีกด้วย พอลเป็นศิลปินที่ได้เข้าร่วม British Origami Society หลังจากนั้นพอลได้เป็นอาจารย์สอนการพับกระดาษ ให้กับนักเรียนอีกหลากหลายสาขา เช่น สาขาเครื่องประดับ แฟชั่น ประติมากรรม เซรามิก และสถาปัตยกรรม”²⁶

“พอลเป็นแรงบันดาลใจให้กับ ครูเอเตอร์และนักออกแบบหลายคน และเขียนหนังสือโอริงามิกว่า 40 เล่มสำหรับเด็กและผู้ใหญ่ หนังสือป๊อปอัพ (Pop up) และประติมากรรมกระดาษบรรจุภัณฑ์ เขาเริ่มพัฒนาภาษาของรูปแบบที่เป็นนามธรรม และในเวลาต่อมาเขาได้พิสูจน์ให้ทุกคนได้เห็นว่าโอริงามิเป็นงานศิลปะได้ พอลกล่าวไว้ว่าการพับกระดาษเป็นสิ่งที่ใครๆ ก็ทำได้ ที่ไหน เวลาไหนก็ได้ สิ่งที่คุณต้องมีคือกระดาษ

²⁶ Aalto University, "The Art and Science of Folding" - Origami Artist Paul Jackson 25.2.2019, accessed 24 ธันวาคม 2563,

https://www.youtube.com/watch?v=5TA9MjkUxpY&ab_channel=AaltoUniversity.

คุณไม่จำเป็นต้องมีเครื่องมือใดๆ ไม่มีอุปกรณ์ ไม่ต้องมีเทคโนโลยีใดๆ คุณสามารถสร้าง ขึ้นโดยไม่ต้องมีอะไร มีแค่ร่างกายเท่านั้น เพราะมันเป็นเทคโนโลยีขั้นสูงที่มีค่าและพิเศษ มาก กระดาษพับมีความฉลาดและสวยงามในตัวมันเอง ขณะที่พับเป็นการเต้นของมือ และกระดาษ มันคือบัลเลต์เพลงคู่ pas de deux มันเป็นความร่วมมือของมือและจิตใจ ของคุณ การพับกระดาษไม่ใช่เคล็ดลับ แต่เป็นเวทมนตร์ชนิดหนึ่งที่สามารถให้คนอื่น ได้”²⁷

การที่พอลได้กลายเป็นศิลปินพับกระดาษและเป็นอาจารย์ที่มีชื่อเสียงนั้น เริ่มต้นจาก แค่ความหลงใหล ในสิ่งที่เขาสนใจตั้งแต่เด็กและไม่เคยละทิ้งการพับกระดาษทั้งที่ไม่มีใครยอมรับ เขากลับทำให้การพับกระดาษกลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของเขา พยายามศึกษา คิดค้นการพับแบบ ใหม่จนเป็นที่ยอมรับ โดยการสังเกตลักษณะโครงสร้างของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น ใบไม้ สัตว์ สิ่งก่อสร้าง ฯลฯ มาสร้าง pattern ในการพับกระดาษ และได้พัฒนา คลื่นคล้ายจากรูปทรง เรขาคณิตให้กลายเป็นรูปทรงนามธรรม รวมถึงการใช้กระดาษหลากหลายชนิด ที่มีพื้นผิวและสี ด้านหน้า ด้านหลังต่างกัน เพื่อเพิ่มมิติและสุนทรียภาพ

วิเคราะห์ผลงาน

ด้านเนื้อหา

ศิลปินนำเสนอเนื้อหาจากกระบวนการพับกระดาษที่สัมพันธ์ตัวศิลปินเอง ซึ่งได้แรงบันดาลใจจากสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติในเชิงปรัชญา ซึ่งต่างจากผู้สร้างสรรค์ที่นำเสนอเนื้อหาจากตัว วัสดุที่นำมาเชื่อมโยงกับกระบวนการพับกระดาษ

ด้านเทคนิควิธีการ

ศิลปินมีวิธีการสร้าง Pattern ด้วยหลักคณิตศาสตร์ การออกแบบเส้นตาราง เรขาคณิตอย่าง มีหลักการในรูปแบบต่างๆ ซึ่งผู้สร้างสรรค์สนใจในลักษณะโครงสร้างเรขาคณิต จึงได้นำเอาเทคนิควิธีการพับกระดาษ มาใช้ในกระบวนการสร้างสรรค์ เพื่อให้สามารถประกอบสร้างเข้ากับ เศษชิ้นส่วนจากขยะรีไซเคิล ที่มีลักษณะรูปทรงและโครงสร้างของวัตถุจากรูปทรงเรขาคณิตเช่นกัน เมื่อกระดาษที่พับเข้ากับวัตถุซึ่งมีโครงสร้างเหมือนกันจึงเกิดเป็นการลงลักษณะทางกายภาพขึ้น

ด้านรูปแบบ

ผลงานของศิลปินเป็นศิลปะโอริงามิ 3 มิติ รูปแบบนามธรรมที่เกิดจากกระบวนการ พับกระดาษ จากโครงสร้างเรขาคณิต ซึ่งผลงานศิลปินแต่ละชิ้นจะมีขนาดไม่เกิน 15-20 ซม. จึงได้นำ ทั้งรูปแบบและเทคนิควิธีการของศิลปินมาประยุกต์ใช้กับผลงานสร้างสรรค์ โดยการพับกระดาษเป็น รูปทรง 3 มิติประกอบเข้ากับวัตถุและวัสดุอุตสาหกรรมจากขยะรีไซเคิล

²⁷ TEDx Talks, **Beyond the Fold | Paul Jackson | TEDxShenkarCollege**, accessed 24 ธันวาคม 2563, https://www.youtube.com/watch?v=KljAhYPXFz4&ab_channel=TEDxTalks.

3.4 ผลงานศิลปิน ไทวิท พึ่งเกษมสมบูรณ์



ภาพที่ 7 ภาพผลงานศิลปินไทวิท พึ่งเกษมสมบูรณ์ “ก๊อบดักกอมตะ”
 ที่มารูปภาพ : The Leftover เดิมชีวิตให้ของเหลือใช้ด้วยแรงบันดาลใจแห่งศิลปะ (จบ), (ออนไลน์),
 เข้าถึงเมื่อ 21 ธันวาคม 2563.
 เข้าถึงได้จากhttps://www.matichonweekly.com/column/article_275299



ภาพที่ 8 ภาพรายละเอียดผลงาน “ก๊อบดักกอมตะ”
 ที่มารูปภาพ : The Leftover เดิมชีวิตให้ของเหลือใช้ด้วยแรงบันดาลใจแห่งศิลปะ (จบ),
 (ออนไลน์), เข้าถึงเมื่อ 21 ธันวาคม 2563.
 เข้าถึงได้จากhttps://www.matichonweekly.com/column/article_275299

“ผลงานของไทวิทครอบคลุมตั้งแต่งานจิตรกรรมนามธรรม จิตรกรรมสื่อผสม
 ที่เขามักนำวัสดุเหลือใช้อย่างโลหะ แผ่นไม้ กระดาษลัง หรือผ้ากระสอบ มาเป็นวัสดุหลัก
 ซึ่งยังรวมไปถึงงานประติมากรรมที่สร้างสรรค์จากวัสดุรีไซเคิล งานออกแบบ
 เฟอร์นิเจอร์”²⁸

²⁸ จิรัฏฐ์ ประเสริฐทรัพย์, โอกาสคือนามธรรมที่คว้าจับได้, accessed 21 ธันวาคม 2563,
<https://readthecloud.co/thaiwjit/>.

“หนึ่งในผลงานนิทรรศการ “The Leftover” ของไทวิทซึ่งจัดแสดงในหอศิลป์แวกอร์ (Gallery VER) ผลงานที่น่าสนใจคืองานประติมากรรมบนตาข่าย มีชื่อผลงานว่า “กับดักอมตะ” (Classic Trap) ผลงานเป็นรั้วตะแกรงเหล็กผืนใหญ่เต็มผนัง สูงจรดเพดานที่แขวนห้อยประติมากรรมจากเศษเหล็กเหลือใช้ชิ้นเล็กชิ้นน้อยจำนวนนับไม่ถ้วน ตัวประติมากรรมที่แขวนอยู่มีลักษณะเป็นเหมือนเครื่องมือ อาวุธ เป็นปืนเป็นอะไร ซึ่งแสดงถึงสัญลักษณ์ของการใช้อำนาจเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ หรือถ้าไม่ใช้อำนาจก็ใช้กลไก ใช้เล่ห์กล หลอกลวง โกงหกปลิ้นปล้อนเพื่อพยายามหาวิธีที่จะทำให้ได้สิ่งนั้นมา”²⁹

ลักษณะทางกายภาพของผลงานศิลปะ เมื่อมองระยะใกล้ดูเป็นผลงาน 2 มิติ แต่เมื่อมองระยะใกล้จะเป็นผลงาน 3 มิติ ซึ่งประกอบด้วยผลงานประติมากรรมรูปทรงเรขาคณิตและรูปทรงอิสระ ชิ้นน้อยใหญ่ มีลักษณะเป็นเส้นโปร่ง และทึบตัน ที่คลี่คลายรูปทรงมาจากของเล่น เช่น กระบอกลูกปืน เครื่องมือ หรือกลไกอะไรบางอย่าง ผลงานสร้างสรรค์ด้วยการตัดและเชื่อมวัสดุเหลือใช้ประเภทเศษเหล็กขนาดต่างๆ เช่น โซ่ ท่อ เหล็กเส้น เป็นต้น บางส่วนของผลงานศิลปะเป็นการพันสีลงไปบนวัสดุ เพื่อให้เกิดการนำสายตากระจายเป็นบางจุดโดยการใช้แม่สี ศิลปินติดตั้งงานโดยการใช้ตะขอรูปตัว S ในการแขวนผลงานทุกชิ้นกับกรงตาข่ายสีขาวที่ขึงกับโครงเหล็กสีขาวรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า เป็นการแสดงนัยยะของการติดกับดัก

วิเคราะห์ผลงาน

ด้านเนื้อหา

การนำเสนอด้านเนื้อหาของผู้สร้างสรรค์มีความคล้ายกับศิลปินในเรื่องของการนำเอาลักษณะทางกายภาพของวัสดุเหลือใช้มาทดลองสร้างสรรค์ ให้กลับมาสร้างคุณค่าในภาษาของศิลปะ สะท้อนแนวคิดและทัศนคติของตัวเอง ความแตกต่างจากศิลปินคือ เศษวัสดุที่นำมาเป็นขยะรีไซเคิล โดยการเลือกสรรจากโรงคัดแยกขยะ เช่น เศษอะไหล่เครื่องยนต์ กระจาด พลาสติก และแก้ว จึงมีเนื้อหาในตัววัสดุแตกต่างกัน

ด้านเทคนิควิธีการ

ผลงานสร้างสรรค์ของผู้สร้างสรรค์มีความคล้ายกับศิลปิน โดยมีความมุ่งหมายในการสร้างสรรค์ ด้านการนำวัตถุและวัสดุเหลือใช้ประเภทเศษเหล็กที่เป็นสนิม มาสร้างสรรค์ให้กลายเป็นงานศิลปะ ศิลปินใช้วิธีการเชื่อมเหล็ก วิธีการสร้างสรรค์ต่างจากผลงานศิลปะคือ เป็นการนำชิ้นส่วนวัตถุและวัสดุอุตสาหกรรมจากเครื่องยนต์ ที่นำมาประกอบสร้างเข้ากับเทคนิคการพับกระดาษ ที่มีการสร้างพื้นผิว มิติความลวงทางลักษณะทางกายภาพ ให้สิ่งของที่มีคุณสมบัติต่างกันสามารถอยู่ร่วมกันได้ แสดงให้เห็นถึงการแปลงสภาพของวัตถุด้วยกระบวนการทางศิลปะ จะเห็นได้ว่าเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ของศิลปินและผู้สร้างสรรค์แสดงออกถึงความเป็นเพศชายและหญิงได้ชัดเจนโดยการเชื่อมเหล็ก และการใช้เทคนิคการพับกระดาษ

²⁹ มติชนสุดสัปดาห์, The Leftover เต็มชีวิตให้ของเหลือใช้ด้วยแรงบันดาลใจแห่งศิลปะ (จบ), accessed 21 ธันวาคม 2563, https://www.matichonweekly.com/column/article_275299.

ด้านรูปแบบ

รูปแบบผลงานของศิลปินแต่ละชั้นมีลักษณะรูปทรงที่มีความเคลื่อนไหว สนุกสนาน มีความโค้ง บิดงอ เป็นเส้นและรูปทรงเรขาคณิตและรูปทรงอิสระที่ชัดเจน และสีเส้นด้วยการใช้แม่สี เช่น สีเหลือง สีแดง สีน้ำเงิน จากการพ่นสีใหม่ลงบนวัสดุที่ประกอบเข้ากับสีของเหล็กที่เป็นสนิม ส่วนผลงานของผู้สร้างสรรค์เป็นรูปทรงเรขาคณิตที่มีความสงบนิ่งและสมดุล จากการประกอบการพับกระดาษสีสนิมเข้ากับวัตถุอย่างกลมกลืน รูปแบบการนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ มีความคล้ายกับศิลปินในวิธีการนำเสนอผลงานด้วยการนำมาจัดวางเป็นชุดเดียวกัน โดยวางวัตถุที่มีลักษณะทางกายภาพที่สัมพันธ์ สอดคล้องกัน และการวางตำแหน่งสีของผลงานแต่ละชิ้นมีความสมดุลกระจายทั่วทั้งผนัง ผลงานศิลปินชุดนี้มีการติดตั้งโดย การนำผลงานแขวนเกี่ยวกับกรงเหล็กที่มีพื้นหลังสีขาว



บทที่ 3

ขั้นตอนและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน

เศษชิ้นส่วนอะไหล่รถยนต์ 1 ชิ้น แต่ละคนอาจมีมุมมองต่อการออกแบบที่ต่างกัน ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความถนัด สัญชาตญาณพื้นฐานของคนนั้น ผลงานที่ได้จะสอดคล้องกับพื้นฐานของข้อมูลผู้สร้างสรรค์ ซึ่งสะท้อนถึงความรู้ความสามารถและตัวตนของคนแต่ละคนได้เป็นอย่างดี การใช้คุณสมบัติของวัสดุที่ดีและสวยงามอยู่แล้วมาทำเป็นชิ้นงานทำให้วัสดุนั้นกลับมามีค่าอีกครั้งสิ่งสำคัญคือต้องมีจินตนาการและดึงคุณสมบัติของเศษวัสดุเหล่านี้ออกมาใช้และต้องพยายามนำศักยภาพของวัสดุออกมา เช่น ลักษณะพิเศษทางกายภาพ ชนิดของวัสดุ ขนาด โครงสร้าง รูปทรง สี พื้นผิว เป็นต้น

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ได้มีการกำหนดรูปแบบ เทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์ จากประสบการณ์ในการดำรงชีวิตมาผสานกับจินตนาการ เชื่อมโยงกับสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน ถ่ายทอดออกมาเป็นงานศิลปะด้วยกระบวนการทางเทคนิค วิธีการและรูปแบบการแสดงผลออกที่มีลักษณะเฉพาะตน มีกระบวนการ เทคนิคในการสร้างสรรค์หลากหลายขั้นตอนและละเอียดอ่อนตั้งแต่การร่างภาพ (Sketch) การใช้เทคนิคพับกระดาษ การใช้วัสดุผสม ซึ่งจะมีลำดับขั้นตอนในการสร้างสรรค์งานดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการสังเคราะห์ข้อมูล
 - 1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่สำรวจและสังเกตการณ์
 - 1.2 แผนผังความคิดจากการลงพื้นที่สำรวจโรงคัดแยกขยะ
 - 1.3 แผนผังความคิดการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกระบวนการรีไซเคิลกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ
 - 1.4 การลงพื้นที่สังเกตการณ์พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร
2. การออกแบบกระบวนการสร้างในทางทัศนศิลป์
3. กระบวนการสร้างสรรค์
 - 3.1 กระบวนการสร้างพื้นผิวบนกระดาษ
 - 3.2 กระบวนการสร้างสรรค์ระยะที่ 1
 - 3.3 กระบวนการสร้างสรรค์ระยะที่ 2
 - 3.4 กระบวนการจัดวางและติดตั้งผลงาน

1. ขั้นตอนการสังเคราะห์ข้อมูล

การสร้างสรรคผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ เป็นการใช่วัตถุและวัสดุอะไหล่เครื่องยนต์จากขยะรีไซเคิล จึงจำเป็นต้องมีการลงสำรวจ พื้นที่ที่สามารถเป็นทั้งแหล่งข้อมูลและที่มาของวัตถุที่จะนำมาสร้างสรรค จึงได้สำรวจแหล่งจำแนกขยะ ในบริเวณใกล้เคียงกับที่อยู่อาศัย ซึ่งจะพบเป็นลักษณะของโรงคัดแยกขยะและร้านรับซื้อของเก่าขนาดย่อมจำนวน 3 - 4 แห่ง แต่สถานที่ที่นำมาเป็นข้อมูลการสร้างสรรคมีจำนวน 1 แห่ง เพราะเป็นโรงคัดแยกที่อยู่บริเวณใกล้เคียงมากที่สุด ซึ่งเป็นโรงคัดแยกขนาดใหญ่ สามารถทำให้เห็นกระบวนการจำแนกขยะได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังได้มีการสำรวจพิพิธภัณฑ์โบราณวัตถุ การนำเสนอวัตถุที่ถูกบันทึกไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรม เพื่อศึกษาบริบทและลักษณะการจัดวางมาปรับใช้ในการนำเสนอผลงานสร้างสรรค

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่สำรวจและสังเกตการณ์

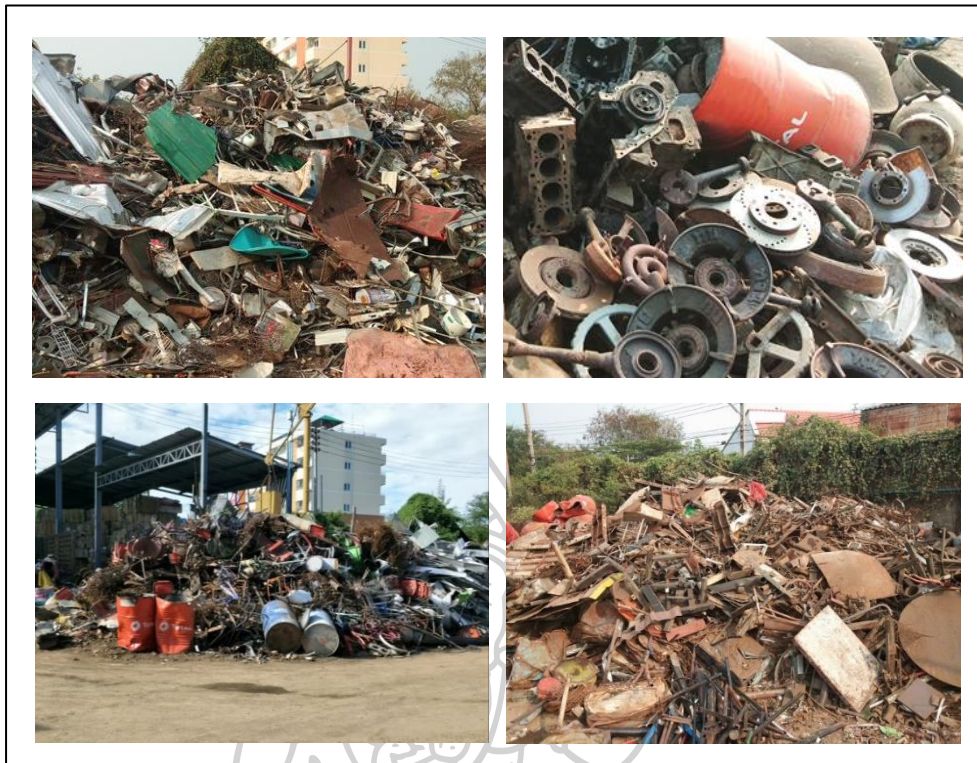
จากที่มาของปัญหาและข้อมูลในการสร้างสรรค จึงมีความสนใจในเรื่องของการเปรียบเทียบบริบทของชิ้นส่วนจากวัตถุอุตสาหกรรมที่หมดอายุการใช้งานใน สถานที่ ช่วงเวลาที่ต่างกันของสภาพแวดล้อมระหว่าง บ้านเกิดที่จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นชนบทและสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของชุมชนเมือง จังหวัดนครปฐม

1.1.1 สภาพแวดล้อมชนบทที่ ตำบลหนองไผ่ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี พบว่ามีเศษชิ้นส่วนอะไหล่เครื่องยนต์ เพื่อการเกษตรที่สอดคล้องกับการประกอบอาชีพ โดยมีการจัดการกับวัตถุอุตสาหกรรมที่หมดอายุการใช้งาน ด้วยการแขวน เสียบกับผนัง วางบนพื้น การตัดยางรถยนต์เพื่อเป็นถาดน้ำให้กับสัตว์เลี้ยง และยังมีการ Reuse กระสอบปุ๋ย ทำเป็นกระเป่า ฯลฯ สิ่งของถูกจัดวางอย่างอิสระ เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติบริเวณนั้น จะเห็นได้ว่าผู้คนในชนบทมีวิธีการจัดการกับสิ่งของที่หมดอายุการใช้งาน หรือชำรุดแตกต่างกัน



ภาพที่ 9 ภาพชิ้นส่วนวัตถุที่หมดอายุการใช้งานบริเวณบ้าน

1.1.2 โรงคัดแยกขยะรีไซเคิลบริเวณใกล้เคียง ที่พบได้ในอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม พบว่ามีการจัดการที่ต่างจากสภาพแวดล้อมชนบท ในบริบทของวัตถุที่ต่างกัน ชิ้นส่วนวัสดุเหล่านั้นถูกตีค่าเป็นเงินและถูกนำมาคัดแยก ประเภท ขนาด กองทับถมรวมกันเป็นจำนวนมากรอการขนส่งไปยังโรงหลอมเหล็ก มีการใช้พลังงานในการรีไซเคิล เพื่อแปรสภาพให้เปลี่ยนเป็นสินค้าที่เป็นผลผลิตทางอุตสาหกรรมต่อไป



ภาพที่ 10 ภาพกองเศษเหล็กบริเวณโรงคัดแยกขยะ



ภาพที่ 11 ภาพรายละเอียดกองเศษเหล็ก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอะไหล่รถยนต์



ภาพที่ 12 ภาพการบีบอัดขยะประเภทเหล็ก เพื่อการขนส่งไปยังโรงหลอม



ภาพที่ 13 ภาพการบีบอัดขยะประเภทกระดาษ



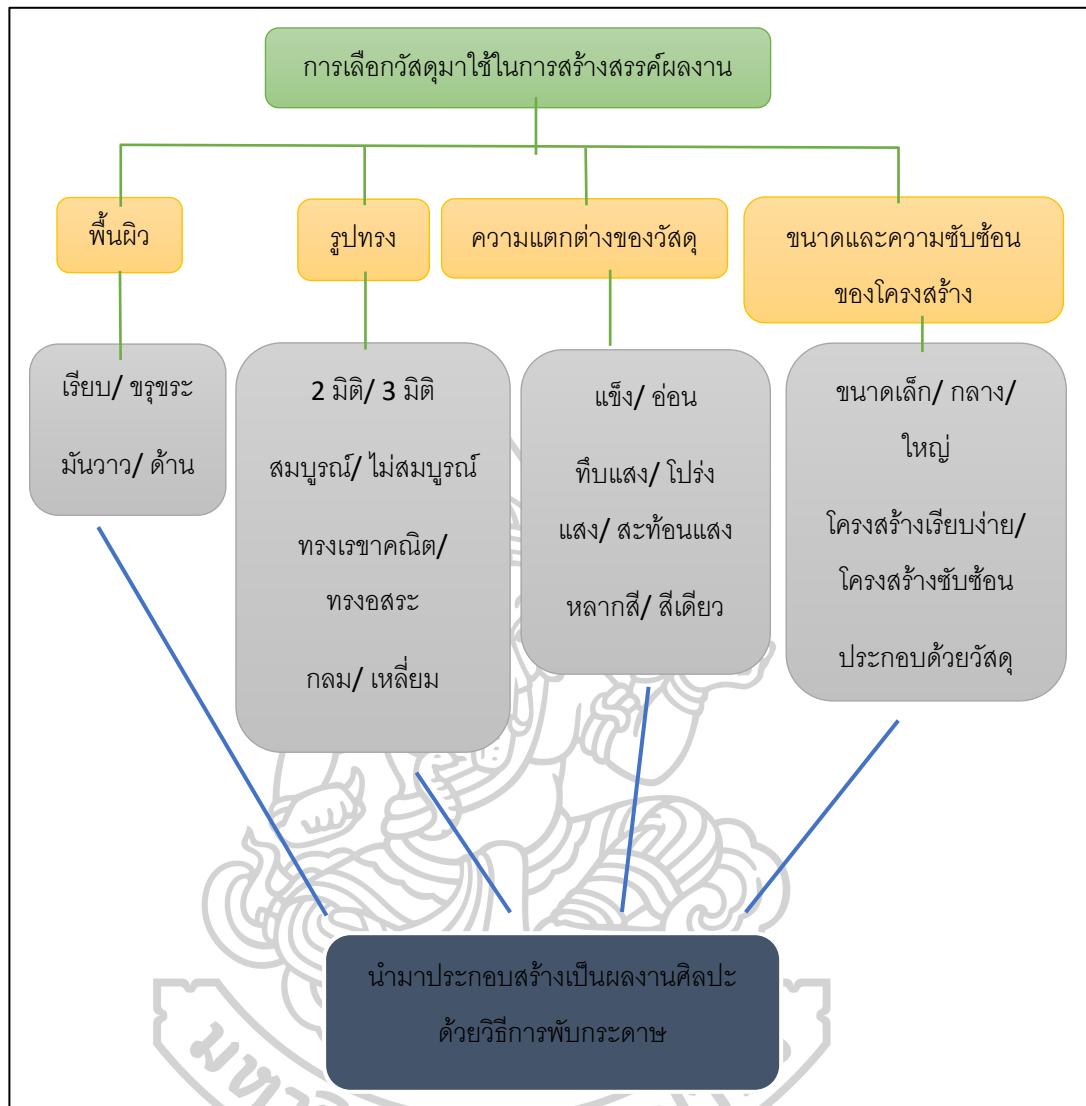
ภาพที่ 14 ภาพการบีบอัดขยะประเภทอลูมิเนียม

จากการสำรวจการคัดแยกขยะ ทำให้เห็นมาการรวมตัวกันของวัสดุที่จะนำมาสร้างสรรค์แต่ละชนิด จากแหล่งต่างๆ เช่นขยะจากครัวเรือน โรงเรียน โรงงาน สำนักงานต่างๆ เป็นต้น ขยะที่นำมาขายต้องนำไปชั่งน้ำหนักและถูกเทกองรวมกัน จึงทำให้เห็นประเภทของขยะได้ชัดเจน และสามารถเลือก ขยะที่ต้องการมาสร้างสรรค์ได้ง่าย ขยะจะถูกคัดแยกประเภทโดยคนงาน โดยมีวิธีการจัดการกับขยะด้วยการ บีบอัดขยะเป็นก้อนสี่เหลี่ยมเข้าด้วยกัน เช่น กระจบอง พลาสติก กระดาษ อลูมิเนียม เหล็ก และอื่นๆ ด้วยเครื่องอัดขยะรีไซเคิลแล้วจึงนำไปหลอมเพื่อแปรสภาพในกระบวนการรีไซเคิลต่อไป

ผลของการสังเกตการ ทำให้พบว่าบริบทของสภาพแวดล้อมและ วิธีชีวิตความเป็นอยู่ทางสังคมที่แตกต่างกัน มีผลต่อการจัดการกับเศษวัสดุสิ่งของที่หมดอายุการใช้งาน หรือวัสดุจากอุตสาหกรรม ซึ่งชิ้นส่วนจากวัสดุอุตสาหกรรมที่นำมาสร้างสรรค์นี้ มาจากโรงคัดแยกขยะตำบลสวนตะไคร้ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เพราะขยะได้มีการแยกและจัดสรร การจำแนกประเภทให้เห็นได้อย่างชัดเจน เมื่อลงไปสำรวจในพื้นที่จริงแล้วมีความเห็นว่าขยะจากประเภทเศษเหล็กที่เป็นชิ้นส่วนจากอะไหล่เครื่องยนต์จะมีรูปทรงที่ซ้ำและมีปริมาณมาก เศษเหล็กกองมืมีแรงปะทะทางความรู้สึก คือความกลัวในรูปทรง ความแปลกประหลาดของเศษอะไหล่เครื่องยนต์หรือเครื่องจักรกลที่ไม่ได้พบเห็นในชีวิตประจำวัน ขยะที่มีรูปร่างเหมือนกันมาอยู่รวมกันมากๆ จะทำให้เห็นรูปทรงในภาพรวมที่ชัดขึ้น ยิ่งมีการคัดแยกรายละเอียดเท่าไรยิ่งง่ายและดีต่อการนำมาใช้ในกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะ หากเราเข้าใจลักษณะทางกายภาพของขยะมากเท่าไรก็จะยิ่งกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ ที่หลากหลายและทำให้เห็นขยะเหล่านั้นเป็นวัตถุดิบที่สามารถนำไปต่อยอดเป็นสิ่งอื่นได้ ส่วนที่เหลือจึงนำไปรีไซเคิลตามกระบวนการผลิตต่อไป

1.2 แผนผังความคิดจากการลงพื้นที่สำรวจโรงคัดแยกขยะ

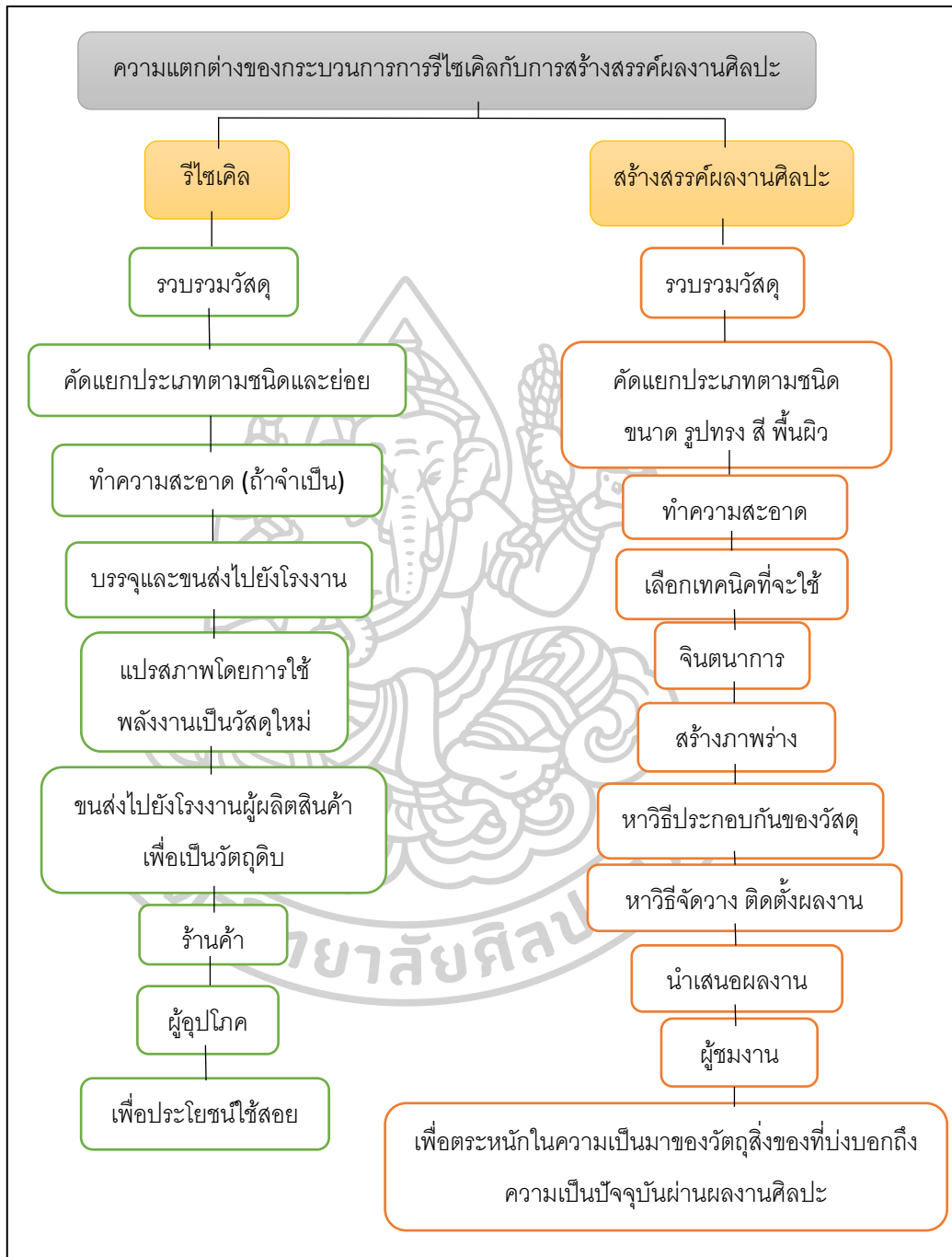
จากการลงพื้นที่สำรวจโรงคัดแยกขยะ ทำให้สามารถจำแนกรายละเอียดลักษณะของวัสดุ เพื่อนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการเลือกวัสดุในการสร้างสรรค์ได้ดังนี้



ภาพที่ 15 ภาพแผนผังความคิดการเลือกวัสดุมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

จากการสร้างแผนผังความคิดทำให้เห็นถึงบริบทของเศษวัสดุ ชิ้นส่วนจากวัตถุอุตสาหกรรมจากโรงคัดแยกขยะ ทำให้เกิดการเห็นภาพรวมแบบกว้างๆ เพื่อการเจาะประเด็นที่ต้องการศึกษาในวงแคบลงไปสู่การนำชิ้นส่วนจากวัตถุอุตสาหกรรมที่จะนำไปใช้ในการสร้างสรรค์ จากการสำรวจพื้นที่ทำให้สามารถนำข้อมูลที่ได้มาจำแนกคุณลักษณะของวัสดุแต่ละประเภท ทำให้เห็นคุณสมบัติของวัสดุแต่ละชนิดที่ชัดเจนขึ้น ในการใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการเลือกวัสดุจากแหล่งนั้นมาสร้างสรรค์งานศิลปะ ด้วยการประกอบสร้างเข้ากับเทคนิควิธีการพับกระดาษเป็นงานศิลปะประเภทสื่อผสม 3 มิติ เพื่อสร้างความหมายและบริบทใหม่ให้กับวัตถุเดิม

1.3 แผนผังความคิดการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกระบวนการรีไซเคิลกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

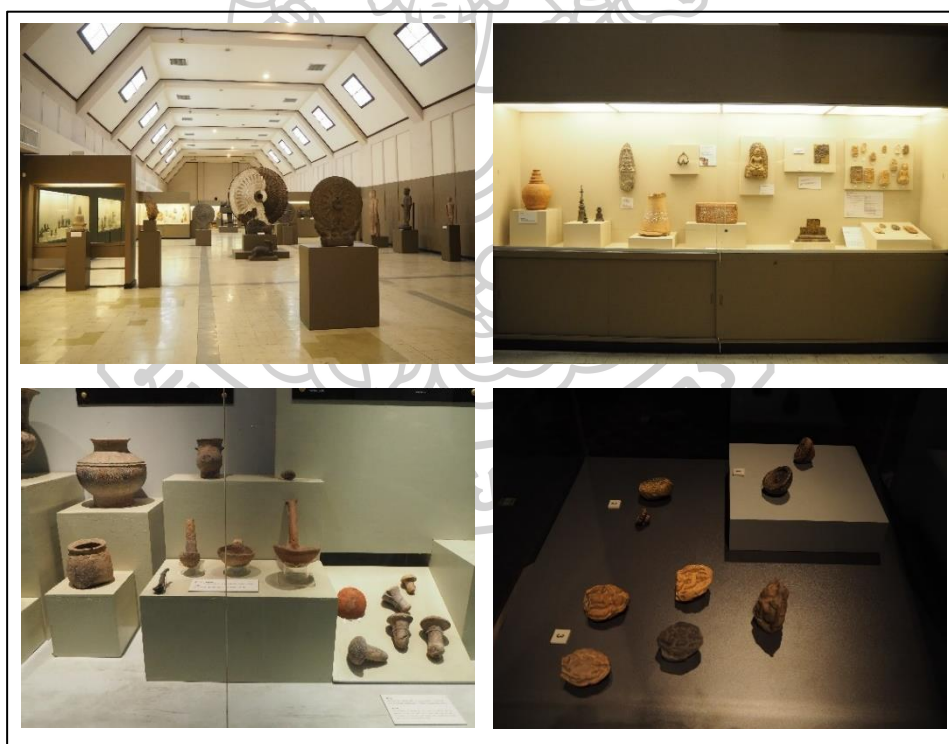


ภาพที่ 16 ภาพแผนผังความคิดการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกระบวนการรีไซเคิลกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

จากแผนผังจะเห็นได้ว่าการรีไซเคิลเป็นกระบวนการคัดแยก จำแนกชนิดของขยะเพื่อเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลโดยใช้พลังงานในการหลอม เพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่อีกครั้งเพื่อใช้ในการอุปโภคต่อไป ซึ่งต่างจากการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่เป็นการรื้อหรือการแพชเคิล โดยไม่ต้องผ่านการใช้พลังงานใดๆ แต่ใช้ความคิด จินตนาการและกระบวนการสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ ซึ่งใช้หลักการจำแนกจากการรีไซเคิล เป็นต้นความคิดในการนำประเด็นเนื้อหาที่ต้องการนำเสนอ เชื่อมโยงกับความคิดสร้างสรรค์ เพื่อนำเสนอเป็นผลงานศิลปะให้ผู้ชมงานได้ตระหนักและรับรู้ถึงสิ่งที่ต้องการนำเสนอผ่านผลงานศิลปะได้อีกรูปแบบหนึ่ง

1.4 การลงพื้นที่สังเกตการณ์พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเป็นสถานที่ที่รวบรวมข้อมูลทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษร โบราณวัตถุและโบราณสถาน เพื่อให้ได้ศึกษารูปแบบและวิวัฒนาการ ของศิลปะโบราณคดีในประเทศไทย โดยมีการอนุรักษ์ไว้ทั้งศิลปะก่อนประวัติศาสตร์ ทวารวดี ศรีวิชัย เทวรูปโบราณ ลพบุรี สุโขทัย ล้านนา อยุธยา และรัตนโกสินทร์



ภาพที่ 17 ภาพการจกวางโบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร กรุงเทพมหานคร

จากการลงพื้นที่สำรวจพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ทำให้ได้เห็นวิธีการจัดวางตำแหน่งของศิลปวัตถุโดยใช้หลักองค์ประกอบที่มีความสมดุล พื้นที่ว่าง จังหวะการวางเป็นกลุ่มหรือเรียงแถว ฯลฯ รวมไปถึงการใช้สีของแท่น แสดงผลงานที่ส่งเสริมให้วัตถุดูเด่นขึ้น การจัดแสดงของแต่ละชุดเน้นมุมมอง

กระทบ ของแสงไปที่ตัวศิลปวัตถุ จากการติดตั้งไฟด้านบนให้ส่องมาที่จุดโฟกัสของวัตถุ การนำเสนอในเชิงอนุรักษ์ให้คุณค่า พร้อมทั้งการตีค่าบรรยายถึงชื่อวัตถุ ที่มา ยุคสมัย ช่วงเวลาที่ค้นพบ อิทธิพลทางวัฒนธรรมของวัตถุนั้นๆ เพื่อให้คนได้เข้ามาศึกษาความรู้ทางประวัติศาสตร์และได้ตระหนักถึงคุณค่าแก่การรักษา จึงได้นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต รายละเอียดต่างๆ เหล่านี้มาปรับใช้ในการจัดวางผลงานสร้างสรรค์เพื่อเปลี่ยนบริบทของวัตถุให้สามารถแสดงคุณค่าในผลงานสร้างสรรค์

2. การออกแบบกระบวนการสร้างในทางทัศนศิลป์

รูปแบบการแสดงออกในทางทัศนศิลป์นั้น ได้มีการแสดงจินตนาการเชื่อมเข้ากับเศษอะไหล่ เครื่องยนต์และวัสดุอุตสาหกรรมในงานคือ การสร้างกระดาศให้มีลักษณะทางกายภาพเหมือนกับวัตถุนำมาประกอบเข้าด้วยกัน แสดงการกลายสภาพจากคุณสมบัติเดิมของวัสดุเดิมด้วยการคิดค้น และลงมือด้วยทำแรงมือที่แสดงถึงความอุตสาหกรรมของความเป็นมนุษย์ เพื่อสร้างความหมายและบริบทใหม่เป็นผลงานศิลปะประเภทสื่อผสม 3 มิติ โดยใช้องค์ประกอบทางทัศนธาตุเป็นตัวผสาน วัตถุ วัสดุและเทคนิควิธีการพับกระดาศ ให้มีความผสมกลมกลืนเพื่อให้เกิดรูปทรง ความสมดุลและสุนทรีย์ภาพในงานศิลปะ

3. กระบวนการสร้างสรรค์

เทคนิคที่ใช้ในการสร้างสรรค์งานวิทยานิพนธ์ชุดนี้คือ เทคนิคสื่อผสมจากการพับกระดาศและการประกอบเข้ากับวัสดุจริงจากเศษวัสดุและวัสดุอุตสาหกรรม ด้วยวิธีการประกอบสร้าง การตัด เสียบ ทับซ้อน ฯลฯ เพื่อแสดงจินตนาการในการเติมเต็มให้กับเศษชิ้นส่วนจากวัตถุที่ชำรุด

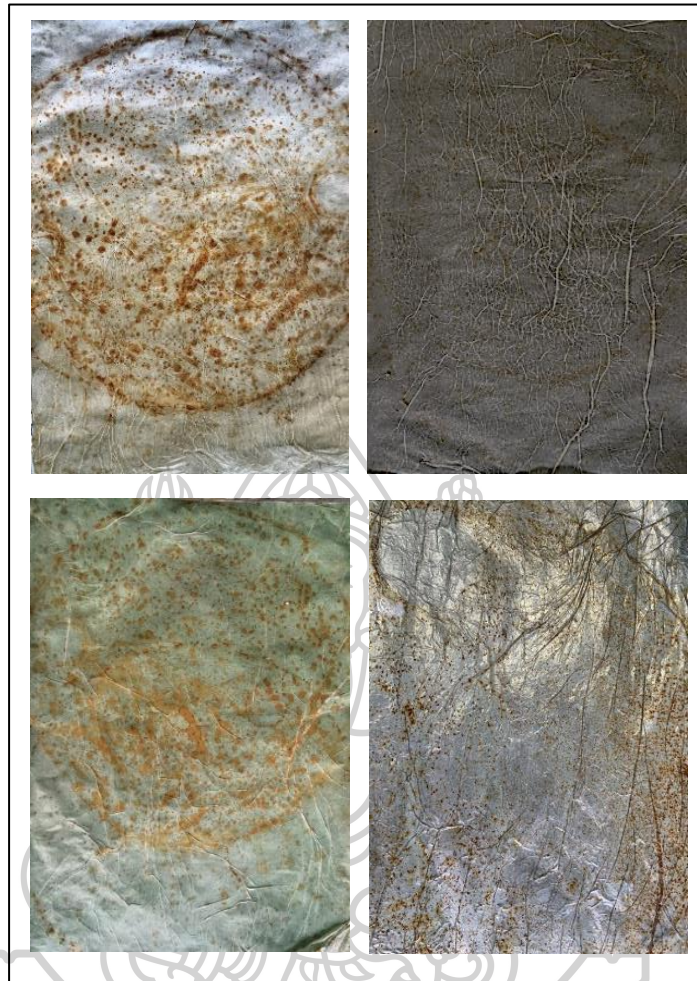


3.1 กระบวนการสร้างพื้นผิวบนกระดาษ



ภาพที่ 18 ภาพขั้นตอนการทำพื้นผิวบนกระดาษ

- (1) ภาพการเตรียมอุปกรณ์การสร้างพื้นผิวบนกระดาษ ได้แก่ แผ่นฝาถังน้ำมันที่เป็นสนิม กระดาษสาญี่ปุ่น น้ำ แปรงทองเหลือง ถุงพลาสติก
- (2) ภาพการขีดผิวหน้าแผ่นเหล็ก
- (3) ภาพการนำกระดาษสาญี่ปุ่นมาวางแนบบนแผ่นเหล็กที่ขีดแล้วพรมน้ำให้ชุ่ม
- (4) ภาพการคลุมถุงพลาสติก เพื่อให้เกิดปฏิกิริยาในการเกิดสนิมลงบนกระดาษสา รอประมาณ 4-6 ชั่วโมง
- (5) ภาพการลอกแผ่นกระดาษสาญี่ปุ่นออกจากแผ่นเหล็ก
- (6) ภาพการนำกระดาษสาหมากาวลงบนกระดาษสีต่างๆ เพื่อให้มีความแข็งแรงพอที่จะพับได้



ภาพที่ 19 ภาพส่วนหนึ่งของสีของกระดาษที่ใช้ในการสร้างสรรค์

3.2 กระบวนการสร้างสรรค์ระยะที่ 1

การสร้างสรรค์ผลงานในขณะนี้เป็นการเริ่มทดลองการพับกระดาษเพื่อนำมาใช้ประกอบสร้างเข้ากับเศษวัสดุที่มีขนาดเล็กๆ ก่อน เช่น นี้อต ตะปู และพวกเศษอะไหล่อื่นๆ

กระบวนการสร้างสรรค์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 1



ภาพที่ 20 ภาพแสดงขั้นตอนกระบวนการสร้างสรรค์ทางเทคนิคระยะที่ 1 ชั้นที่ 1

- (1) ภาพการจำแนกเศษวัสดุ
- (2) ภาพรายละเอียดการจำแนกขนาดของวัสดุ
- (3) ภาพการวัดขนาดวัสดุ เพื่อนำไปสร้างโมเดล
- (4) ภาพการพับแบบโมเดล
- (5) ภาพการนำโมเดลไปทดลองประกอบเข้ากับวัสดุ
- (6) ภาพการนำกระดาษไปใส่ในวัสดุ เป็นผลงานที่เสร็จสมบูรณ์

กระบวนการสร้างสรรค์ระยะที่ 1 ชั้นที่ 2

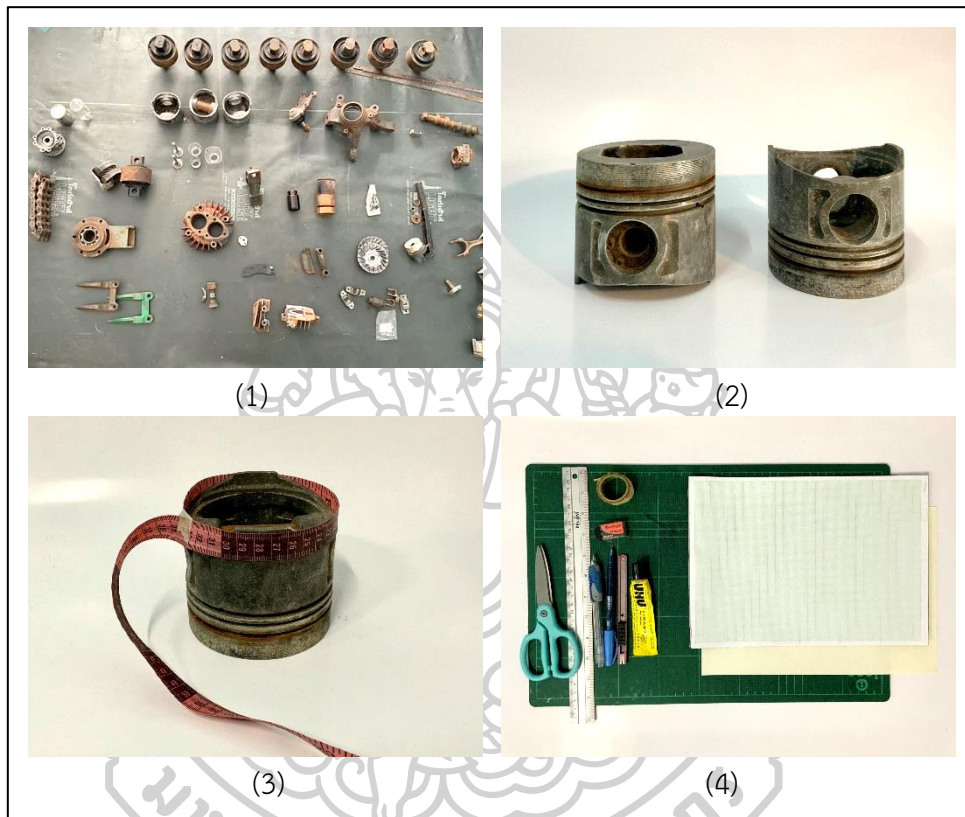


ภาพที่ 21 ภาพแสดงขั้นตอนกระบวนการการสร้างสรรค์ทางเทคนิคระยะที่ 1 ชั้นที่ 2

- (1) ภาพการเลือกวัสดุสองชนิดมาประกอบกันคือ นี้อตและสายรัด
- (2) ภาพการร่างภาพตามขนาดของวัสดุ และพับโมเดล
- (3) ภาพการนำโมเดลไปทดลองใส่ในวัสดุ เพื่อปรับขนาดให้พอดี
- (4) ภาพการพับลงบนกระดาษที่สร้างพื้นผิวไว้
- (5) ภาพการนำกระดาษไปใส่ในวัสดุ เป็นผลงานที่เสร็จสมบูรณ์

3.3 กระบวนการสร้างสรรค์ระยะที่ 2

การสร้างสรรค์ผลงานในระยะที่ 2 นี้มีการนำวัสดุจากอะไหล่เครื่องยนต์ที่มีขนาดใหญ่ มากกว่าในระยะแรก นอกจากการใช้เทคนิคการพับกระดาษแล้ว ยังมีการนำเทคนิควิธีการพับสาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและการพับกระดาษในพิธีมงคลจีน มาประยุกต์ใช้เข้ากับการพับกระดาษในการ ประกอบสร้างเข้ากับวัสดุ



ภาพที่ 22 ภาพแสดงขั้นตอนกระบวนการสร้างสรรค์ทางเทคนิคระยะที่ 2

- (1) ภาพการจำแนกวัสดุและวัสดุที่จะนำมาเลือกใช้ในการสร้างสรรค์
- (2) ภาพการเลือกวัสดุที่จะนำมาสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นลูกสูบรถสิบล้อจะนวน 2 ชิ้น
- (3) ภาพการเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือ ได้แก่ แผ่นรองตัด ดินสอ ยางลบ ปากกา ไม้บรรทัด เทปกาว กระดาษ กรรไกรและกาว
- (4) ภาพการขึ้นต้นวัดขนาด สัดส่วนโดยรอบของวัตถุที่จะนำมาสร้างสรรค์และทำการจดบันทึก



ภาพที่ 23 ภาพแสดงขั้นตอนกระบวนการการสร้างสรรค์ทางเทคนิคระยะที่ 2

- (5) ภาพการสร้างภาพร่าง ให้มีเส้นโครงสร้างสอดคล้องกับขนาดและรูปทรงของวัตถุ ซึ่งได้รับอิทธิพลการสร้างภาพร่างจากการออกแบบเส้นโครงสร้างแบบโอโรงามิ
- (6) ภาพการพับกระดาษเพื่อสร้างแบบจำลองในการประกอบเข้ากับวัสดุ ซึ่งเป็นการพับทองหยวนที่ได้ อิทธิพลรูปแบบการพับจากการพับกระดาษในพิธีมงคลจีน และอิทธิพลวิธีการพับสานเหรียญโปรยทาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย
- (7) ภาพการพับกระดาษตามภาพร่าง เพื่อสร้างโมเดลไปเทียบใส่ในวัสดุจริงเพื่อตรวจสอบสัดส่วน และปรับลดขนาดให้พอดีกัน
- (8) ภาพการพับสานกระดาษ โดยประยุกต์ใช้วิธีพับจากการพับเหรียญโปรยทาน
- (9) ภาพการสานเหรียญโปรยทานที่สมบูรณ์
- (10) ภาพการนำเหรียญโปรยทานที่เสร็จแล้วเสียบในช่องวงกลมของลูกสูบทั้ง 2 ชั้น
- (11) ภาพการนำภาพร่างมาตราฟ (draft) ลงบนแผ่นกระดาษที่สร้างพื้นผิวไว้แล้ว
- (12) ภาพการพับกระดาษตามเส้นที่ตราฟไว้



(13)



(14)



(15)



(16)



(17)



(18)

ภาพที่ 24 ภาพแสดงขั้นตอนกระบวนการการสร้างสรรค์ทางเทคนิคระยะที่ 2

(13) ภาพการนำกระดาศที่พับเสร็จไปประกอบใส่เข้ากับลูกสูบชั้นที่ 1

(14) ภาพการนำลูกสูบชั้นที่สองคว่ำลง

(15) ภาพการพับกระดาศตามขนาดให้พอดีของช่องด้านบนที่ต้องการจะใส่

(16) ภาพการนำกระดาศที่พับเสร็จใส่ลงไปในห้องด้านบน

(17) ภาพการพับทองเหลืองบนกระดาศที่สร้างพื้นผิวจำนวน 4 ชั้น ประกอบติดกันเพื่อให้เป็นรูปทรงกลมพอดีกับขนาดกระดาศที่เสียไปแล้วในห้องด้านบน

(18) ภาพการทองเหลืองใส่ลงไปในห้องของกระดาศ



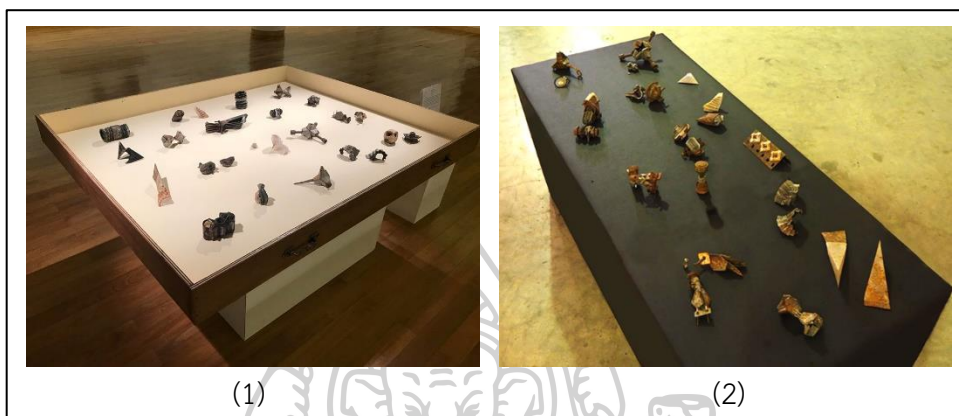
ภาพที่ 25 ภาพแสดงขั้นตอนกระบวนการการสร้างสรรค์ทางเทคนิคระยะที่ 2

(19) ภาพการนำลูกสูบทั้งสองชั้นวางซ้อนกัน เป็นผลงานที่เสร็จสมบูรณ์

3.4 การจัดวางและติดตั้งผลงาน

จากกระบวนการสร้างสรรค์ที่มีได้มีการพัฒนาทั้งรูปแบบและขนาดของผลงานทั้ง 2 ระยะในเบื้องต้น จึงส่งผลให้กระบวนการจัดวางและติดตั้งผลงาน สามารถแบ่งได้เป็น 2 ระยะได้ดังนี้

การจัดวางและติดตั้งผลงานระยะที่ 1



ภาพที่ 26 ภาพการจัดวางและติดตั้งผลงานระยะที่ 1

(1) ภาพการจัดวางผลงานบนกล่องไม้ ขนาด 120x130x60 ซม.

(2) ภาพการจัดวางผลงานบนแท่นสีดำ ขนาด 120x70x70 ซม.

การจัดวางและติดตั้งผลงานระยะที่ 2



ภาพที่ 27 ภาพการจัดวางและติดตั้งผลงานระยะที่ 2

(1) ภาพการจัดวางผลงานบนแท่นสีดำ ขนาด 180x70x100 ซม.

(2) ภาพการจัดวางผลงานบนแท่นไฟสีเทา ขนาด 190x80x110 ซม.

หลักการจัดวางผลงานในระยะที่ 1 จะเป็นการจัดวางผลงานบนกล่องไม้และแท่นที่มีขนาดเล็กและความสูงของแท่นต่ำกว่าระดับสายตา เนื่องจากผลงานโดยรวมแต่ละชิ้นมีขนาดเล็กเท่าๆ กัน ส่วนการจัดวางผลงานในระยะที่ 2 จะเป็นการจัดวางผลงานบนแท่นสีเหลี่ยมผืนผ้าความสูงระดับ

สายตา ส่วนตำแหน่งและระยะห่างในการวางผลงาน จัดวางโดยใช้ลักษณะรูปทรงและหน้าที่การใช้งานของวัตถุที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ให้อยู่ในตำแหน่งใกล้เคียงกัน

3.5 ทัศนธาตุที่เกิดจากกระบวนการสร้างสรรค์

การจัดวางองค์ประกอบมีทั้งแบบอิสระและเป็นระเบียบ รูปทรงของผลงานแต่ละชิ้นจะเป็นรูปทรงจากเรขาคณิต ที่ประกอบกันจากหลายรูปทรงของวัตถุ กับรูปทรงที่สร้างขึ้นจากกระทบกระดาช เส้นในผลงานเกิดจากเส้นโครงสร้างของวัตถุและเส้นจากรอยพับของกระดาชที่ประกอบเข้ากับวัตถุ สีของวัตถุที่นำมาใช้เป็นสีสนิมจากวัตถุที่มีค่าน้ำหนักอ่อน-เข้มและสีจากความต่างชนิดกันของวัตถุ เช่น เหล็ก ยาง พลาสติก เป็นต้น ทำให้เกิดค่าน้ำหนักที่หลากหลาย แต่น้ำหนักในงานยังไม่มี ความสมบูรณ์ ไม่มีดำสุดหรือขาวสุด พื้นผิวในงานแต่ละชิ้นจะมีลักษณะ ที่แตกต่างกันไปตามคุณสมบัติของวัตถุที่ประกอบกับกระดาชในแต่ละชิ้น เช่น ผิวขรุขระ ผิวด้าน มันวาว ผลงานแต่ละชิ้นมีลวดลายที่เกิดขึ้นจากสนิมของวัตถุ เกิดความกลมกลืนขึ้นระหว่างวัตถุต่างชนิดกัน มวลและปริมาตรในงานเกิดจากวัตถุที่มีความทึบแสง โปร่งแสงที่ต่างกันและจากมวลของแท่น พื้นที่ว่างในงานเกิดจากการวางตำแหน่งของวัตถุแต่ละชิ้นที่มีระยะห่างโดยรอบ ขนาด และความสูง-ต่ำ ของวัตถุที่มีรูปทรงใกล้เคียงกัน ผลงานแต่ละชิ้นเกิดจากการพับกระดาชและแผ่นพลาสติก มีลักษณะพื้นผิวคล้ายกับสนิมของวัตถุที่นำมาประกอบสร้างเข้ากับกระดาช เป็นงานแต่ละชิ้น มีทั้งลักษณะที่ กลมกลืนกันเป็นเหมือนวัสดุชิ้นเดียวกันและลักษณะแตกต่างโดยสิ้นเชิง แต่ดูเป็นวัสดุชิ้นเดียวกัน

กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ เป็นการนำเทคนิคการพับกระดาชที่ได้รับอิทธิพลจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมจากต่างประเทศ มาประยุกต์ใช้ในการประกอบสร้างเข้ากับวัสดุและวัตถุ โดยการสร้างพื้นผิวบนกระดาชด้วยการทรานเฟอร์ (Transfer) สนิม จากพื้นผิวของวัตถุแล้วจึงนำมาสร้างสรรค์ เพื่อต้องการแสดงการกลายสภาพด้านคุณสมบัติของกระดาชที่สามารถลวดตากลายเป็นอีกสิ่งหนึ่งซึ่งตรงข้ามกับคุณสมบัติเดิมได้อย่างกลมกลืน โดยที่ยังดำรงลักษณะทางกายภาพของกระดาชอยู่ จะเห็นได้ว่ากระบวนการสร้างสรรค์ในระยะแรกนั้น ขั้นตอนในการพับกระดาชจะไม่ซับซ้อนเท่าระยะที่สอง เนื่องจากวัสดุที่นำมาสร้างสรรค์มีขนาดเล็กมาก จึงทำให้การจินตนาการออกแบบเพื่อต่อเติมรูปทรงได้ไม่หลากหลายเหมือนกับระยะที่ 2 ซึ่งมีความหลากหลายทั้งขนาด โครงสร้างและพื้นผิวของวัสดุ

บทที่ 4

การสร้างสรรค์และการพัฒนาผลงานวิทยานิพนธ์

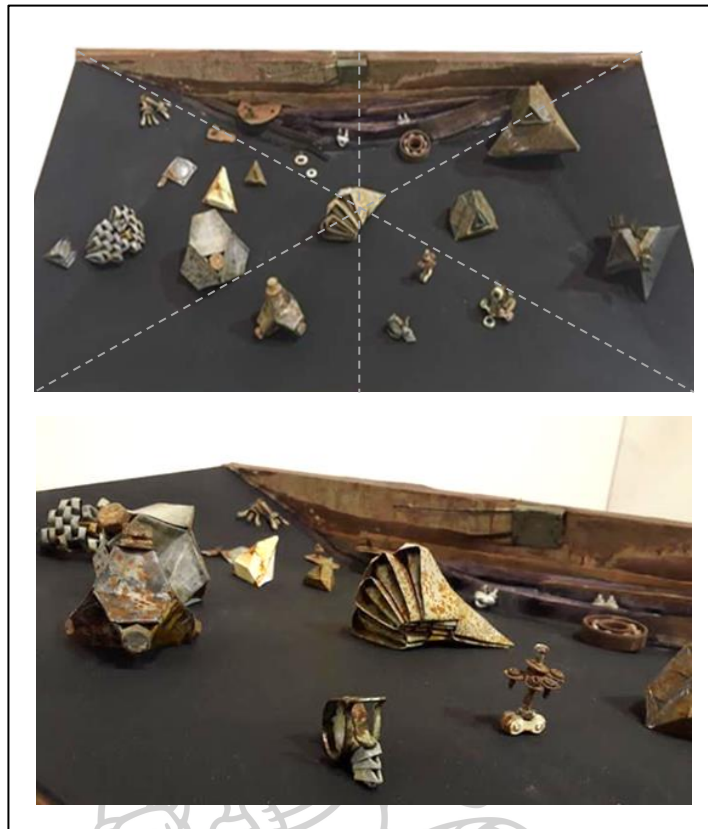
การวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์หัวข้อ “สุนทรียภาพของการแปลงรูป” สามารถแบ่งออกเป็น 2 ระยะด้วยกันคือ ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ จำนวน 4 ชุด และผลงานวิทยานิพนธ์ จำนวน 3 ชุด โดยมีหลักการวิเคราะห์ที่ได้แก่ การวิเคราะห์ด้านกายภาพ ลักษณะที่มาและความหมายในผลงาน โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

วิเคราะห์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1



ภาพที่ 28 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1

ชื่อผลงาน	ไม่มีชื่อ
ขนาด	60x80 ซม.
เทคนิค	สื่อผสม (พับกระดาษและเศษวัสดุ)
ปีที่สร้าง	พ.ศ.2561



ภาพที่ 29 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1

วิเคราะห์กายภาพ

ผลงานชุดนี้เป็นศิลปะสื่อผสมบนลื่นซึกเก่าที่มีการตัดแปลงใหม่ แต่ยังคงความเป็นลื่นซึกอยู่ มีเศษอะไหล่อุปกรณ์ประเภท น็อต ตะปู เสียบอยู่กับกระดาษที่เกิดจากวิธีการพับ เป็นรูปทรงเรขาคณิต ที่มีลักษณะพื้นผิวคล้ายกับสีของสนิมที่ตัววัตถุ บางชิ้นก็ดูเหมือนเป็นแผ่นเหล็กจริงๆ มีการใช้เปอร์สเปกทีฟ (Perspective) จากระนาบของพื้นหลังสีดำ ที่เป็นลื่นซึกเป็นแนวลาดไล่ระดับลงไป ด้านใน องค์ประกอบในผลงานเกิดจากสิ่งของที่อยู๋ภายในลื่นซึกไม้ถูกจัดวางแบบกระจาย ไม่มีจุดเด่นหรือจุดรอง ขอบผนังลื่นซึกด้านในสุดมีเศษไม้ ที่ไล่ระดับ ออกมาจากผนังแล้วลื่นไปกับพื้นไม้สีดำ ภายในมีวัสดุชิ้นเล็กๆ แทรกอยู่ สีของวัสดุที่เป็นกระดาษถูกสร้างให้มีรอยพื้นผิวคล้ายกับสีของสนิม และเหล็ก เหมือนวัตถุจริงแล้วนำมาพับประกอบเข้ากับเศษอะไหล่จากวัตถุที่มีความกลมกลืนกัน ผลงานสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ในแนวทแยงเป็นบริเวณล่างซ้ายและบนขวาของผลงาน โดยสามารถทำให้เห็นการจัดวางองค์ประกอบได้อย่างชัดเจน คือบริเวณตำแหน่งด้านล่างซ้ายจะมีการจัดวางสิ่งของมากกว่า และมีขนาดเล็กกว่า บริเวณบนขวาของผลงานซึ่งมีจำนวนน้อยกว่าอย่างเห็นได้ชัด แต่มีขนาดใหญ่กว่า งานชิ้นนี้อยู่กลางภาพพอดียังมีการจัดวางส่วนที่เป็นด้านหน้าของวัตถุหันมาทางด้านซ้ายของลื่นซึก

วิเคราะห์ลักษณะที่มาและความหมายในผลงาน

ตัวลึนชักเกาที่นำมาเป็นที่อยู่ให้กับสิ่งของ ได้มีการดัดแปลงใหม่แต่ยังคงความเป็นลึนชักอยู่ มีการใช้สีดำเป็นพื้นที่ให้ความรู้สึกลึกกลับ มุมมอง (Perspective) ของตัวลึนชักเป็นแนวลาดลงไปด้านในและจากขอบข้างซ้าย ขวาลงไปอีก แสดงถึงพื้นที่แห่งใหม่ให้กับบริบทของสิ่งของที่อยู่ภายในลึนชัก เป็นรูปทรงเรขาคณิตที่เกิดจากการพับกระดาษมีลักษณะพื้นผิวเหมือนกับสีของสนิม ทำให้มีความคล้ายเหล็กให้ความแข็งแรงและดูเป็นชิ้นส่วนเดียวกันกับวัตถุจริง สิ่งของที่อยู่ภายในลึนชัก มีการจัดวางอย่างระเกะระกะ ดูเหมือนเป็นสิ่งของแปลกประหลาด เสมือนมีชีวิตขึ้นมา ส่วนผนังลึนชักด้านในสุดมีเศษไม้ที่ไล่ระดับ มีวัสดุชิ้นเล็กๆ แทรกอยู่ทำให้จินตนาการถึงการที่วัสดุสิ่งของที่อยู่ในลึนชัก ค่อยๆ ออกมาจากเปลือกไม้ หรือจะกลับเข้าไปก็ได้ ด้วยตัวพื้นที่เว้าด้านข้างและลาดเข้าสู่ข้างใน

วิเคราะห์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2



ภาพที่ 30 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2

ชื่อผลงาน	ไม่มีชื่อ
ขนาด	120x150 ซม.
เทคนิค	สื่อผสม (พับกระดาษและเศษวัสดุ)
ปีที่สร้าง	พ.ศ.2561



ภาพที่ 31 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2



ภาพที่ 32 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2

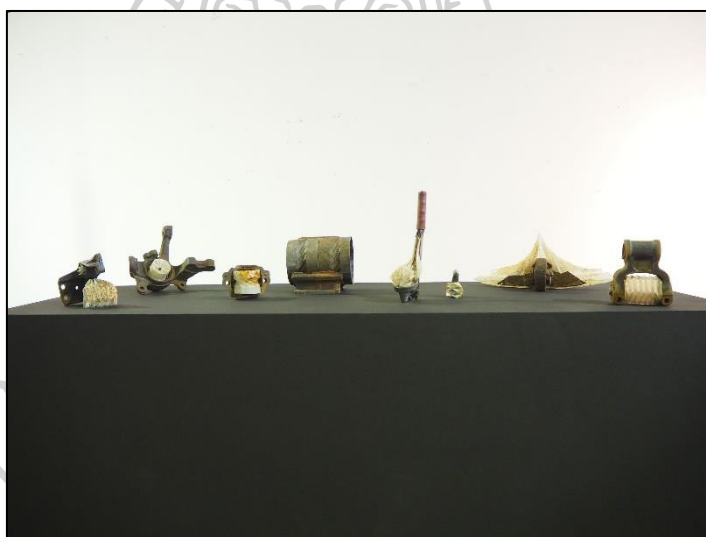
วิเคราะห์กายภาพ

ผลงานชุดนี้เป็นกล่องล้นซึกสีเหลี่ยมผืนผ้า มีการใช้สีพื้นหลังเป็นสีขาวครีม ภายในเป็นผลงานศิลปะจากเศษชิ้นส่วนอะไรก็อย่างยนต์ เช่น น็อต ตะปู และอะไหล่จากเครื่องมือเครื่องใช้ที่หมดอายุการใช้งาน มีลักษณะเป็นเหล็กผุกร่อน ชันสนิม บิดเบี้ยว และแตกหักจากการใช้งาน โดยมีการเสียบกระดาษรูปทรงสามมิติที่มีลักษณะเป็นพื้นผิวคล้ายกับสนิม จัดวางอย่างเป็นระเบียบอยู่เต็มพื้นที่ภายในล้นซึก โดยมีการจัดวางผลงานแบบชิ้นเดี่ยวและแบบคู่ มีขนาดและความสูงไล่เลี่ยกัน ผลงานทุกๆ ชิ้นมีความโดดเด่น ไม่มีผลงานชิ้นไหนโดดเด่นกว่ากัน

วิเคราะห์ลักษณะที่มาและความหมายในผลงาน

จากกายภาพเบื้องต้นจะเห็นได้ว่า การจัดวางผลงานในลิ้นชักแสดงให้เห็นถึงการจัดเก็บของสำคัญบางอย่าง ความทรงจำ ลักษณะเป็นระเบียบและตั้งใจ สิ่งของดูหยุดนิ่ง ไม่เคลื่อนไหวหรือออกมาจุดใดจุดหนึ่ง ซึ่งต่างจากผลงานชุดที่หนึ่ง ผลงานแต่ละชิ้นจึงดูมีความสำคัญเท่าๆ กัน ไม่มีจุดเด่นหรือจุดรอง มีการใช้พื้นหลังโทนสว่างทำให้ดูสะอาดตาและหมดจด ซึ่งตรงกันข้ามกับวัสดุที่นำมาจัดวางที่มีลักษณะเกรอะกรัง สกปรกรูปทรงจากการประกอบสร้างผลงานที่ออกมานั้นเป็นรูปแบบกึ่งนามธรรม คือยังแสดงให้เห็นส่วนที่เป็นวัสดุ สามารถดูออกว่าเป็นวัสดุชนิดไหนมาก่อนมา ประกอบกับรูปทรงนามธรรมจากการพับกระดาษ ประกอบรวมเป็นผลงานหนึ่งชิ้นนั้นแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติชั่วคราวของวัสดุที่เป็นเหล็กกับกระดาษที่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืน

วิเคราะห์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3



ภาพที่ 33 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3

ชื่อผลงาน	แปลงรูป
ขนาด	70x181x110 ซม.
เทคนิค	สื่อผสม (พับกระดาษและเศษวัสดุ)
ปีที่สร้าง	พ.ศ.2562



ภาพที่ 34 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3



ภาพที่ 35 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3

วิเคราะห์กายภาพ

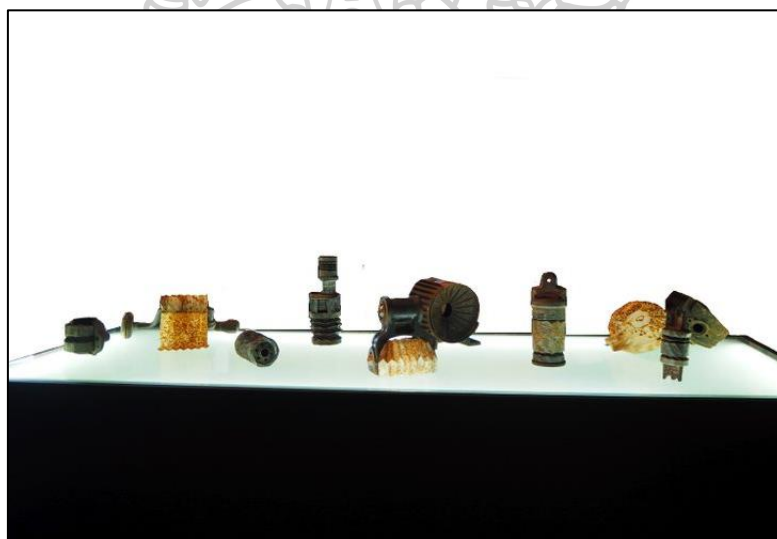
ผลงานเป็นสิ่งของที่จะเครื่องมือ เศษอะไหล่เครื่องยนต์กับการพับกระดาษประกอบอยู่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีทั้งขนาดเล็กและใหญ่ ถูกจัดวางกระจัดกระจายอยู่บนแท่นสีดำ มีลักษณะเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า สูงประมาณ 1 เมตร ซึ่งตัวผลงานมีขนาดเป็น 1 ใน 4 ส่วนของแท่น ผลงานแต่ละชั้นที่วางอยู่บนแท่นแต่ละชั้นมีทั้งขนาดเล็ก กลางและใหญ่ ทุกชั้นจะเป็นวัตถุและวัสดุที่เป็นสนิม สิ่งของถูกจัดวางโดยวางงานที่มีรูปทรงคล้ายกันให้ชั้นเล็กคู่กับชั้นใหญ่ การวางงานชั้นที่มีสีของวัตถุ

ใกล้เคียงกัน ให้อยู่ในตำแหน่งใกล้ๆ กัน นอกจากจัดวางโดยใช้ขนาดเล็ก-ใหญ่ แล้วยังมีการไล่ลำดับขนาด ความสูง-ต่ำและการวางตำแหน่งของรูปทรงของสิ่งของที่มีลักษณะรูปทรงที่คล้ายกัน สร้างความกลมกลืนของสิ่งของภายในแทนสีเหลี่ยมผืนผ้าขนาดใหญ่

วิเคราะห์ลักษณะที่มาและความหมายในผลงาน

องค์ประกอบโดยรวมของผลงานมีลักษณะเป็นชิ้นส่วนวัตถุอุตสาหกรรมที่หมดอายุการใช้งาน จากเครื่องยนต์ที่มีขนาดและรูปร่างที่หลากหลาย กับวิธีการพับกระดาษและแผ่นพลาสติกประกอบ สร้างเข้ากับวัตถุให้มีความหมายต่างจากเดิม แสดงการต่อเติมจากสิ่งที่ชำรุด ไร้คุณค่าและไม่สมบูรณ์ จากบริบทเดิม การประกอบกันของผลงานแต่ละชิ้นทำให้สิ่งของที่ชำรุดมีความสมบูรณ์แข็งแรง ดูเหมือนกลับมาใช้งานได้จริง การนำเสนอผลงานในรูปแบบที่มีลักษณะการจัดวางเสมือนกับ นิทรรศการพิพิธภัณฑ์วัตถุ เป็นการจัดวางบนแท่นในบริบทใหม่ของสิ่งของที่ตรงกันข้ามกับสถานที่ในความเป็นจริง

วิเคราะห์ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 4



ภาพที่ 36 ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 4

ชื่อผลงาน	ศิลปะวัตถุ 2562
ขนาด	70x181x130 ซม.
เทคนิค	สื่อผสม (พับกระดาษและเศษวัสดุ)
ปีที่สร้าง	พ.ศ.2562



ภาพที่ 37 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 4



ภาพที่ 38 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 4

วิเคราะห์กายภาพ

ผลงานชุดนี้เป็นการจัดวางผลงานที่พัฒนาต่อยอดจากผลงานชุดที่ 3 โดยมีการจัดวางผลงานอย่างเป็นระเบียบอยู่บนแท่นสีดำและมีกล่องไฟสีขาวทรงสี่เหลี่ยมพื้นผ้า สูงประมาณ 120 เซนติเมตร จัดวางแบบสลับฟันปลาเป็นแนวยาว โดยจัดวางผลงานที่มีความสูงที่สุดอยู่ด้านในและชั้นที่ไม่สูงจัดวางอยู่ด้านนอก ตัวผลงานแต่ละชิ้นเป็นเศษชิ้นส่วนจากอะไหล่เครื่องยนต์และเครื่องมือเครื่องใช้ที่นำมา

ดัดแปลง สร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะสื่อผสม ด้วยการพับกระดาษผลงานบางชิ้นยังคงความเป็นกระดาษอยู่ ผลงานบางชิ้นก็ดูกลมกลืนไปกับผิวของเหล็กจริงๆ

วิเคราะห์ลักษณะที่มาและความหมายในผลงาน

จะเห็นได้ว่าการจัดวางผลงานบนแผ่นไฟสีด้าที่มีกล่องไฟสีขาวนั้น ส่งผลให้ลวดลายของครีบนิมบนผลงานชิ้นที่โปร่งแสงเด่นชัดขึ้น แต่ส่งผลเสียให้กับผลงานที่ทึบแสงเพราะไฟจากข้างล่างที่ย้อนแสงขึ้นมา ทำให้มองรายละเอียดของผลงานได้ไม่ชัดเจน จากการวางที่เป็นระเบียบให้ความรู้สึกสงบนิ่ง จริงจัง แทนสีด้าให้ความรู้สึกแข็งแรง ผลงานแต่ละชิ้นมีลักษณะรูปทรงคล้ายเรขาคณิตที่เกิดจากการโครงสร้างของวัตถุกับวัสดุและรอยพับจากการพับกระดาษที่กลายเป็นรูปทรง 3 มิติ สอดคล้องกับโครงสร้างของวัสดุที่นำมาสร้างสรรค์ทำให้เกิดความสมดุลของรูปทรงที่เกิดขึ้นใหม่ การดัดแปลง ต่อเติมเศษวัสดุที่แตกหัก ไร้ค่า หลังจากหมดอายุการใช้งานให้กลายเป็นผลงานศิลปะในอีกบริบทหนึ่ง ด้วยการนำเสนอในเชิงให้คุณค่ากับวัตถุเหล่านั้นผ่านกระบวนการทางศิลปะ

วิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1



ภาพที่ 39 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1

ชื่อผลงาน	สุนทรียภาพของการแปลงรูป
ขนาด	130x130x130 ซม.
เทคนิค	สื่อผสม (พับกระดาษ วัตถุและเศษวัสดุ)
ปีที่สร้าง	พ.ศ.2563



ภาพที่ 40 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1



ภาพที่ 41 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 1

วิเคราะห์กายภาพ

เมื่อมองกายภาพโดยรวมของผลงาน เป็นลักษณะการจัดวางผลงานศิลปะ 3 มิติเป็นเศษชิ้นส่วนเครื่องมือเครื่องใช้ เช่น ค้อน บัวรดน้ำ และเศษชิ้นส่วนจากอะไรก็ดียกเว้นที่มีลักษณะพื้นผิวขรุขระ โปร่งแสง ด้านและมันวาว ถูกจัดวางโดยเว้นระยะห่างเท่าๆ กัน บางชิ้นถูกจัดวางเป็นคู่ บางชิ้นจากวางขนานกับเส้นขอบแท่นผลงาน บางชิ้นจัดวางในแนวทแยง ผลงานทั้งหมดถูกจัดวางอยู่บนแท่นสีน้ำตาลรูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส ซึ่งมีพื้นอะคริลิกสีขาวขุ่นวางแนบกับผิวหน้าแท่นงานอีกหนึ่งชั้นทำให้เกิดเงาตกกระทบของวัตถุได้หลายมิติและไม่สะท้อนไฟจากข้างบนชัดเจนจนเกินไป ผลงานมีความสูงเท่าๆ กัน การจัดวางไม่มีจุดเด่นจุดรอง มีจัดวางผลงานโดยกระจายอยู่ทั่วทุกพื้นที่ของแท่น

วิเคราะห์ลักษณะที่มาและความหมายในผลงาน

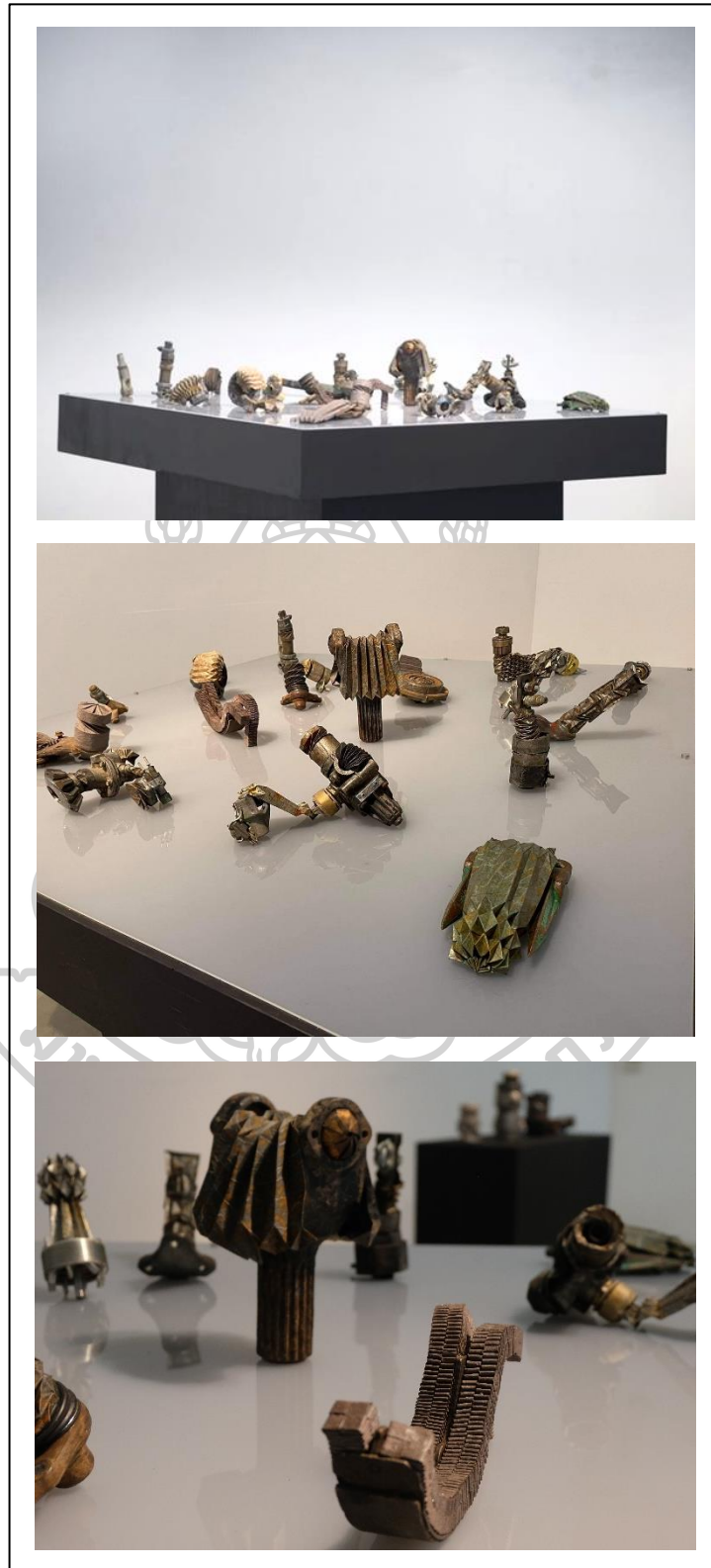
จากการพิจารณาภาพถ่ายเบื้องต้นของผลงาน สิ่งที่เห็นได้ชัดคือการใช้วัสดุสิ่งของสองสิ่งคือ เศษชิ้นส่วนวัสดุจากอุตสาหกรรมและกระดาษ ในผลงานชุดนี้หลายชิ้นมีการใช้วิธีการพับกระดาษเป็น สัตว์ส่วนที่มากกว่าขนาดของวัตถุ แสดงให้เห็นถึงการต่อรองจากการใช้วัสดุด้านข้างตรงข้าม ที่ต้องการ เน้นให้เห็นถึงความพยายาม อุตสาหะของการพับกระดาษด้วยแรงมือของมนุษย์กับความแข็งแรงของ เหล็กที่ถูกผลิตจากเครื่องจักรในระบบอุตสาหกรรม ที่มีความอ่อนแอแต่สามารถอยู่ร่วมกันเป็น อันหนึ่งอันเดียวกันได้ด้วยการติดตั้งผลงานบนแท่นสีดำที่ดูแข็งแรงและจริงจัง เศษชิ้นส่วนอะไหล่จาก กระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรมที่หมดอายุการใช้งาน ได้ถูกต่อเติมด้วยกระบวนการพับกระดาษ เพิ่มเข้าไป เป็นการสร้างและแปรลักษณะรูปทรงขึ้นมาใหม่ โดยเริ่มจากที่ผู้สร้างสรรค์เคยมี ประสบการณ์ได้เข้าไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนเครื่องจักร ซึ่งเป็นกระบวนการ ทำงานที่เข้าไปเข้ามาและถูกควบคุมด้วยกลไกทางการผลิต กระบวนการดังกล่าวได้ลดบทบาทคุณค่า และอิสรภาพจากความเป็นมนุษย์ ที่มีศักยภาพทางความคิดให้ลดน้อยลงไป ส่งผลให้ผลงานจากเศษ วัสดุที่หมดอายุการใช้งาน แตกหัก ผุพัง ไร้ค่าที่ถูกนำมาสร้างสรรค์ขึ้นสะท้อนเรื่องราวความรู้สึก แง่หมมและมีความน่าสนใจในอีกบริบทหนึ่ง

วิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2



ภาพที่ 42 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2

ชื่อผลงาน	แปลงรูป หมายเลข 2
ขนาด	150x150x160 ซม.
เทคนิค	สื่อผสม (พับกระดาษ วัตถุและเศษวัสดุ)
ปีที่สร้าง	พ.ศ.2564



ภาพที่ 43 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2



ภาพที่ 44 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 2

วิเคราะห์กายภาพ

ผลงานชุดนี้เป็นผลงานที่พัฒนาแก้ไขจากผลงานชุดที่ 1 โดยมีการสร้างสรรค์รูปทรงของผลงานให้มีขนาดใหญ่ขึ้น เมื่อต้องจัดวางอยู่ในพื้นที่ของแท่นงานทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดใหญ่ขึ้น ความสูงโดยประมาณ 1 เมตร ผลงานถูกจัดวางกระจายเต็มพื้นที่ในช่วงระยะใกล้เคียงกัน มีการวางตำแหน่งของผลงานที่มีลักษณะสัมพันธ์กันอยู่ในตำแหน่งติดกัน ผลงานบางชิ้นจัดวางขนานไปกับเส้นขอบแท่นงาน บางชิ้นจัดวางในแนวทแยงกับเส้นขอบของแท่นพุ่งเข้าหาผลงานชิ้นอื่น เนื่องจากผลงานมีขนาดใหญ่ขึ้น รายละเอียดของผลงานจึงแตกต่างกันมากกว่าผลงานชุดที่ 1 มีการนำวัสดุมากกว่าหนึ่งชิ้นมาประกอบเชื่อมกันด้วยการพับกระดาษเป็นรูปทรง 2 มิติ เชื่อมต่อตรงกลางระหว่างวัสดุอีกชิ้นหรือในผลงานหนึ่งชิ้นมีการประกอบกระดาษของวัสดุมากกว่า 2 ชิ้น เนื่องจากแท่นรูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัสมีขนาดใหญ่ทำให้ผลงานที่อยู่ตรงกลางมองเห็นได้ไม่ชัดเจนเท่ากับแท่นงานที่มีลักษณะรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า

วิเคราะห์ลักษณะที่มาและความหมายในผลงาน

กายภาพเบื้องต้นจะเห็นได้ว่ารายละเอียดและวิธีการพับกระดาษมีความหลากหลายมากขึ้น มีทั้งรูปแบบการพับที่เป็นแพตเทิร์น (pattern) ทัวไปและการพับสารจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การสานตะขาบ การพับเหรียญโปรยทาน มาประยุกต์ใช้ในการพับกระดาษเป็นรูปทรงสามมิติ ประกอบเข้ากับวัตถุที่มีลักษณะโครงสร้างสัมพันธ์กัน รวมไปถึงการพับกระดาษเงินกระดาษทองในพิธีมงคลจีน แสดงให้เห็นถึงการได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมผ่านกระบวนการพับกระดาษ มาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ด้วยการเชื่อมโยงระหว่างวัสดุสองชิ้นหรือมากกว่าสองชิ้นให้สามารถกลายเป็นผลงานศิลปะสื่อผสมได้ การพับกระดาษแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นมนุษย์และความเป็นอุตสาหกรรมอย่างกลมกลืน ผลงานบางชิ้นถูกนำมาจัดวางคู่กันเสมือนการสนทนากันระหว่างวัตถุ รวมไปถึงภาพรวมของผลงานเหมือนเป็นพื้นที่แห่งบทสนทนาของผลงานแต่ละชิ้น

วิเคราะห์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3



ภาพที่ 45 ภาพผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3

ชื่อผลงาน

แปลงรูป หมายเลข 3

ขนาด

แปรผันตามพื้นที่

เทคนิค

สื่อผสม (พบกระดาด วัสดุและเศษวัสดุ)

ปีที่สร้าง

พ.ศ.2564



ภาพที่ 46 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3



ภาพที่ 47 ภาพรายละเอียดผลงานผลงานวิทยานิพนธ์ ชุดที่ 3

วิเคราะห์กายภาพ

ผลงานชุดนี้เป็นแท่นสีดำจำนวน 5 แท่น ด้านบนเป็นแผ่นอะคริลิกใสที่วางทับแผ่นอะคริลิกสีขาวขุ่นสูงขึ้นไปจากแท่นประมาณ 1 เซนติเมตร ความสูงของแท่นรวมผลงานมีความสูงประมาณ 1 เมตร ด้านบนเป็นผลงานที่สร้างจากชิ้นส่วนอะไหล่รถยนต์ คือลูกหมากรถลึบล้อที่หมดอายุการ

ใช้งานจำนวน 5 ชั้นประกอบสร้างเข้ากับการพับกระดาษที่มีกลวิธีการพับและชนิดของกระดาษที่แตกต่างกันทั้ง 5 ชั้น โดยใช้เทคนิคการพับสานจากภูมิปัญญาไทย การพับกระดาษในพิธีมงคลจึงมาเสริมจากการพับกระดาษตามแพตเทิร์นแบบเดิม ซึ่งสามารถพับออกมาเป็นรูปทรง 3 มิติ ประกอบเข้ากับวัตถุรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับเศษชิ้นส่วนอะไหล่เครื่องยนต์ได้อย่างกลมกลืน

วิเคราะห์ลักษณะที่มาและความหมายในผลงาน

การนำเสนอผลงานด้วยการแยกชิ้นผลงานอย่างละแท่นนั้น แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับผลงานแต่ละชิ้นมากขึ้น ผลงานมีความโดดเด่น น่าสนใจและมีความสำคัญเท่าๆ กัน ไม่มีชิ้นไหนด้อยกว่า ด้วยเทคนิคกระบวนการพับต่างกลวิธีกัน ทำให้ผลงานมีรูปลักษณะที่ไม่ซ้ำกันทั้งที่สร้างจากวัตถุที่มีลักษณะเดียวกัน สื่อให้เห็นถึงความพยายามในการคิดค้น จินตนาการและสร้างสรรค์ของความเป็นมนุษย์ที่มีความเป็นอิสระ มีชีวิต ความใส่ใจรายละเอียดและความประณีตในการพับด้วยฝีมือ ซึ่งตรงข้ามกับวัตถุที่ถูกผลิตซ้ำด้วยกลไกของเครื่องจักร ได้ผลผลิตเป็นจำนวนมากก็จริงแต่ไร้ความมีชีวิตและหยาบกระด้าง รูปทรงที่เกิดจากงานฝีมือของมนุษย์ ความพยายามและสมาธิ อาจไม่สามารถเทียบเท่าด้านปริมาณการผลิตที่รวดเร็วได้เท่ากับรูปทรงที่มาจากระบบอุตสาหกรรมแต่คุณค่าความเอาใจใส่ที่เป็นงานฝีมือนั้น ย่อมมีคุณค่าสูงกว่าสิ่งที่ผลผลิตที่ไร้ความมีชีวิตจากระบบอุตสาหกรรมอย่างสิ้นเชิง การประกอบสร้างผลงานศิลปะ ทำให้เห็นการต่อรองกับรูปทรงและวัสดุทั้งสองสิ่งที่อยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน เป็นการปรับตัวของความคิดมนุษย์ที่ต้องต่อยอดจากกระบวนการอุตสาหกรรมที่ถูกสร้างขึ้น

วิเคราะห์รูปแบบ

รูปแบบการนำเสนอผลงานสร้างสรรค์มีลักษณะไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อวัสดุต่างชนิดกันถูกนำมาสร้างสรรค์ขึ้นร่วมกันเป็นหนึ่งรูปทรงใหม่ จึงเกิดสิ่งที่เรียกว่า “ศิลปะสื่อผสม” ทั้งนี้ผลงานสร้างสรรค์มีบริบทเดียวกันกับศิลปะวัตถุที่ถูกจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ สิ่งเหล่านั้นได้แสดงคุณค่าฝีมือของมนุษย์ ระบบแบบแผน ความคิด จิตใจ กว่าที่จะได้มาซึ่งรูปทรงนั้นที่ปรากฏให้เป็นชิ้นงานเป็นการยืนยันถึงยุคสมัย บันทึกเรื่องราว บอกเล่าประวัติศาสตร์ในแต่ละช่วงเวลาที่มีมนุษย์ได้มีส่วนร่วมหรือสัมพันธ์กับอะไรและดำเนินชีวิตอย่างไร จึงได้สร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ขึ้นให้เป็นที่ประจักษ์ต่อผู้พบเห็น เช่นเดียวกับผลงานของผู้สร้างสรรค์ที่ได้พยายามแฝงแง่คิด ที่บ่งบอกเรื่องราว ประสบการณ์ต่างๆ ในช่วงเวลาที่มีมนุษย์ได้ดำรงอยู่และต้องพยายามปรับตัวอยู่ร่วมกับระบบอุตสาหกรรมในปัจจุบัน ซึ่งเราจะให้คุณค่าและเห็นความสำคัญในความเป็นมนุษย์ไว้ตรงไหน จึงได้หยิบยกการสร้างรูปทรงที่ประกอบสร้างจากฝีมือมนุษย์ที่อยู่ร่วมกับเศษซากจากอุตสาหกรรม เพื่อเป็นการยกย่องความเป็นมนุษย์ การให้คุณค่างานฝีมือจากสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นด้วยความละเอียดอ่อนในจิตใจและความพยายามที่จะสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ขึ้นซึ่งได้ปรากฏในผลงาน

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์เริ่มจากการทดลองพับกระดาษจากรูปแบบพื้นฐานง่าย ๆ เป็นรูปทรงเรขาคณิตแบบ 3 มิติ เช่น ทรงสามเหลี่ยม ทรงสี่เหลี่ยมและทรงกลม จากนั้นจึงนำเศษวัสดุขนาดเล็กๆ ไปประกอบเข้ากับช่องว่างของกระดาษที่พับ ในระยะต่อมาได้มีการนำทั้งวัสดุและวัตถุที่มาจากหลากหลายชิ้นมาใช้เป็นตัวตั้งต้นในการคำนวณขนาด สร้างภาพร่าง จินตนาการ

รูปแบบเพื่อต่อเติมส่วนที่แตกหัก ผุพังและบิดเบี้ยวตามสภาพการใช้งาน หากมองทางสุนทรียะแล้ว อาจดูเป็นการสร้างสุนทรียภาพที่สอดคล้องและกลมกลืน แต่แท้จริงคุณสมบัติของวัสดุนั้นกลับตรงกันข้ามทั้งในทางกายภาพคือความแข็งของเหล็กกับความเปราะบางของกระดาษ และในเชิงเนื้อหาซึ่งมีความย้อนแย้งกันคือ เหล็กแสดงถึงการประกอบกรของเครื่องจักร กลไกของระบบอุตสาหกรรม ส่วนกระดาษนั้นเป็นสิ่งที่ยืนยันถึงการมีอยู่ของมนุษย์เพราะในแรกเริ่มนั้นมนุษย์เป็นผู้คิดค้นการทำกระดาษด้วยแรงมือ ผลงานสร้างสรรค์จึงเป็นการแสดงการเผชิญหน้าของกายภาพและเนื้อหาที่กล่าวมาข้างต้นในสุนทรียภาพที่กลมกลืนเป็นสิ่งเดียวกัน



บทที่ 5

สรุป

การรวบรวมข้อมูลในผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ เพื่อประยุกต์ใช้วัตถุดิบของที่หมดอายุการใช้งานด้วยการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ จากวัตถุดิบที่มีความหมายอย่างหนึ่ง ไปสู่รูปทรงที่มีความหมายใหม่ให้สาระทางวัตถุที่แตกต่างไปจากหน้าที่เดิม ด้วยการทดลองศึกษาประกอบสร้างเศษวัสดุจากสิ่งของชำรุด ด้วยวิธีการพับกระดาษเชื่อมโยงความแตกต่างของวัสดุ ทั้งยังสร้างสรรค์ศิลปะสื่อผสมกับวิธีการพับสานวัสดุธรรมชาติ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย มาประยุกต์ใช้กับวิธีการพับกระดาษที่ได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากญี่ปุ่น จีนและประเทศทางฝั่งตะวันตก โดยแนวทางในกระบวนการสร้างสรรค์สิ่งใหม่จากชิ้นส่วนวัตถุชำรุด คือการนำเอาลักษณะทางกายภาพของรูปทรงและพื้นผิวให้สามารถต่อยอดขอบเขตของความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ

จากการประยุกต์ใช้ชิ้นส่วนจากขยะด้วยการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสมที่แสดงถึงคุณค่าของวัตถุดิบที่มีความหมายและหน้าที่ในทางอุตสาหกรรม ไปสู่รูปทรงนามธรรมที่ให้สาระทางศิลปะ ความประณีตและมีสุนทรีย์ต่างไปจากหน้าที่เดิม โดยการทดลองศึกษาประกอบสร้างเศษวัสดุจากขยะรีไซเคิล ด้วยการนำเอาลักษณะทางกายภาพของรูปทรง พื้นผิวของวัสดุมาสร้างงานศิลปะโดยใช้เทคนิคการพับกระดาษ เป็นเครื่องมือในการดัดแปลง เชื่อมโยงความแตกต่างของวัสดุ ให้กลายเป็นผลงานศิลปะสื่อผสม ตลอดการลงพื้นที่สำรวจ ค้นคว้าหาข้อมูลด้านทฤษฎีและปรัชญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและการศึกษาหาแรงบันดาลใจจากศิลปิน ทั้งด้านวิธีการคิดและกระบวนการสร้างสรรค์ ทำให้สามารถนำมาปรับใช้ในการทดลองและสร้างสรรค์ในกระบวนการทำงาน ทบทวนแนวความคิด มีการแก้ไข เรียนรู้และพัฒนาารูปแบบของผลงานอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาด้านเนื้อหาของวัสดุให้มีความสอดคล้องกับกระบวนการสร้างสรรค์ ซึ่งถูกถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานศิลปะวัตถุที่สามารถแสดงให้เห็นถึงคุณค่าในความงามของขยะรีไซเคิล ด้วยการนำเสนอผลงานในบริบทของพิพิธภัณฑ์จนได้บรรลุเป้าหมายเป็นที่พึงพอใจ

ตลอดการรวบรวมข้อมูลได้มีการค้นคว้า ทดลอง ปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงาน ทบทวนแนวความคิด มีการแก้ไขและพัฒนาารูปแบบของผลงานอย่างต่อเนื่อง จนได้บรรลุเป้าหมายเป็นที่พึงพอใจตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยต้องการนำเสนอให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของมนุษย์กับวัตถุดิบของการเผชิญหน้าระหว่างความเป็นมนุษย์และเครื่องจักร รวมไปถึงการเผชิญหน้าของวัตถุด้วยตนเอง ผ่านผลงานสร้างสรรค์จากการรวบรวมองค์ความรู้ประสบการณ์ของตนเอง ท้ายที่สุดแล้วผลงานสร้างสรรค์ได้แสดงให้เห็นถึงความสมดุลระหว่างระบบอุตสาหกรรมกับความเป็นมนุษย์ เพราะผลงานแต่ละชิ้นถูกสร้างสรรค์ให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แสดงให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของทั้งสองสิ่งควบคู่ไปด้วยกัน

รายการอ้างอิง

Aalto University. "The Art and Science of Folding" - Origami Artist Paul Jackson 25.2.2019."

accessed 24 ธันวาคม 2563, accessed from

https://www.youtube.com/watch?v=5TA9MjkUxpY&ab_channel=AaltoUniversity.

Allman, William F. . "The Accidental History of @ Symbol." accessed 17 ธันวาคม 2563, accessed

from <https://www.smithsonianmag.com/science-nature/the-accidental-history-of-the-symbol-18054936/>.

Arteaga, Agustín "Terms Mono-Ha." accessed 23 ธันวาคม 2563, accessed from

<https://collections.dma.org/essay/b4JwMWLy>.

BRIGHT TODAY. "ทำความเข้าใจ “กระดาษเงินกระดาษทอง” ความหมาย ทำไมคนจีนถึงต้องใช้ให้เข้า."

accessed 27 ธันวาคม 2563, accessed from <https://www.brighttv.co.th/news/social/>.

Chk, Parichat "กินสิ่ง เรียนรู้วิธีดึงตัวเองจากความล้มเหลวสู่ความสำเร็จสไตล์ญี่ปุ่น." accessed 16 มีนาคม

2564, accessed from <https://brandinside.asia/how-to-heal-yourself-from-failure-to-success-by-kintsugi-principle/>.

J-Study Center. "Akira Yoshizawa อากิระ โยชิซาวะ บิดาแห่งโอริงามิสมัยใหม่." accessed 27 ธันวาคม

2563, accessed from <https://www.studyatoz.com/article.php?id=2030>.

Kchaiy. "การออกแบบพิพิธภัณฑ์." accessed 19 ธันวาคม 2563, accessed from

<https://home.kku.ac.th/kchaiy/361-461-Museology/design-mu.html>.

Novabizz. "ความหมายของจินตภาพ." accessed 18 ธันวาคม 2563, accessed from

<https://www.novabizz.com/NovaAce/Intelligence>.

Nyan' Azu. "การพับกระดาษ (Origami)." accessed 3 พฤศจิกายน 2563, accessed from

<https://www.marumura.com/origami/>.

Senorita.dialy. "รู้หรือไม่ว่าเราใช้กระดาษปีละเท่าไร." accessed 27 ธันวาคม 2563, accessed from

<https://www.thaihealth.or.th/Content/20091>.

TEDx Talks. "Beyond the Fold | Paul Jackson | Tedxshenkarcollege." accessed 24 ธันวาคม 2563,

accessed from

https://www.youtube.com/watch?v=KljAhYPXFz4&ab_channel=TEDxTalks.

TNEWS. "เผยที่มา “การโปรยทาน” ในงานบวช คติธรรมแฝง แคมไต้ทานิสงส์แรงอย่างที่คาดไม่ถึง." accessed

27 ธันวาคม 2563, accessed from <https://www.tnews.co.th/variety/331458/>.

- UOB. "โลกที่กลับด้าน -Phase-Mother Earth." accessed 24 ธันวาคม 2563, accessed from <https://m.facebook.com/uob.th/photos/a.1057072967794521/1696264790541999/?type=3>.
- Woolard, Caroline "Biography." accessed 10 ธันวาคม 2563, accessed from <http://carolinewoolard.com>.
- งูเขียว หางบอบช้ำ. "การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทย." accessed 19 ธันวาคม 2563, accessed from https://www.baanjomiyut.com/library_3/thai_social_and_cultural_change/03_4.html.
- จิรัฐ ประเสริฐทรัพย์. "โอกาสคือนามธรรมที่คว้าจับได้." accessed 21 ธันวาคม 2563, accessed from <https://readthecloud.co/thaiwijit/>.
- ชวาบ เกลาส์. การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่สี่. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ฮาวทู อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2561.
- แซนซัม, เอียน. ประวัติศาสตร์กระดาษโลก. กรุงเทพฯ: โอเพนเวิลด์ส พับลิชชิ่ง เฮาส์, 2558.
- นภัตสรณ์ เหลืองศักดิ์ศรี. "ประเพณีการไหว้ในเทศกาลตรุษจีน: ที่มา ความหมาย และการเปลี่ยนแปลง." accessed 20 ธันวาคม 2563, accessed from file:///C:/Users/User/Downloads/211904-Article%20Text-668043-1-10-20190826.pdf.
- บริษัท ไชยเจริญเทศ จำกัด. "ปฏิวัติโลกอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 ความสำคัญของการปฏิวัติโลกยุคใหม่." accessed 26 ธันวาคม 2563, accessed from <https://www.chi.co.th/article/article-966/>.
- บัญชา ธนบุญสมบัติ และ เอกสิทธิ์ เข้มงวด. โอริงามิ เล่ม 2 การพับ...อัครชัย. กรุงเทพฯ: สารคดี, 2554.
- พิพิธภัณฑ์แห่งชาติอินทรีบุรี. "ความหมายสากลของพิพิธภัณฑ์." accessed 19 ธันวาคม 2563, accessed from <http://www.finearts.go.th/inburimuseum/parameters/km/item>.
- มติชนสุดสัปดาห์. "The Leftover เดิมชีวิตใหม่ของเหลือใช้ด้วยแรงบันดาลใจแห่งศิลปะ (จบ)." accessed 21 ธันวาคม 2563, accessed from https://www.mafichonweekly.com/column/article_275299.
- มหานครสีเขียว. "ความรู้เกี่ยวกับการจัดการและการใช้ประโยชน์จากขยะรีไซเคิล." accessed 16 มีนาคม 2564, accessed from <http://bangkokgreencity.bangkok.go.th/Knowledge-Based/Article/GarbageByCommunity/>.
- เศรษฐมนันต์ กาญจนกุล. พับสานงานพื้นเมือง. กรุงเทพฯ: เศรษฐศิลป์, 2553.
- สนิท สมัครการ. การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาการของสังคม. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร, 2538.
- สิงห์อินทรชูด. *Reuse, the Art of Reclaim*. กรุงเทพฯ: บริษัทพงษ์วรรณการพิมพ์ จำกัด, 2552.



ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวอรุณกมล ทองมอญ
วัน เดือน ปี เกิด	16 เมษายน 2538
สถานที่เกิด	กาญจนบุรี
วุฒิการศึกษา	2563 - ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ กลุ่มวิชาเอกศิลป์ไทย คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 2561 - ศิลปบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ กลุ่มวิชาเอกศิลป์ไทย คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	78/33 ม.6 ต.เบ็กไพร อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี 70110
ผลงานตีพิมพ์	2563 - นิทรรศการ “Flower Talk พุดจา...ภาษาดอกไม้” ณ ศูนย์การค้าโรดโชว์ซิตี้ กรุงเทพมหานคร - นิทรรศการ “ไทย...ยังใจ 3” การแสดงศิลปกรรมโดยนักศึกษาภาควิชาศิลป์ไทย ณ หอศิลป์บรมราชกุมารี อาคารศูนย์ปฏิบัติการทัศนศิลป์สิรินธร คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์ 2562 - “Workshop วิจารณ์และแลกเปลี่ยนแนวความคิดระหว่างศิลปิน-ศาสตราจารย์รับเชิญและนักศึกษานานาชาติ” ณ หอศิลป์บรมราชกุมารี อาคารศูนย์ปฏิบัติการทัศนศิลป์สิรินธร คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์ - ร่วมแสดงงานนิทรรศการ “จิตรกรรมบัวหลวงครั้งที่ 41” ณ หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ กรุงเทพมหานคร 2561 - นิทรรศการ “ไทย...ยังใจ 2” การแสดงศิลปกรรมโดยนักศึกษาภาควิชาศิลป์ไทย ณ หอศิลป์บรมราชกุมารี อาคารศูนย์ปฏิบัติการทัศนศิลป์สิรินธร คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์ - นิทรรศการศิลป์พนธ์ “7๐ (เจ็ดองศา)” โดยนักศึกษาชั้นปีสุดท้าย ณ หอศิลป์บรมราชกุมารี อาคารศูนย์ปฏิบัติการทัศนศิลป์สิรินธร คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

รางวัลที่ได้รับ

- ร่วมแสดงงานนิทรรศการ “ศิลปกรรมรุ่นใหม่ครั้งที่ 35” ณ ศูนย์
ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบพระชนมพรรษา มหาวิทยาลัย
ศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

- ร่วมแสดงงานนิทรรศการ “จิตรกรรมบัวหลวงครั้งที่ 40” ณ หอ
ศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ กรุงเทพมหานคร
2560 -นิทรรศการ “ไทย...ยังไ้” การแสดงศิลปกรรมโดยนักศึกษาภาควิชา
ศิลป์ไทย ณ หอศิลป์บรมราชกุมารี อาคารศูนย์ปฏิบัติการทัศนศิลป์สิรินธร
คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์

-ร่วมแสดงงานนิทรรศการ “ศิลปกรรมรุ่นใหม่ครั้งที่ 34” ณ ศูนย์
ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบพระชนมพรรษา มหาวิทยาลัย
ศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

2563 - รางวัลเกียรติคุณ เหรียญเงิน “ศิลป์ พีระศรี” การแสดงศิลปกรรม
ร่วมสมัยของศิลปินรุ่นใหม่ ครั้งที่ 37 ณ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระ
เกียรติ 6 รอบพระชนมพรรษา มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนาม
จันทร์

2562 - รางวัลเกียรติคุณ เหรียญเงิน “ศิลป์ พีระศรี” การแสดงศิลปกรรม
ร่วมสมัยของศิลปินรุ่นใหม่ ครั้งที่ 36 ณ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมเฉลิมพระ
เกียรติ 6 รอบพระชนมพรรษา มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนาม
จันทร์

ทุนการศึกษา

2563 - กองทุนสนับสนุนการวิจัย นวัตกรรมและการสร้างสรรค์ คณะ
จิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์

2563 - โครงการศิลปินในพำนัก "Taipei Artist Village & Treasure Hill
Artist Village" ประเทศไต้หวัน